

Кароткі шлях у Парк высокіх тэхналогій

Як змагацца з фальсіфікацыяй гісторыі?

Разважанні пра зямное і ўзнёслае

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

СТАР 2

СТАР 4

СТАР 5

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ПЫТАННЕ ПЕРШАРАДНАЙ ВАЖНАСЦІ

Дыверсіфікацыя экспарту і пошук новых рынкаў

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка ў час сустрэчы з міністрам замежных спраў Уладзімірам Макеем запатрабаваў дыверсіфікацыю экспарту і актыўна шукаць новыя рынкі, паведамляе БЕЛТА.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што з пункту гледжання знешнепалітычных прыярытэтаў і інтэрасаў усё складваецца нядарна. «Мы не маем ніякіх амбіцый на міжнароднай арэне, не пазіцыянуем сябе глабальным гульцом, не лезем у чужыя справы і справы. Дай Бог вырашыць свае, — скажаў кіраўнік дзяржавы. — Мы не хочам ствараць ніякіх праблем не толькі нашым суседзям, але і любой дзяржаве ў свеце, ды і не здольны гэтыя праблемы ствараць. Мы не згадаем ніводнага выпадку, каб нехта з суседзяў нам выставіў прэтэнзіі, што мы перашкаджаем жыць».

Закранаючы эканамічную тэматыку, Прэзідэнт падкрэсліў, што ўжо разгледжаны шэраг пытанняў. «Зразумела, застаюцца старыя праблемы — гэта экспарт. Наша эканоміка адкрытая, і пераважная большасць усяго, што вырабляецца ў краіне, прадаецца на знешніх рынках. Адсюль наша знешнеэканамічная стратэгія», — заўважыў ён.

«Учора мы дамовіліся, што павінны вызначыцца ва ўрадзе і звярнуць яшчэ большую ўвагу знешнепалітычным прадстаўніцтвам Беларусі на вырашэнне гэтых праблем. Трэба, каб кожны пасол быў асабіста праблемай экспарту, асабліва ў сувязі з тым, што адбываецца на рыскіім рынку. Гэта наш асноўны рынак, амаль палову прадукцыі, што вырабляем, мы прадавалі туды. І вы бачыце, што там адбываецца. У Казахстане таксама сітуацыя няпростая, не так даўно яны дэвальвавалі сваю нацыянальную валюту. Зусім разбіта Украіна, таксама адзін з нашых асноўных рынкаў», — канстатаваў кіраўнік дзяржавы.

У сувязі з гэтым Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў: «Дыверсіфікацыя экспарту, пошук новых рынкаў — пытанне першараднай важнасці, пытанне выжывання нашай краіны, і з гэтага трэба зыходзіць, перш за ўсё, Міністэрству замежных спраў».

«Для вырашэння гэтых пытанняў вы асабіста павінны задзейнічаць усё рэсурсы, якія ёсць у Беларусі», — скажаў Прэзідэнт, звяртаючыся да міністра.

КАНСТРУКТЫЎНЫ ПАДЫХОД

Наша дзяржава цалкам падтрымлівае раўнапраўнае супрацоўніцтва паміж краінамі, паэбаўленае націску і прымусу

Пра гэта заявіў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, прымаючы даверчыя граматы паслоў 10 дзяржаў — Афганістана, Балгарыі, Егіпта, Конга, Мазамбіка, Пакістана, Партугаліі, Сірыі, Эквадора і Эстоніі, паведамляе БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што адыходзячы 2014 год стаў адным з самых складаных у сусветнай палітыцы за апошнія некалькі гадоў. «Некаторыя дзяржавы імкнуцца ўплываць не толькі на рэгіянальныя працэсы, але і спрабуюць змяніць глабальны баланс сіл», — заўважыў Прэзідэнт. Паводле яго слоў, «вынік відавочны — рост напружанасці ў свеце, зніжэнне даверу да партнёраў, санкцыйнае супрацьстаянне».

«Беларусь цалкам падтрымлівае раўнапраўнае супрацоўніцтва паміж краінамі, паэбаўленае націску і прымусу, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. — Мы выступаем за адмену якіх бы там ні было санкцый, паколькі яны ўплываюць непасрэдна на ўзровень жыцця людзей».

На думку Прэзідэнта, складанасць сучаснай сітуацыі, зніжэнне ролі міжнародных арганізацый і вырашэнне сусветных праблем павяшчаюць значнасць двухбаковых сувязяў, дружбы і канструктыўнага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі. «У гэтым плане наша краіна настроена на актыўную работу», — скажаў кіраўнік дзяржавы. Ён выказаў надзею, што і дзейнасць дыпламатаў будзе спрыяць умацаванню ўзаемавыгадных сувязяў паміж Беларуссю і краінамі, з якіх яны прыйшлі.

«Цяпер мы адкрываем новую старонку з дружалюбным Эквадорам, — падкрэсліў Прэзідэнт. — Пасол гэтай краіны ўпершыню ў гісторыі двухбаковых адносін уручае даверчыя граматы». Аляксандр Лукашэнка выказаў упэўненасць, што работа кіраўніка дыпламатыі даць магчымасць істотна актывізаваць міждзяржаўнае ўзаемадзеянне ў рэалізацыі сумесных праектаў, абзначаных у ходзе візіту прэзідэнта Эквадора ў Мінск у 2013 годзе.

Прымаючы даверчыя граматы пасла Сірыі ў Беларусь, кіраўнік беларускай дзяржавы падкрэсліў: «Беларусь уважліва сочыць за развіццём падзей у Сірыі. На міжнароднай арэне мы прадоўжым выступаць за вяртанне міру і згоды на сірыійскаму зямлю». Прэзідэнт Беларусі таксама адзначыў: «Спадзяёмся на хуткае пераадоленне крызісу ў традыцыйна дружалюбнай нам краіне і аднаўленне ранейшага ўзроўню двухбаковага супрацоўніцтва».

СТАР 2

Снежань. Ёлкі. Фэст!

Учора ў Мінску распачаўся рэспубліканскі агляд-конкурс Дзядоў Марозаў і Снягурак «Ёлка-фэст-2014». У Нацыянальным цэнтры мастацкай творчасці дзяцей і моладзі за званне

лепшых сярод галоўных персанажаў Новага года змагаліся 18 пар з усіх рэгіёнаў краіны. Касцюмы і грым прымералі на сябе работнікі школ, дзіцячых садкоў і дамоў творчасці.

«ЯНЫ МЯНЕ ПАБОЙВАЮЦА»

Як жанчына-ўчастковы «ладзіць» са сваімі падапечнымі?

Алкаголікі, дармаеды і сямейныя скандалісты. Для кагосці гэта ідэальны «набор» з крмінальнага тэлесерыяла, а для Кацярыны АТРАШКОВАЙ, участковага інспектара міліцыі аддзела аховы і правапарадку Цэнтральнага РУУС Мінгарвыканкама, — кантынгент, з якім неабходна працаваць кожны дзень. Як гэта адбываецца, зафіксавалі карэспандэнты «Звязды», якія разам з участковай адправілі ў рэйд да грамадзян, што ставяць на прафлактычным уліку ў міліцыі.

На маім гадзінніку 18:20. І як кажа Кацярына Атрашкова, да якой мы толькі-толькі зайшлі ў рабочы кабінет, яе звычайны працоўны дзень павінен быў скончыцца яшчэ 20 хвілін назад. Але кожны месяц ёсць такія дні, калі ўчастковым неабходна наведаць сваіх падапечных. І тады міліцыянер можа наогул апынуцца дома толькі пасля 23 гадзін альбо перанесці частку візітаў на наступны дзень.

Для многіх жыхароў сталіцы ўбачыць жанчыну на падобнай пасадзе — сапраўднае дзіва. Напэўна таму, што ўчастковыя выступаюць прыгожага полу ў Мінску і сапраўды няшмат. Нягледзячы на гэта, калегі да Кацярыны ставяцца з павагай і жартаў пра «копаў у спадніцах» сабе не

дазваляюць. У праваахоўных органах наша суразмоўніца служыць ужо 9 гадоў. А пачалося ўсё яшчэ з інспекцыі па справах непаўналетніх, куды Атрашкова прыйшла працаваць у 19-гадовым узросце.

— Я ніколі не забудуся пра адзін выпадак, які здарыўся са мной на пачатку службы, — узгадвае ўчастковы інспектар. — Да мяне прывялі 13-гадовага дзіўчынку, якую затрымалі за дробны крадзеж. Калі яна зняла куртку, я ўбачыла на

яе руках сляды ад ін'екцыі наркатыкаў, якія больш нагадвалі доўгія шнары. «Божа, ды што з табой?» — спытала я. «Ты што, дурніца? — пачула ў адказ. — Дарогі, гэта ж дарогі! Ты зусім нічога не разумееш?». Я сапраўды не лічу сябе ўражлівым чалавекам, бо за час службы ў міліцыі наглядзлася рознага. Працую з людзьмі, якія могуць лёгка патэпнаваць у гадзіну ночы і спытаць: «Мне жонка дзверы не адчыніла. Што рабіць?».

СТАР 3

■ Приватная аренда

РЫНАК УБАЧЫЎ ПРОБЛІСКІ ДНА

Эксперты сталічнага рынку арэнды прагназуюць істотнае зніжэнне цэннікаў ужо ў студзені-лютым

Нагадаю, што ў кастрычніку прыватны рынак сталічнай жыллёвай арэнды пачынала «трэсці». Нягледзячы на тое, што попыт на здымнае жыллё тады падаграваўся «апошнімі» студэнтамі, якія цягнулі з жыллёвым пытаннем, ужо тады існаваў значны аб'ём прапаноў. Гэты «няз'едзены» памер варыянтаў арэндынага жылля ў лістападзе толькі павялічыўся. А вось колькасць патэнцыяльных кліентаў за гэты час толькі памяншалася. Таму ў першай дэкадзе снежня актыўнасць на рынку пачала набліжацца да нуля... Пра сённяшнюю сітуацыю на сталічным рынку арэнды і прагнозы на бліжэйшую перспектыву карэспандэнт «Звязды» паведамляе намеснік генеральнага дырэктара Цэнтра гандлю нерухомасцю «ПАКАДАН» Аксана ЛУКАШЭВІЧ.

ВЫБАР НА ЛЮБЫ ГУСТ

Калі ў жніўні і верасні будучыя кватаранты займаліся «спартыўным палываннем» на ліквідных кватэрах, то цяпер сітуацыя цалкам «перакулілася». Колькасць варыянтаў з кожным днём павялічваецца, а кліенты ў агентствы нерухомасці ўвогуле амаль не звяртаюцца. Чаму?

СТАР 3

Спадарыня Лукашэвіч тлумачыць гэта тым, што ў патэнцыяльных кліентаў банальна не хапае грошай на здымнае жыллё і аплату паслуг агенствам. Людзі працягваюць шукаць танныя кватэры самастойна праз інтэрнет, па аб'явах і праз знаёмых. Развіццю рынку не спрыяе і фактар зімы, калі са сталіцы з'ехаў пэўная колькасць сезонных іншагородніх работнікаў.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАЗДЗЕЙ

Парашэнка заявіў пра сапраўднае перамер'е ва Украіне

Прэзідэнт Украіны Пётр Парашэнка заявіў аб тым, што ў краіне зафіксавана сапраўднае перамер'е, — за ноч не быў паранены ці забіты ніводзін украінскі ваісковец. Пра гэта ён паведамаў у Аўстраліі, дзе знаходзіцца з візітам, перадаючы інфармагенцтва. Узгодненае апалчэнцамі і сілавікамі перамер'е пачалося ў Данбасе раніцай 9 снежня. Міркуецца, што спыненне агню будзе палітычнае новае перамовам кантактнай групы ў Мінску, аднак бакі пакуль не змаглі вызначыцца з канкрэтнай датай.

ЦРУ ведала пра адсутнасць сувязі Ірака з тэрактамі 11 верасня

Цэнтральнае разведвальнае ўпраўленне расказвала дакумент, згодна з якім у ведамстве з самага пачатку не верылі ў сувязь тэрактаў 11 верасня 2001 года і Ірака, куды армія ЗША ўварвалася ў 2003 годзе. Ліст аб'явае меркаванне, што арганізатар тэрактаў 2001 Махамед Ата сустракаўся ў Празе з прадстаўніком іракскай разведкі. Гэтае сцвярджэнне неаднаразова паўтараў віцэ-прэзідэнт ЗША Дэйв Чэйні, яно было адным з галоўных аргументаў на карысць уварвання ў Ірак, нароўні з меркаванай наяўнасцю ў краіне зброі масавага знішчэння, што таксама не пацвердзілася.

У Італіі праходзіць маштабная забастоўка прафсаюзаў

Найбуйнейшы прафсаюз Італіі — Усеітальянская канфедэрацыя працы — праводзіць маштабны страйк, накіраваны супраць палітычнага курсу ўрада Матэа Рэнці. Страйк таксама падтрымлівае Італьянскі саюз працы. Галоўным чынам забастоўка закранула транспартную сферу. Першымі забаставалі работнікі чыгуны — былі спыненыя грузавыя перавозкі. Апоўдні пачалася затрымка рэйсаў у аэрапортах краіны. Рух марскіх судоў таксама не абшоўся без шматгадзінных затрымак. Акрамя таго, на восем гадзін планавалася прыпыніць працу грамадскага транспарту ва ўсіх гарадах краіны. На працягу пяціці ў гарадах прайшлі дзясяткі маніфэстацый працоўных, сям'я шматлікіх у якіх зарэгістраваны ў Рыме і Турynie. Італьянцы патрабуюць ад урада змянення ў нядаўна прыняты закон аб рэфарме рынку працы, а таксама дапрацоўку паправак у бюджэт. У прыватнасці, на думку прафсаюзаў, грамадзянам павінна быць гарантавана права на працу і годны заробак. Сёння Узровень беспрацоўя ў Італіі з'яўляецца рэкордным з 1970-х гадоў — 13% ад працаздольнага насельніцтва.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Недахоп сну разбурае клеткі арганізма

Навукоўцы з Медыцынскага каледжа Віконсіна высветлілі: недаспанне прыводзіць да пашкоджання клетак. Асабліва пакутуюць печань, лёгкія і тонкі кішчэчнік. На шчасце, калі сон нармалізуецца, клеткі аднаўляюцца, распадаюцца Business Standard. Раней даследчыкі высветлілі, што парушэнні сну прыводзяць да развіцця сардэчна-сасудзістых захворванняў і раку. Аказваецца, прычынай такой сувязі з'яўляецца пашкоджанне клетак. Дзякуючы здольнасці ДНК да рэпарацыі (аднаўлення), пашкоджанні, якія ўзнімаюць, абарачальныя. Яшчэ адно нядаўняе даследаванне паказала: тых, хто позна клэдаецца спаць, часцей пераследуюць негатывыя думкі. Людзі, якія менш спаць і пазней кладацца, больш схільныя турбавацца, разважаць і зацыкліваюцца на нечы. Негатыўнае мысленне ўласіва і тым, хто лічыць сябе «савой».

КОРАТКА

Праект антынаркатычнага дэкрэта прадугледжвае пакарэнне за збыт наркатыкаў у выглядзе пазбавлення волі тэрмінам да 25 гадоў, паведаміў старшыня Вярхоўнага Суда Вялянцін Сукала.

У краінах Заходняй Афрыкі, ахопленых эпідэміяй віруса ліхаманкі Эбола, застаюцца амаль 100 ачагоў смяротнага ліхаманкі.

20 і 29 снежня Беларусі правядуць акцыю «Ноч снідак» у гандлёвых аб'ектах спажывацка-кааперацый абласных і раённых цэнтраў.

Па выніках выступленняў у еўрапейскіх клубных турнірах у 2014 годзе Беларусь зойме 21-е месца ў тэблцы каэфіцыентаў УЕФА.

Мінскі міжнародны калядны фестываль і «Калядны кірмаш» адкрыліся ўчора ў сталіцы.

■ Я зноў выбіраю «Звязду»

«Усім, хто кажа: «Я беларус, і мова мая — беларуская», гатова паціснуць руку»

Якое з выданняў вылісаць на чарговым пагоддзе, не думаю ўжо даўно. Ну вядома ж, «Звязду»!

У «спадарожніцы жыцця» я выбрала яе прычынова — з-за мовы, хоць школа ў мяне была руская, далейшая адукацыя і зносіны з людзьмі — з большага таксама...

Аднак не скажу, што газету я па-любіла адразу, праз год ці нават праз два... Да мяне гэтае пачуццё прыйшло нашмат пазней, разам з аўтарскімі рубрыкамі Вялянціна Доўнар. Дзякуючы ім я «Простай мове», «Звязда» ўбачылася нека па-іншаму, па-новаму. І нават мова сама — таксама: загучала та, якую чула ў маленстве — цёплая, блікая, даўным-даўно знаёмая...

Вось тады я стала больш уважліва сачыць за «Звяздой», шукаць абразкі-запалкі, нечыім замісловацца, разважаць... І з цягам часу — прымаць у газете ўсё, нават тое, што «не маю» (Тут я разважаю па-філасофску: калі гэта друкуецца, «значыць, некаму трэба»). Дык чаму б і мне не пачытаць? Падабаецца ў газете неназойліваць падачы матэрыялаў, тое, што «Звязда», так бы мовіць, «чыю» людзей, не пакаідае без увагі і думкі, погляды, з нечым згаджаецца, дапамагае.

Апроч таго, нам, чытачам (за ўсіх скажу), звяздоўцы цікавыя як асобы, як людзі. Па тым, што і як яны пішуць, мы малюем іх партрэты. Пазіцыя Вікторыі Целяшук, на мой погляд, проста ўзор прыстойнасці! Гэтка ж добрая, шырая, нават утульная яе «Сямейная газета».

З непаседлівых, з гаваркіх, відаць, Ніна Шчарбачэвіч. Гэткі ж разнапланавы яе «Гугменскі тракт»...

Несумненны плюс «Звязды» ў тым, што яна умее жартавач. У гэтым плане яе рубрыкі «Алё, народ на провадзе» і «Хто — каго?» проста ўнікальныя, такімі не можа пахваліцца ніводнае выданне!

З 2002 г. я сама стала пісаць у газету, таму вочна і завочна пазнаёмлілася з асобнымі чытачамі-падпісчыкамі, з журналістамі. У прыватнасці — з самім Анатолем Клешчуком.

З першай сустрэчы ўзнікла ўражанне, што ведаю яго вельмі даўно і што з ім можна размаўляць пра усё. А ўжо пра фатаграфію, нашу беларускую прыроду, нашых людзей ды мову — дык нават бяскожна!

Дарчы, мне заўсёды не па сабе, калі нехта кажа, піша, слявае пра сваю любоў да Бацькаўшчыны, да Беларусі на ішай мове. А вось тым, хто кажа пра сябе (хай нават моўчыкі): «Я беларус, і мова мая — беларуская», гатова паціснуць руку. Зноў жа прычынова.

Гэта я да таго, што з пэўнага часу «Звязда» для мяне — неад'емная, лепшая частка жыцця. А таму я не толькі застаюся з ёю ды раю вылісаць іншым — у нас у вёсцы ёсць суполка прыхільнікаў «Звязды». А вы яшчэ не стварылі такую?

Соф'я КУСЯНKOBA, в. Лучын, Рагачоўскі раён.

Падпісача на газету можна ў любы адрэзаны паштовай суваж; з дапамогай алпатна-даведнага тэрмінала РУТ «Белпошта»; праз сістэму «Інтэрнэт-падпіска» на сайце www.belpost.by; у кіёўскае «Белсаюздрука»; у паштальёнаў. Падпіска, дарчы, можа стваць добрым падаркам да свята для вашых родных і блізкіх, для вашых сяброў.

КАНСТРУКТЫЎНЫ ПАДЫХОД

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Прымаючы даверчыя граматы паслоў Беларэй, Эстоніі, Партугаліі ў Беларусь, Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што Беларусь і еўрапейскія краіны звязаны духоўнай аглунасцю, гісторыяй, культурай, і гэта з’яўляецца надзейным фундаментам для развіцця адносін паміж краінамі ў духу ўзаемнай повагі.

«Мы разлічваем на канструктыўны падыход прусітых прадстаўнікоў еўрапейскіх краін да ацэнкі сітуацыі ў Беларусі. Гэта паслужыць далейшай нармалізацыі адносін нашай краіны з Еўрапейскім саюзам», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт падкрэсліў, што Беларусь гатова наршчваец аб’ёмы супрацоўніцтва з Балгарыяй у прамысловасці, сельскай гаспадарчы, навукова-тэхнічнай і інвестыцыйнай галінах, умацоўваец рэгіянальныя і гуманітарныя сувязі.

Звяртаючыся да пасла Эстоніі ў Беларусь, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што Беларусь разглядае Эстонію як важнага партнёра ў Балтыйскім рэгіёне. На думку беларускага лідара, неабходна максімальна поўна рэалізаваць існуючыя магчымасці ў традыцыйных для двухбаковых адносін сферах, такіх як транспарт, транзіт.

Гаворачы пра адносін Беларусі і Партугаліі, Аляксандр Лукашэнка адзначыў патэнцыйна гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва дзюэх краін. На думку беларускага лідара, на цяперашнім этапе трэба вылучыць сферы, якія ўяўляюць найбольшы ўзаемны інтарэс, і прадмета па іх працаваць.

Прымаючы даверчыя граматы паслоў Егіпта, Конга, Мазамбіка ў Беларусь, Прэзідэнт пацвердзіў зацкаўленасць Беларусі ў актыўнасці ўзаемадзеяння з дзяржавамі Афрыкі, значнасць якой у сусветнай палітыцы і эканоміцы пастаянна ўзрастае. Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на тое, што многія афрыканскія краіны дэманструюць уражальныя тэмпы эканамічнага развіцця.

«Мы павінны зрабіць усё неабходнае, каб аднавіць поўнафарматнае супрацоўніцтва з Арабскай Рэспублікай Егіпет. Гэта не толькі эканамічныя і палітычныя партнёры Беларусі, але і адзін з нашых найважнейшых «пунктаў апоры» на ўсім Афрыканскім кантынентце», — сказаў Прэзідэнт, звяртаючыся да пасла Егіпта ў Беларусь.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ўручэнне грамат паслом Конга Беларусь разглядае як добрую магчымасць для наладжвання і развіцця супрацоўніцтва па цэлым спектры запатрабаваных напрамкаў.

Прэзідэнт адзначыў, што перспектыўным уяўляецца развіццё ўзаемадзеяння з Мазамбікай. «Гэты год даў старт нашаму двухбаковым дыялогу. Важна рэалізаваць наменачныя праекты ў галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі, каб вывесці адносіны на новы істотны ўзровень», — сказаў кіраўнік беларускай дзяржавы, звяртаючыся да пасла Мазамбікі ў Беларусь.

Беларусь гатова развіваць супрацоўніцтва з Пакістанам і Афганістанам, падкрэсліў Прэзідэнт, прымаючы даверчыя граматы паслоў гэтых дзяржаў ў Беларусь. «Мы не ставім ніякіх умоў. Які ёсць Пакістан, а гэта магутняя краіна, які ёсць Афганістан — мы гатовы з вамі супрацоўнічаць з такімі, якімі вы з’яўляецеся», — сказаў кіраўнік беларускай дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь гатова прапанаваць цэлы спектр паслуг. «Думаю, што і свой інтарэс вы знойдзеце ў нас у Беларусі», — адзначыў ён.

Што датычыцца Пакістана, то Прэзідэнт падкрэсліў, што Беларусь сёння надае вялікае значэнне развіццю двухбаковых адносін з гэтай краінай, якая адыгрывае важную ролю ў мусульманскім свеце. Паводле яго слоў, канкрэтным крокам па паглыбленні супрацоўніцтва стала рашэнне аб адкрыцці пасольства Беларусі ў Ісламабадзе. «Мы гатовы падтрымаць сустрэчную прапанову аб стварэнні дыпрадстаўніцтва Пакістана ў нашай краіне», — падкрэсліў беларускі лідар.

«Мы шчыра спадзяёмся на стабілізацыю сітуацыі ў Афганістане, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка, звяртаючыся да пасла Афганістана ў Беларусь. — Пазіцыя беларускага боку грунтуецца на неабходнасці кансалідацыі афганскага грамадства, нацыянальным прымеронні і забеспячэнні тэрытарыяльнай ціспаснасці краіны». Ён таксама дадаў, што Беларусь адкрыта да дыялогу па развіцці двухбаковага супрацоўніцтва.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь гатова забяспечыць усе неабходныя ўмовы для эфектыўнай работы дыпламатычных прадстаўніцтваў. «Вы зможаце ўбачыць, што адываеацца ў нашай краіне, як жывуць і да чаго імкнуцца беларусы. Мы прапануем весці шчыры дыялог па самых розных пытаннях і знаходзіць узаемавыгадныя рашэнні», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

ДА ВЕДАМА ЧЛЕНАУ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
<p>18 снежня 2014 года ў 14.00 у зале пасяджэнняў Савета Рэспублікі (вул. Чырвонаармейская, 9) адбудзецца пасяджэнне шостаі сесіі Савета Рэспублікі, 19 снежня 2014 года ў 15.00 — заключнае пасяджэнне шостаі сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання.</p>

Тры пытанні да ўлады

І НИЯКАЙ ЗАПАЗЫЧАНАСЦІ ПА КАМУНАЛЦІ!

На Магілёўшчыне Чарыкаўскі рэін лічыцца ўзорным па добраўпарадкаванні і працы з насельніцтвам па розных ка мунальных паслугі. Секрэтамі поспехаў у гэтым кірунку (а яны — вынік агульных намаганняў) дзеляцца намеснік старшыні Чарыкаўскага райвыканкама Дзмітрый РУБАН і дырэктар УКВП «Жылкамгас» Уладзімір ФЭДАРАУ.

— *Чарыкаў шосты год запар атрымлівае вымпел пераможцы рэспубліканскага агляду «па санітарным стане і добраўпарадкаванні малых населеных пунктаў». За кошт чаго атрымліваецца захоўваць лідарства?*

Дзмітрый Рубан: — Гэта вынікі штодзённай працы, якую лельна запускаяць. Горад павінен быць чыстым і прыбраным. Калі пастаянна падтрымліваць парадак, то нічога звышнатуральнага рабіць не спатрэбіцца.

Уладзімір Фёдарau: — Кожны год стараемся нешта новае унесці: дзесяці пляцоўку зрабіць, дзесяці альтакн наставіць. Цалкам забяспечваем сябе расадай для гарадскіх кветнікаў, разам з архітэктарам горада распрацоўваем дызайн. Сёлетна набылі спецыяльныя формы, каб рабіць жалезабетонныя лаўкі і кветнікі. Плалі адліваць невялікія вазоны для кветак, якімі плануем летам упрыгожыць горад. Што датычыцца драўляных кампазіцый, то гэта заслуга нашых таленавітых майстроў, якія ажыццяўляюць самай смельча задумкі архітэктара.

Дзмітрый Рубан: — Зараз збіраемся парадаваць нашыхых жыхароў казакй на Новы год. Упершыню ўсталяваем аб’ёмную кампазіцыю з двума аленямі — вышыняй 2 метры — і вялікімі санкамі. А для дзяцей спецыяльна зрабілі цэлы драўляны гарадок з горкай, альбанкай, маленькімі дамкамі. Усё будзе ўпрыгожана святлодыёдным джоралайтам, а на дрэвах зазвіжыць гірляндай. І нават калі не пашчасціць са снегам, святочны настрой будзе забяспечаны.

— *На якія мэты выкарыстоўваецца прэмія за дасягненні ў галіне добраўпарадкавання?*

Дзмітрый Рубан: — Апошняя два гады яна цалкам ідзе на рамонт дарог. У першую чаргу зрабілі пад’езды да школ, дзіцячых садкоў, пакрысе вырашаме праблему па астатніх аб’ектах.

— *Ведаю, што Чарыкаў паказальны не толькі ў плане добраўпарадкавання. Гэта, напэўна, адзіны горад, дзе насельніцтва не мае запазчанасцяў за камунальныя паслугі…*

Дзмітрый Рубан: — Гэтакім вельмі паспярыла рашэнне райвыканкама: было даручана кіраўнікам усіх арганізацый і прадпрыемстваў, якія толькі ёсць у раёне, узяць гэтае пытанне пад асабісты кантроль. Яны павінны былі несці адказнасць за ўсіх сваіх работнікаў. Нехта ўтрымліваў грошы па камунальнай з заробку, нехта прыдумляў свае метады, але механізм спрацаваў.

Уладзімір Фёдарau: — Даўжнікоў не засталася наогул. Нават сярод тых, хто афіцыйна нідзе не працуе. Як толькі іх з’яўляюцца грошы (карыскую інфармацыю атрымліваем ад знаямых, суседзяў) — населены пункт невялікі, тут нічога не ўтоіш), мы настойліва нагадваем пра даўгі. Людзі разумеюць, што мы гораць страціць жыллё, і самі зацкаўлены своечасова разлічыцца. Некаторыя пляшчэць нават наперад — на той выпадак, калі ў будучыні чакаюць фінансавыя цяжкасці.

Нэлі ЗІГУЛА

Приемная навина

Прасцей прывабліваць людзей з грашыма

3 1 студзеня 2015 года эканоміка нашай краіны не будзе прызнавацца гіперінфляцыйнай па міжнародных стандартах фінансавай справаздачнасці

Пра гэта карэспандэнту «Звязды» паведаміў намеснік старшыні праўлення Нацыянальнага банка Сяргей Дубкоў.

Пасля кансультацый як на глабальным узроўні, так і на ўзроўні СНД бухгалтарскай прафесійнай супольнасцю прынята рашэнне аб тым, што ў Беларусі з 1 студзеня 2014 года адмяняецца прымяненне Міжнароднага стандарту бухгалтарскага ўліку № 29 (МСБУ 29). Спецыялісты сцвярджваюць, што прымяненне гэтага стандарту пры складанні справаздачнасці па МСФС значна пагаршала фінансавы вынік камерцыйных арганізацый з дадатку чыстай грашовай пазіцыяй, да якіх можна прылічыць усе беларускія банкі. Гэта служыла адной з прычын зніжэння іх прывабнасці для інвестараў.

«Паколькі стандарт прымяняецца рэдка (у 2014-м дзейнічаў толькі ў 4 краінах, уключаючы Беларусь), замежныя прыватныя і інстытуцыйныя інвестары, у тым ліку міжнародныя фінансавыя арганізацыі, якія прысутнічаюць на беларускім рынку, адчуval цяжкасці з карэктнай інтэрпрэтацыяй эфектаў прымянення стандарту на фінансаваю справаздачнасць, — паведаміў нам генеральны дырэктар мінскага офіса і партнёр аўдытарска-кансультацыйнай кампаніі «Дэлoitт» Андрэй СУРМАЧ. — Гэтая акалічнасць стварала дадатковыя суб’ектыўныя нявызначанасці у дачыненні да фінансавага стану і вынікаў дзейнасці арганізацый і не магло не ўплываць адмоўна на ацэнку рызык інвеставання і вядзення бізнесу ў Беларусі. Са спыненнем прымянення стандарту ў гэтым сэнсе сітуацыя зменіцца ў лепшы бок».

Дарчы, МСБУ 29 уводзіцца, калі каму лятэўны індекс інфляцыі ў краіне за тры апошнія гады набліжаецца да адзінкі 100%

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

Ці могуць беларускія ВНУ задавоіль патрэбы ІТ-кампаній у кадрах? Якімі ведамі і кампетэцыямі павінны валодаць выпускнікі ВНУ, якія мараць трапіць працаваць у Парк высокіх тэхналогій? Каго будучы рады бачыць у сябе наймальнікі? Як палепшыць практычныя складнік падрыхтоўкі будучых спецыялістаў? Пра ўсё гэта ішла гаворка падчас «круглага стала» ў ПВТ. Да дыскусій былі запрошаны дэкань усіх профільных ІТ-факультэтаў, прадстаўнікі Міністэрства адукацыі, адміністрацыя ПВТ і буйнейшых кампаній-рэзідэнтаў парка.

Дарчы, МСБУ 29 уводзіцца, калі каму лятэўны індекс інфляцыі ў краіне за тры апошнія гады набліжаецца да адзінкі 100%

3 «базай» у галаве

ЦІ ПАТРЭБНА «АЙЦШІНІКУ» ФІЗІКА, АБО ЯК ТРАПІЦЬ У ПАРК ВЫСОКІХ ТЭХНАЛОГІЙ САМАЙ КАРОТКАЙ ДАРОГАЙ

Ці могуць беларускія ВНУ задавоіль патрэбы ІТ-кампаній у кадрах? Якімі ведамі і кампетэцыямі павінны валодаць выпускнікі ВНУ, якія мараць трапіць працаваць у Парк высокіх тэхналогій? Каго будучы рады бачыць у сябе наймальнікі? Як палепшыць практычныя складнік падрыхтоўкі будучых спецыялістаў? Пра ўсё гэта ішла гаворка падчас «круглага стала» ў ПВТ. Да дыскусій былі запрошаны дэкань усіх профільных ІТ-факультэтаў, прадстаўнікі Міністэрства адукацыі, адміністрацыя ПВТ і буйнейшых кампаній-рэзідэнтаў парка.

«Перагрэты» рынак

Па ацэнках экспертаў, у 2014 годзе экспарт камп’ютарных паслуг з Беларусі складзе не менш як 620 мільёнаў долараў ЗША, а да 2018 года можа вырасці да 1 мільярда долараў. Па выніках 9 месячэў гэтага года тэмпы росту аб’ёму вытворчасці Парка высокіх тэхналогій склалі 128%.

— Дзякуючы кан’юнктуры, што складаецца на сусветным рынку, у беларускіх кампаній сёння няма цяжкасцяў з прыцягненнем новых заказчыкаў. Затое ёсць праблема забеспячэння якасцаў кваліфікаванымі спецыялістамі: попыт на ІТ-спецыялістаў пераўвасе прапанову больш чым у тры разы, — падкрэслівае намеснік дырэктара Парка высокіх тэхналогій Аляксандр МАРЦІНКЕВІЧ. — З трых тысяч вакансій, што прысутнічаюць на рынку, толькі каля 30% прыпадаюць на спецыялістаў пачатковага кваліфікацыйнага ўзроўню, так званых Junior, да якіх адносяцца і выпускнікі ВНУ. А для запалнення 70% вакансій патрабуюцца больш вопытныя распрацоўшчыкі Middle і Senior. Гэта звязана з тым, што ў апошнія гады усё большае колькасць беларускіх кампаній канцэнтруюць свае намаганні на выпуску ўласных прадуктаў. А для цэнтрав распрацоўкі патрабуюцца высокакваліфікаваныя спецыялісты…

Напярэддні «круглага стала» ЗАТ «Сбербанк-Тэхналогіі» правяло цікавае даследаванне, вынікі якога і былі пакладзены ў аснову дыскусіі. Адна з высоку тычылася ліквіднасці прафесіі праграміста. Высокія тэмпы развіцця беларускага ІТ-сектара прывялі да таго, што рынак пасля крызісу 2009 года энду вярнуўся да «перагрэтага» стану з завышанымі патрабаваннямі «разбэшчаных» кандыдатаў. На працягу апошніх пяці гадоў заробкі ў ІТ-сферы дэманстравалі ўпэўнены штогадовы рост, а кампаніі спабаручнічалі адна з адной у прапанове бонусаў і збіваліся з ног у пошуках патрэбных ім спецыялістаў.

Атрымліваецца, што на работнікі сёння канкуруюць паміж сабой за ўвагу наймальніка, а наймальнікі вымушаны «змагання» за работнікаў. На думку экспертаў, у бліжэйшыя два гады дысбаланс паміж попытам і прапановай на рынку працы захаваецца. Асобныя кіраўнікі кампаній усур’ёз задумаліся аб праграмах па прыцягненні замежных кваліфікаваных спецыялістаў не толькі з Украіны і Расіі, але і з далёкага замежжа. У 2017 годзе ў нашай краіне адбудзецца «двайны» выпуск студэнтаў, што звязана з пераходам большасці беларускіх ВНУ з пяцігадовага тэрміну навучання на чатырохгадовае. Але ці ўдасца задавоільць попыт у кадрах усіх ІТ-кампаній?

На слыху

ПАСТАЎКІ Ў РАСІЮ АДНАЎЛЯЮЦА

Аднак поўнае вырашэнне праблемы зацягваецца расійскімі ведамствамі

Так лічыць старшыня Эканамічнага савета СНД. член прэзідыума Савета Міністраў Сяргей РУМАС. Ён адзначыў, што першы віцэ-прэм’ер Расіі Ігар Шувалав ужо аддаў распараджэнне аб зняцці абмежаванняў з беларускіх прадпрыемстваў. Па шэрагу з іх станючыя рашэнні прыняты, яшчэ па некалькіх праходзіць працэдура ўзгаднення. Канчатковае прыняцце рашэння чакаецца 15 снежня.

Беларускі бок прыкладае ўсе намаганні, каб забароны на пастаўкі былі зняты, і нас не задавальняюць тэмпы, з якімі расійскія ведамствы прымаюць рашэнні. Сяргей Румас паведаміў, што па ініцыятыве беларускага боку ў рамках пасяджэння Эканамсавета ў вузкім складзе віцэ-прэм’ерамі краін СНД абмеркавана тэма санітарнага і ветэрынарна-санітарнага кантролю ў асобных дзяржавах Садружнасці. Акрамя таго, разгледжана пытанне аб нераспаўсюджванні ўводу ў аднабаковым парадку прадукцыі трох беларускіх прадпрыемстваў: Жлобінскага мясакамбіната, Віцебскай бройлернай птушкафабрыкі і Гомельскага мясакамбіната. Акрамя таго, з 4 снежня знята забарона на пастаўкі ў Расію прадукцыі Калінкавіцкага мясакамбіната.

У той жа час Гомельскі мясакамбінат пачне адргуку сваёй прадукцыі ў Расію з 15 снежня. Пра гэта паведаміў дырэктар

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ

Дарчы, МСБУ 29 уводзіцца, калі каму лятэўны індекс інфляцыі ў краіне за тры апошнія гады набліжаецца да адзінкі 100%

Дарчы
Прадстаўнікі расійскай ветэрынарнай службы не знайшлі парушэнняў на Брэсцкім і Бярозаўскім мясакамбінатах. **Старшыня Брэсцкага аблвыканкама Канстанцін СУМАР** паведаміў, што прадстаўнікі расійскай ветэрынарнай службы правалі праверкі двух прадпрыемстваў і не ўбачылі ніякіх парушэнняў — ні санітарных, ні тэхнічнага рэгламенту. «Абсалютна ніякіх прэтэнзій ні да Брэсцкага мясакамбіната, ні да Бярозаўскага. Наадварот, яны адзначылі добрую якасць нашай прадукцыі», — падкрэсліў ён. Што тычыцца аднаўлення паставак, то губернатар выказаў думку, што пытанне вынава вырашыцца на працягу тыдня.

Па статыстыцы, 78% маладых спецыялістаў, якія прыходзяць у парк, гэта студэнты бюджэтнай формы навучання.

іх думку, фізика, як і матэматыка, з’яўляецца падмуркам для атрымання інжынернай адукацыі. Напрыклад, у Беларускам дзяржаўным тэхналагічным універсітэце на спецыяльнасці «вёб-дзызайн» фізіку ўжо замянілі на англійскую мову, але вынікама замены засталіся незадаволеныя: кажучы, што гэта адбілася на якасным складзе студэнтаў. Усё ж такі маладыя людзі, якія ведаюць фізіку, лепш спраўляюцца з праграмай тэхнічнай ВНУ…

А ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце, дзе на спецыяльнасць «кіраванне інфармацыйнымі рэсурсамі» пры наступленні здаецца англійская мова, ніякіх нараканняў на «якасць» студэнтаў не наступала. Таму **дэкан факультэта матэматыкі і інфарматыкі Алена ЛЕВАК**

ТОП-15 спецыяльнасцяў, выпускнікі якіх працаўладкаваліся ў Парк высокіх тэхналогій у 2014 годзе

Праграмнае забеспячэнне інфармацыйных тэхналогій	Факультэт камп’ютарных сістэм і сетак	БДУІР
Вялічальныя машыны, сістэмы і сеткі	Факультэт камп’ютарных сістэм і сетак	БДУІР
Інфарматыка	Факультэт прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі	БДУ
Прыкладная матэматыка	Факультэт прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі	БДУ
Інфармацыйныя сістэмы і тэхналогіі (у эканоміцы)	Інжынерна-эканамічны факультэт	БДУІР
Штучны інтэлект	Факультэт інфармацыйных тэхналогій і кіравання	БДУІР
Радыёфізіка	Факультэт радыёфізікі і камп’ютарных тэхналогій	БДУ
Інфармацыйныя тэхналогіі і кіраванне ў тэхнічных сістэмах	Факультэт інфармацыйных тэхналогій і кіравання	БДУІР
Аўтаматызаваныя сістэмы апрацоўкі інфармацыі	Факультэт інфармацыйных тэхналогій і кіравання	БДУІР
Інфарматыка і тэхналогіі праграмавання	Факультэт камп’ютарных сістэм і сетак	БДУІР
Праграмнае забеспячэнне інфармацыйных тэхналогій	Факультэт матэматыкі і інфарматыкі	ГрДУ
Праграмнае забеспячэнне інфармацыйных тэхналогій	Факультэт інфармацыйных тэхналогій і робататэхнікі	БДУІР
Інфармацыйныя сістэмы і тэхналогіі	Факультэт інфармацыйных тэхналогій і робататэхнікі	БДУІР
Праграмнае забеспячэнне інфармацыйных тэхналогій	Матэматычны факультэт	ГомДУ
Матэматыка. Інфармацыйныя тэхналогіі	Механіка-матэматычны факультэт	БДУ

Надзея НІКАЛАЕВА

Знешняя палітыка

Праз латвійскі калідор

Развіццё супрацоўніцтва ў сферы транспарту, транзіту і лагістыкі стала асноўнай тэмай падчас дзясатага пасяджэння беларуска-латвійскай міжкуравай камісіі па эканамічным і навукова-тэхнічным супрацоўніцтве.

«Камісію ўзначальваюць міністры транспарту дзюех краін, гэта ўнікальны выпадак, — заявіў **Анатолій СІВАК**, міністр транспарту і камунікацый нашай дзяржавы. — Не дзіва, што асноўнымі тэмамі сённяшняга пасяджэння сталі транспартныя зносіны.

Па словах міністра, для нашай краіны гэтая сфера асабліва важная.

— У сённяшняй сітуацыі неабходна імкнуцца да дыверсіфікацыі паставак, правільнага выбару лагістычных ланцужкоў. Гэта аказвае вялікі ўплыў на канкурэнтаздольнасць тавараў.

У сваю чаргу **міністр зносін Латвіі Анрыйс МАЦІС**, старшыня латвійскай часткі камісіі, выказаў зацкаўленасць у больш шырокім выкарыстанні латвійскага транзітнага калідора — чыгушкі, марскіх партоў, аўтамагістралю — для паставак тавараў з Беларусі.

— На пасяджэнні камісіі разглядаліся таксама пытанні прыгранічнага супрацоўніцтва, у прыватнасці, паляпшэння інфраструктуры на мяжы, неабходнасці павелічэння прапускання ў пунктах прапуску, — паведаміў латвійскі міністр. — Гэта неабходна для наладжвання актыўнага абмену не толькі грузамі, але і для супрацоўніцтва ў сферы турызму, — адзначыў Анрыйс Маціс і нагадаў, што падчас чэмпіянату свету па хакеі ў Мінску Латвія стала другой па колькасці замежных балебельшчыкаў, што прыехалі ў беларускую сталіцу.

Два месяцы таму міністр зносін прымаў удзел у беларуска-латвійскім узаемадзеянні ў транспартнай і лагістычнай сферы, лейтэнтавам гэтых мерапрыемстваў былі інвестыцыі. Па словах латвійскага чыноўніка, ужо можна гаварыць пра пэўныя вынікі тых сустрэч.

— За апошнія два месяцы мы падрыхтавалі праект па гэтым кірунку, — заявіў Анрыйс Маціс. — Сёння былі падпісана дамоўленасць аб канкрэтных перавозках канкрэтных прадуктаў па латвійскім транзітным калідоры. Гэта і ёсць вынік згаданых мерапрыемстваў.

Надзея ЮШКЕВІЧ

■

РЫНАК УБАЧЫЎ ПРОБЛІСКІ ДНА

«ЯНЫ МЯНЕ ПАБОЙВАЮЦА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У гэтай сітуацыі на рынку пачалі з'яўляцца цікавыя для спажывцоў прапановы па прымальных цэнах. Цяпер усё часцей невялікі аднапакаёвыя кватэры (бюджэтны варыянт) выстаўляюцца па прымальным коштах арэнды, які складае сёння ад 320 да 350 долараў. Падобных прапаноў на рынку пакуль яшчэ няма — у агучанай агенцтва трапляе штотдзень ад адной да трох падобных кватэр. І сёння гэта не абавязкова слабенькія кватэры ў старых дамах або мала-сямейкі ў Шабанах. Па такім ценніку пачалі часам прапаноўвацца і стандартныя жылля памяшканні ў звычайных панельных дамах, якія знаходзяцца ў адлегласці 4-5 прыпынку ад ліній метро. Нагадаю, што да снежня кватэры па такім кошыце былі ў дэфіцыце.

Сярэдні ценнік ужо даволі прымальных па якасці аднапакаёвых кватэр з усім неабходным наборам мэблі і бытавых прыбораў (у абавязковым спісе халадзільнік, пральная машына, кухня і канапа) складае ўжо каля 400 долараў. Аднапакаёвыя кватэры разраду «кампорт-плюс» побач з метро, буйнымі гандлёвымі цэнтрамі і навукальнымі ўстановамі маюць памер арэнды ад 450 да 500 долараў. Падобнае жыллё мае добрыя ўраўнаважаны і сучасную мэблю або ўяўляе сабой кватэры-студыі.

Таннеюць і двухпакаёўкі

Мінімальны кошт арэнды двухпакаёвых кватэр цяпер вагаецца ад 380 да 450 долараў. Нават па такім невялікім ценніку бюджэтных кватэр на рынку хапае, аднак спажывоўцаў на іх практычна няма. Больш якасныя двухпакаёўкі побач з лінійна прапануюцца ўжо па 450-550 долараў. Такіх ж цэнаў ўзровень прысутнічае і па «свежых» двухпакаёўках у новабудовах. Падобнае новае жыллё карыстаецца цяпер устойлівым попытам менавіта ў маладых сем'ях. Вось толькі ў маладых з грашмына не заўсёды густа.

На рынку арэнды трохпакаёвых кватэр ніколі не былі ў фаворы. А

сёння імі ўвогуле цікавяцца адзінкі. Гэта тлумачыцца тым, што сур'ёзным памерам камунальнай платы за вялікія кватэры менавіта зімой. Таму і кошы на трохпакаёўкі ў снежны «зваліліся». Сёлета зімой мінімальны ценнік падобных шматпакаёвых пакаёўкаў да 450 долараў. Звычайна гэта пустыя, ці часткова з мэбляй, вялікія па плошчы кватэры ў новабудовах. Танныя трохпакаёўкі прапануюцца і ў старых дамах. Там плошчы будуць невялікія, аднак у якасці мінусаў — мэбля савецкай часу.

Заказаў на святы пакуль няма

У мінулыя гады ўжо традыцыйна ў другой дэкадзе снежня агенствы нерухомасці атрымлівалі шмат заказаў па рэзерваванні здымнага жылля (па лініі доўгатэрміновай

Не гнацца за «катом у мяху»

Недзе два тыдні таму на найбуйнейшым інтэрнэт-партале з'явілася спецыяльная паслуга, акая прапануе хуткі і даволі танны пошук арэндных кватэр без пасярэднікаў.

Да першых дзён вясны мінімальны ценнік бюджэтных аднапакаёвых кватэр знізіцца да 250 долараў.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

арэнды і «на суткі») на навагоднія святы. Заказы рабілі і мясцовыя дружыны кампаній, і іншагароднія аматары «пагудзець», а таксама расійскія прыкільнікі ігральных клубаў і казіно. Сёлета ўсе яны пакуль маўчаць.

Айчынным «мажоры» з грашмына яшчэ могуць успомніць пра грандыёзны адпачынак у сталіцы крыху позней. А вось з расійскімі «гульцямі» ўвогуле не атрымліваецца. Заказы на арэнду жылля ад іх ужо ёсць, але патэнцыяльныя кліенты жадаюць атрымаць мясцовае паслугу па кошыце значна таннейшым, чым існуюць на нашым рынку. Напрыклад, расіян цікавяць кватэры на навагоднюю ноч па кошыце не больш за 10-15 долараў, што ў некалькі разоў менш за рэальныя ценнікі.

Спецыялісты партала спрабуюць наўпрост звязаць гаспадароў свабоднага жылля і кватарантаў за невялікія грошы. На першы погляд здаецца, што гэта і ёсць ідэальны варыянт дапамогі людзям пры пошуку арэнды.

Аднак старшыня рады Беларускай асацыяцыі «Нерухомасць» Мікалай ПРАСТАЛУПАЎ мае на гэты конт зусім іншы погляд. Насамрэч прапаноўвае інфармацыю аб кватэрах за грошы трапляе ў рані прадпрыемальніцкай дзейнасці, акая дакладна называецца — рыэлтарскія паслугі. А вось аказанне рыэлтарскіх паслуг па айчынным заканадаўстве дазваляецца толькі пасля атрымання адпаведнай ліцэнзіі з боку Мініюста. Такой ліцэнзіі ў інфармацыйнага партала, вядома, няма. Таму, на думку Мікалая Прасталупава,

дзейнасць такой новай структуры інтэрнэт-партала з'яўляецца незаконнай і будзе прыпынена.

Украінскіх кватарантаў прыватнага сектара сталіцы за апошні час істотна не паболела.

Аксана Лукашэвіч удакладняе, што ў сферы рыэлтарскіх паслуг існуюць даволі дакладныя правілы дзейнасці, дзе прадугледжана пэўная адказнасць бакоў. А пра якую адказнасць можа ісці гаворка ў тым выпадку, калі паслугі прапануюцца работнікамі без адпаведнай атэстацыі? Магчыма, што людзі з інтэрнэт-партала сапраўды спрабуюць дапамагчы бескватэрным. Аднак гэта з'яўляецца і камерцыйным праектам, дзе спажывоўца можа прапанаваць не зусім дакладна ці правераная інфармацыя. Нельга выключыць, што праз слабыя месцы новага праекта ў арэндную сферу прасочыцца элемент махлярства, удакладняе сваю пазіцыю спадарыня Лукашэвіч.

Арэнда дакладна будзе таннець

Зразумела, што да сярэдзіны студзеня на рынку доўгатэрміновай арэнды ўжо нічога кардынальнага не адбудзецца. Справа ў тым, што пасля 20-х чыслаў снежня на рынку нерухомасці пачынаецца невялікі «мёртвы» сезон, калі кліенты ўвогуле няма. А што будзе далей?

Спецыяліст упэўнена, што падзенне рынку будзе працягвацца і надалей. Мяркуючы па мінімальным попыце на неабудзеныя кватэры, ужо сёння назіраюцца прабліскі дна. Грошай у людзей больш не робіцца, а жылце даражэе. Таму асобнае арэнднае жыллё будзе не ўсім па кішэні. Паралельна павялічваецца колькасць варыянтаў прапаноў. Таму, на думку Аксаны Лукашэвіч, ужо да першых дзён вясны мінімальны ценнік бюджэтных аднапакаёвых кватэр знізіцца да 250 долараў, а масавы сярэдні ценнік аднапакаёвак складзе каля 300 долараў.

Сяргей КУРКАЧ.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Кацярына Атрашкова цалкам усведамляе, з якімі элементамі прыходзіцца сутыкацца на працы, аднак яна упэўнена, што і яны могуць усё пераахвасаваць: кінуць піць, перастаць буяніць і зневажаць блізкіх.

— Вось ён змяніўся, — падкрэслівае Атрашкова і стуквае пальцам па шэрай папцы з асабістай справай аднаго дзашчыра. — Я пастаянна прывяздла ў яго сям'ю, бачыла, як бацька сыходзіў у запой, і бачу, які ён цяпер. Гэта два розныя чалавекі. Я яго літаральна задэяўбла. Пастаянна тэлефанавала, пужала, што прымусява адпраўлю ў лячэбна-працоўны прафілакторый. У выніку ён змяніўся.

— Вы, напэўна, размаўляеце з імі даволі жорстка.

— А па-іншаму з імі нельга. Яны мяне пабойваюцца. І слухаюцца таксама.

— Але, магчыма, у кагосьці з іх ёсць трагічная гісторыя, пасля якой нават хочацца супражываць.

— У кожнага з іх сямейная трагедыя, свая праблема. Вось чаму яны пачынаюць біць сваякоў? Бо маюць праблемы ў сям'і. Усе гэта нагадавае мне замкнёны круг, у якім усё ўвесь час паўтараецца.

○○○

Разам з Кацярынай Атрашковай заходзім у адзін непрыкметны інтэрнат, якіх так шмат раскідана па Мінску. Кожны ўчастковы абавязаны пры сабе мець табельную зброю, спецсродкі. Даганяць правапарушальніка і надзяваюцца наўрачуні калісьці таксама прыходзілася і нашай суразмоўцы.

Дзверы ў блок нам адкрывае мужчына гадоў 35. Ён усміхаецца, нават спрабуе жартаваць. Цяжка паверыць, што гэты чалавек яшчэ нядаўна «пад мухай» ператвараў у пекла сямейнае жыццё жонкі і дваіх дзяцей.

— А дзеці дзе?

— Сын урокі робіць, а дачка ў суседзях гуляе.

— Калі ў апошні раз злоўжывалі?

— У сэнсе? — збянтэжаны мужчына перапытвае ў праваахоўніцы, і ў павертэры завісае нядоўга ўцішыня.

Фота Навы БУЖЫК.

А ЯК У СУСЕДЗ'ЯЎ?

Жыллё ў Белакаменнай, якое ва ўсе часы вылучалася каласальным коштам, значна патаннела за апошні тры месяцы.

Аналітыкі рынку адзначаюць, што з пачатку верасня курс долара ў данчынні да расійскага рубля вырас больш чым на 45%, а цэны на кватэры маюць рублёвы ценнік і засталіся на дакрызісным узроўні. Нягледзячы на ўсю эксклюзіўнасць сітуацыі, акая тут склалася, кватэрнага буму агенствы нерухомасці не назіраюць, хоць усе перадумовы да гэтага ёсць.

Спецыяліст па продажы і арэндзе нерухомасці Маскоўскай гарадской службы нерухомасці Давід Сцяпанян паведамляе аб тым, што прытоку іншаземных пакупнікоў з далёкага замежжа цяпер зусім не назіраецца. Сталічнай нерухомасцю цікавяцца выключна кліенты з бліжэйшых краін. «Калі параўноўваць вераснёўскія і снежаньскія звесткі, то мы сталі сведкамі нават невялікага

Назіраецца ўпэўненае патанненне маскоўскіх кватэр

павышэння попыту на кватэры ў Маскве сярод жыхароў суседніх дзяржаў. Да нас з'яўтаюцца ў тым ліку і беларусы», — удакладняе маскоўскі эксперт. Калі ў верасні можна было здаць аднапакаёвую кватэру ў раёне 30 тысяч рублёў, то цяпер яна здаецца за 23-25 тысяч (420-440 долараў). Двухпакаёвую кватэру можна зняць за 40-50 тысяч рублёў (730-900 долараў).

Калі казаць пра змену цэн на продаж, то ў верасні аднапакаёвыя кватэры каштавалі на 200-300 тысяч рублёў даражэй. А двухпакаёвыя кватэры можна было прадаць на 400-500 тысяч даражэй, чым цяпер. Трэхпакаёвыя — на 500-700 тысяч рублёў.

Такім чынам, у снежны кошт аднапакаёвых кватэр стандартных спажывецкіх якасцяў на ўкраіне горада сфарміраваўся ў раёне 5-5,5 млн руб-

лёў (92-101 тысяча долараў), двухпакаёвых — у раёне 7-7,5 млн (129-138 тысяч), трохпакаёвыя ўпаў да 8-10 млн рублёў (147-184 тысяч долараў).

Але нават нягледзячы на зніжэнне коштаў, кватэры тут вельмі дрэнна здаюцца і прадаюцца. Лыцца, што ў бліжэйшыя паўгода цэны не змяняцца, і яшчэ не хутка дасягнуць дакрызіснага ўзроўню ў доларавым эквіваленце. Толькі прыкладна ў май-чэрвені можна разлічваць на павышэнне коштаў. Таму што попыт цяпер сур'ёзнага няма. Зрэшты, і рынак не перапоўнены прапановамі. Многія прадаўцы здымаюць свае аб'явы, мяркуючы, што кватэры сёння прадаваць нявыгадна. Яны аддаюць перавагу здачы жылля ў арэнду, нягледзячы на тое, што цэна арэнды знізілася гэтак жа моцна, як і кошт продажу.

Слова клікала ў бой

НА СЛАЎНАЙ КАПЫЛЬСКАЙ ЗЯМЛІ

*Хай будзе ж славен наш народ навечна,
Што цемру зброяй праўды перамог,
На белым свеце самы чалавечны
І грозны ў час вайны,
у час трывог.*

У музеі Песчанскай школы. Адзінаццацікласніца Вікторыя Леановіч — дасведчаная экскурсавод, знаўца гісторыі свайго краю.

Гэтыя радкі з верша, які напісаў Анатоль Астрэйка, — своеасаблівы эпіграф для рэпартажу пра чарговую паездку ўдзельнікаў сумеснай акцыі газет «Звязда» і «Мінская праўда», Мінскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі і Мінскай абласной арганізацыі Беларускага саюза журналістаў «Слова клікала ў бой». Паляўнічыя паездка стартвала ў Пухавіцкім раёне, а з гэтай творчы дэсант накіраваўся ў Капільскі раён, каб больш даведацца і раскажаць у сустрэчах з мясцовымі жыхарамі пра іх зямлю — пісьменнікаў-франтавікоў і тых, хто ваяваў у радах народных месціцаў.

Анатоль Астрэйка — адзін з тых, хто надаў літаратурнаму слову моц грознай зброі і, па яго словах, «зброяй праўды перамог». Вядомы літаратар на радзіўся ў вёсцы Пясочнае Капільскага раёна, у часы вайны быў адказным скаратаром газеты-плаката «Раздавім фашысцкую гадзіну». Ён стаў аўтарам унікальнай кнігі «Служці пояс», выдданай на акупаванай тэрыторыі ў 1943 годзе.

На Капільшчыне нарадзіўся таксама Кузьма Чорны, і яго творчая біяграфія звязана з газетай-плакатам «Раздавім фашысцкую гадзіну» — там пісьменнік друкаваў фельетоны і нарысы.

У Капелі нарадзіўся Сцяпан Александровіч (узнагароджаны ордэнам Славы III ступені) — сюды ён уцёк з нямецкага палону, быў партызанам. Пасля вайны стаў вядомым літаратарам, навукоўцам, прафесарам Белдзярж-універсітэта.

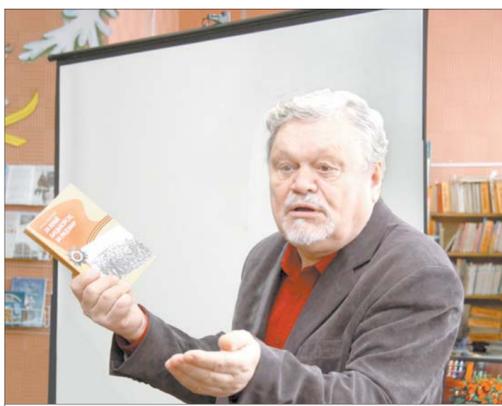
Калі гаварыць пра антываенныя творы, напісаныя ў час вайны і пасля яе, абавязкова трэба прыгадаць капільчаніна, вядомага пісьменніка, байца партызанскага атрада на Бабруйшчыне Аляся Адамовіча, аўтара апавесцяў «Карнікі», «Хатынская аповесць», раманаў «Вайна пад стрэхамі»,

«Сыны ідуць у бой», аднаго з аўтараў кнігі «Я з вогненнай вёскі», «Благодная кніга».

У часы Вялікай Айчынай вайны на Капільшчыне дзейнічалі партызанскія брыгады, атрады, спецгрупа. Гэта тэрыторыя была акупавана ў чэрвені 1941 года і вызвалена праз тры гады. Сярод ураджэнцаў раёна дзевяць сталі Героямі Савецкага Саюза.

Сёння з адлегласці ў сем дзесяцігоддзяў нам выразна відаць уклад у агульную святую Перамогу, які ўнеслі пісьменнікі, зрабілі свой радок грознай зброй. Удзельнікі акцыі «Слова клікала ў бой» наведлі на Капільшчыне Каменскую і Песчанскую школы, прынялі ўдзел у літаратурных чытаннях, акая прайшлі ў памяшканні раённай цэнтральнай бібліятэкі.

Яўген ПЯСЕЦКІ, фота аўтара.

На літаратурных чытаннях выступае пісьменнік, адзін з аўтараў кнігі «Пам'яць» па Капільскім раёне, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Аляксей Марціновіч.

У гісторыка-краязнаўчым музеі Каменскай школы. З юнымі краязнаўцамі кіраўнік музея — настаўніца Ірына Тагіль.

■ Ну і ну!

ТАКІ ВОСЬ «НЕРАЗМЕННЫ» АЎТАМАБІЛЬ...

Сапраўдная дэтэктыўная гісторыя адбылася з аўтамабілем «Range Rover Sport», які сагналі са сталіцы, а знайшлі ў Віцебскай вобласці. Як высветлілася пасля, у прапажы транспартнага сродку не было выпадковасці...

— Пацярпелы 33-гадовы мінчанін распавёў, што ў агульнай кампаніі некалькіх знаёмых з мужчынам, з якім у яго адразу склаўся таварыскі адносіны. Новы знаёмы сказаў, што займаецца продажам аўтамабіляў, якіх прывозіць з Расіі. Гэта зацікавіла пацярпелага, і ён напарасіў падшукаць машыну і для яго і даў заказчыку пад гэтыя мэты 4 тысячы долараў. — Паведамліла падрабязнасці крымінальнай гісторыі прэс-афіцэр Партызанскага РУУС г. Мінска Наталля Ганусевіч. — Але аўтамабіль знайсіці чамусьці не атрымалася, і тады падрадчык прапанаваў сваю машыну «Range Rover Sport», прымчы за палову рыначнага кошту. Прычыну такой вялікай зніжкі патэнцыяльны прадавец патлумачыў так: машына з'яўляецца «двайніком» аўтамабіля, які ездзіць недзе ў Санкт-Пецярбургу. Пры гэтым запэўніў, што досць генеральную даверанасць на гэты аўтамабіль, і праблем не будзе. Калі пацярпелы аддаў другую частку грошай, атрымаў у замен неабходныя дакументы і ключы ад машыны. Але, як потым высветлілася, другі ключ прадавец пакінуў у сябе.

Праз нейкі час новы ўпадальнік транспартнага сродку трапіў у поле зрафу ДАІ за кіраванне нападціну. Аўтамабіль аказаўся на шпрант-стаянцы. Ужо колішні яго ўпадальнік спужаўся, што можа «ўсплыць» цёмнае мінулае машыны. Ён напарасіў знаёмага знайсці новых пакупнікоў. Імі аказаліся замежнікі. Зламыснікі скарысталіся другім па ліку камплектам ключоў і скралі транспартны сродак. Знайшлі яго ўжо ў Віцебскай вобласці.

СКРАЛІ ВЫРУЧКУ 3... СЕЙФА

Цэнтральны РУУС сталіцы па падазрэнні ў крадзяжы грошай вышуквае двух мужчын. Яны скралі выручку турфірмы проста з сейфа.

Як было высветлена, адзін з невядомых за некалькі гаўдін да здарэння наведваў офіс турфірмы пад выглядам кліента. Пакуль кансультант прапаноўваў яму розныя варыянты адпачынку, мужчына, скарыстаўшыся момантам, сцягнуў са стала ключы ад уваходных дзвярэй памяшкання. Пазней супрацоўнікі турфірмы прыгадалі, што ў прысутнасці «кліента» размаўлялі пра тое, дзе знаходзяцца ключы ад сейфа. Калі працоўны дзень скончыўся, мужчына з прыяцедем здзейснілі крадзжэ. Скарыстаўшыся дабытым ключом, яны патрапілі ў памяшканне, адчынілі сейф і скралі з яго грашовыя сродкі на суму больш як 3,5 тысячы долараў.

Сяргей РАСОЛЬКА

Бягучы год адзначае адметнай датай у гісторыі Беларусі. У ліпені споўнілася 70 гадоў з дня вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Не менш сімвалічны і наступны год, калі будзе адзначацца юбілей Вялікай Перамогі над нацысцкай Германіяй. Гэтыя памятныя даты — падстава для сур'ёзных разважанняў.

На жаль, у многіх краінах не звяртаюць увагі на адраджэнне нацызму — а наадварот, спрабуюць прыніць ролю савецкага народа ў Перамозе над фашызмам. Адкрытая фальсіфікацыя падзей Вялікай Айчыннай вайны і яе вынікі асэнсавана ўкраінаецца ў падсвядомасць маладога пакалення. Такая тэндэнцыя можа прывесці да забыцця ўрокаў XX стагоддзя, канчатковага перапісу гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Мы, беларусы, не павінны гэтага дапусціць, таму неабходна супрацьдзейнічаць фальсіфікацыям, шукаць шляхі захавання і перадачы агульнай гістарычнай памяці. Якім чынам гэта рабіць і які ўвогуле не страціць сваё гераічнае мінулае, расказвае даследчык Другой сусветнай вайны, які прафесійна займаецца вывучэннем ваеннай гісторыі. У творчай гасцёўні «Звязды» — **доктар гістарычных навук, прафесар, акадэмік-секратар аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, член-карэспандэнт Аляксандр КАВАЛЕНЯ.**

— Аляксандр Аляксандравіч, вы — чалавек першага пасляваеннага пакалення. Напэўна, усё дзяцінства прайшло на аповедых бацькі-падпольшчыка. Ці не гэта палітыка на тае, што пачалі вывучаць гісторыю Вялікай Айчыннай вайны?

— Сапраўды. Тама вайны ў мяне з малаком маці. Уся мая сям'я ў той ці іншай ступені перажыла трагедыю Вялікай Айчыннай вайны. Бацька з першага дня быў накіраваны ў Магілёў, а адтуль адпраўлены на Капыльшчыну для арганізацыі падпольнай работы. Пасля вайны я і мае старэйшыя браты (а нас чацвёрта хлопцаў) напераменку, з вялікім гонарам наслі ўзнагароджаны бацькі: ордэны Баявога Чырвонага Сцяга і Чырвонай Зоркі, медалі «Партызану Айчыннай вайны», «За перамогу над Германіяй».

Трагедыя вайны не абышла і наш род. Мой родзіч Каваленя Я.Р. загінуў у першы дні 1941 года, а брат майго бацькі Каваленя Л.Е. за сувязь з партызанамі быў закатаваны ў засценках гестапа ў 1942 годзе. Жыхары Капыльскага краю з першых дзён самаахвярна змагаліся супраць акупантаў. Ужо ў ноч з 3 на 4 ліпеня 1941 года калі вёскі Старыца адбыліся адзін з першых жорсткіх баёў, у якім загінула каля 180 байцоў і камандзіраў Чырвонай Арміі. У гісторыю партызанскага барацьбы назаўсёды ўпісаны Старыцкі бой, які адбыўся 7 лістапада 1942 года супраць карнай экспедыцыі захопнікаў. Партызаны адбілі каля 10 таяра, знішчылі 3 танкі і 2 броняўтамабілі, шмат ворагаў. Мы яшчэ заспелі пабачыць абгарэлыя нямецкую тэхніку, каля якой ладзілі гупні ў вайну.

На брацкай магіле воінаў і партызан у вёсцы Старыца ўдзячныя жыхары ўстанавілі помнік. Было добрай традыцыяй ушаноўваць памяць абаронцаў. На кожнае свята мы, малыя дзеці, плялі вянкi, гірлянды з дзерзавы, упрыгожвалі іх кветкамі і ўскладалі на яшчэ свежыя магілы савецкіх салдат і партызан.

У нашай сям'і 9 Мая было заўсёды самым важным святам, калі абавязкова збіраліся ўсе. Вайна ўвайшла назаўсёды ў нашу сям'ю. Нават мяне і маю малодшую сястру, па расшнін сямейнага савета, назвалі ў годна Сашы і Зоі Касмадзіянскіх. Усё гэта фарміравала мой характар, светапогляд на ваенныя падзеі.

Затым — юнацтва, навучанне ў ПТВ, паходы па месцах баявой і працоўнай славы, вучоба ў інстытуце, армія. Тры гады адслужыў у павертрана-дасянтны войскх. Яшчэ да прызвання імкнуўся спасцігнуць сутнасць ваіскавой справы, таму займаўся ў аэракулубе. Зрабіў тры скажкі з парашутам, быў падрыхтаваны да службы ідэйна і фізічна. Сёння я ўспамінаю армію як школу мужнасці, і, магчыма, яна зарадвала на далейшае жыццё. Большая частка

Фота Юлія ПРАСЦІПАКА

афіцёрскага складу прайшла вогненную віхуру Вялікай Айчыннай вайны і перадавала нам вопыт, патрыятычную загартоўку.

— І сотні беларускіх вучоных са зброяй абаранялі сваю Радзіму ад ворага. Ваш навуковы кіравнік — вядомы навуковец Аляксандр Мацко — прынісаў сабе год, каб яго ўзялі ў партызаны. Яго асабістая біяграфія, відаць, падтэрхнула вас да некаторых даследаванняў...

— Аляксандр Мікалаевіч Мацко 17-гадовым юнаком трапіў у партызанскі атрад, дабавіўшы сабе год. Гэта было масавай з'явай. А сёння кажуць, што ў партызаны забралі сілком... Дзейнічалі шматлікія падпольныя арганізацыі, большасць якіх складала моладзь і падлеткі. Я проста здзіўляюся! Панаваў нейкі такі юнацкі романтизм, калі кожны хацеў стаць героем, імкнуўся ўдзельнічаць у барацьбе з ворагам. У гэтым заслуга і перадаваега выхавання моладзі. Камсамолам было зроблена вельмі шмат. Каб не тая пралікі, беларуская моладзь была гатовая ўсё ўзяцца на барацьбу з ворагам, што фактычна і адбылося: з 374 тысяч партызан 65% складалі людзі да 30-гадовага ўзросту.

Можна было б стварыць нейкую нефармальную школу перадачы жыццёвага вопыту ад пакалення да пакалення, якога не дае ні адна інстытуцыя.

Сёння пра партызан распаўсюджваюць розныя плёткі, але мала хто гаворыць аб тым, што ў партызанскіх зонах знаходзілі прытулак, выратоўваліся ад знішчэння сотні тысяч мірных жыхароў. Зараз чамусьці ніхто не кажа і пра тое, што партызаны дапамагалі сяньці і збіраць хлеб. Так, былі і тая, то рабаваў. А што, сёння ніхто не крэдзе? У партызанскіх зонах, між іншым, былі каманданты, якія сачылі, каб сярод насельніцтва не развіваўся бандытызм, дзейнічалі партызанскія суды. А сёння некаторымі чамусьці толькі негатывыя факты падаюцца.

Беларускі народ — народ-пераведнік па сваёй сутнасці. Я чытаў дзясяткі ўспамінаў савецкіх воінаў, якія трапілі ў акружэнне на тэрыторыі Беларусі ў 1941 годзе. Яны адзначаюць, што беларусы гінулі сацы, але хавалі і выратоўвалі ўсіх: армян і грузін, татар і асецінаў, карэлаў і яўрэяў, тых, хто трапіў у цяжкае становішча. Стваралі падпольныя шпіталі, многіх параненых байцоў і камандзіраў таяком выводжалі ў бальніцах. Падпольная арганізацыя, куды ўваходзіў Аляксандр Мацко, ярка стварылі

падпольны шпіталь, забяспечваючы яго ўсім неабходным.

Дарчы, раней ветэранаў немагчыма было разгаварыць на тэму вайны. Яны не любілі ўспамінаць аб тых падзеях, бо трэба было ўгадваць сваіх загінулых сяброў, калег. А гэта было вельмі цяжка. Яны гаварылі пра іншае...

Аляксандр Мікалаевіч аднойчы расказаў такую гісторыю. Скончылася вайна, але яшчэ стрэльбы не падавалі. І ў вёсцы Пагарэлка, што ў Мірскім раёне, адна жанчына заўважыла ў бульбоўніку немца, які хаваўся. Паклікала маладога партызана на дапамогу. Звабілі небарак, бруднага, замучанага. Паўстала пытанне: што з ім рабіць? Пакуль Аляксандр Мацко шукаў старшыню сельсавета, нашы жанчыны, у якіх загінулі мужы і сыны, акружылі небарак-немца і сталі частаваць блінцамі і маляком. Ён для іх ужо быў не вораг, а дзіця, якога маці адправіла на няправедную вайну. У гэтым усім — ярка сутнасць нашага славянскага характару, стаўленне да чалавека. Мы перамаглі ворага не нываніцыю, а любоўю да свайго народа і Айчыны. Ваенныя падзеі генетычна ўвайшлі ў характар беларусаў. Але мы ніколі не развядалі воінаў, а заўсёды бараніліся, годна адстоіваючы родную зямлю.

— Вельмі крыўдна сёння чуць «нову» трактоўку мінулай вайны, пазныць яе эпізодаў. І гэта не дзіва: паліцыі кніжных крам проста страцілі цікавасць і глыбінны літаратуры! Якім чынам не даць чытацям пакаленням, якое ўжо не застала сваіх прадзедаў-франтавікоў, падацца на правакцыі?

— Мы — дзеці свайго часу, і ад гэтага нам нікуды не дзецца. А як распазнаць сапраўднае і нешта насонае — праблема даволі складаная, асабліва калі ў асобы адсутнічае жыццё, вы вопыт. Набыццё дзяржаўнай незалежнасці значна актуалізавала неабходнасць узмацнення працы па фарміраванні гістарычнага светапогляду падрастаючага пакалення. Выхаванне грамадзянскіх і патрыятычных якасцяў неабходна пачынаць з сям'і, з дзіцячага садка. Каб у душы кожнага чалавека, асабліва тых, хто займае кіруючыя пасады, было разуменне таго, што беларускі народ мае глыбокі гістарычны карані, што ў нас — багацейшая нацыянальная гісторыка-культурная спадчына, якая дазваляе нам людзьмі звацца. Кожны павінен усвядоміць, што, маўляў, калі я беларус, то не магу дрэнна вучыцца, зрабіць няўдалы трактар, выпуціць ганебную прадукцыю або напісаць кепскі артыкул... Калі я беларус-вучоны, то я абавязаны самааддана працаваць, рабіць усё неабходнае дзеля росквіту беларускага грамадства.

Нягледзячы на глыбокую гісторыю, мы маладая нацыя. У нас яшчэ недастаткова выпрацаваны імунітэт, каб не ўспрымаць розныя негатывыя з'явы, якія актыўна распаўсюджваюцца ў інфармацыйнай прасторы. Менавіта падрастаючае пакаленне, у якога не сфарміравана ўнутраная забарона на многія рэчы, застаецца найбольш незабароненым. Зразумела, раптоўна свет не перавярнецца, але на нашай дзяржаўнай прасторы неабходна стварэць сваю нацыянальную аўру, якая шчыльна з'янава з гістарычным мінулым. Я ўпэўнены, што нацыянальная гісторыя, мова, культура, літаратура — гэта не толькі найважнейшы ідэалагічны мадунак дзяржаўнасці, але і найважнейшы інструментарый фарміравання светапогляду, патрыятызму і грамадзянскіх якасцяў народа. Сёння важна знаходзіць такія вынікі ідэйныя кірункі, якія дазволілі б пераканаўча паказаць не толькі негатывыя моманты і тэндэнцыі, што разгортваюцца цяпер у маладзёжным асяроддзі, але і пераканаўчыя факты стваральнай працы людзей, іх высакродныя ўчынкаў, спартыўных дасягненняў, фарміраваць гонар за сваю Айчыну. З падрастаючым пакаленням патрэбна адкрыта размаўляць. У гэтай тэхнагеннай сітуацыі, калі хуткімі тэм-

ПАНТЭОН СЛАВЫ ТРЭБА ФАРМІРАВАЦЬ У ДУШАХ

Аляксандр КАВАЛЕНЯ — пра асабісты інтарэс да Вялікай Айчыннай вайны, фарміраванне гістарычнага светапогляду і барацьбу з фальсіфікацыямі ваенных падзей

Чырвонай Арміі, партызаны і падпольшчыкі, абаяраючы на ўсенародную падтрымку савецкага народа, разграмілі мацнейшую армію нацысцкай Германіі. У сваю чаргу, да 70-гадовай Перамогі мы рыхтуем кнігу «Уклад беларускага народа ў разгром нацысцкай Германіі», дзе будзе паказаны ратны шлях беларусаў на франтах, у тыле, барацьбы ў партызанскіх атрадах і падполлі, будзе раскрыта духоўная сіла беларускага народа.

— **Здаецца, падобная спроба ўжо была. Толькі ў Беларусі студэнтам ВДУ выкладаюць курс «Вялікай Айчыннай вайна Савецкага Саюза (у кантэксце Другой сусветнай вайны)», а школьнікам прапануюць тэматычныя факультывы...**

— На жаль, гэты спецкурс закінваецца без адзнакі. Што тычыцца школьнікаў, то сёння для паспяховага засваення факультыву навукоўцы стварылі вучэбна-метадычны комплекс, які ўключае падручнік, працоўны сшытак, хрэстаматыю, дапаможнікі для вучняў і настаўнікаў. Падрыхтаваны да друку атлас «Вялікай Айчыннай вайна савецкага народа (у кантэксце Другой сусветнай вайны)». Сапраўды, такою увагі дзеля глыбокага засваення ваеннай гісторыі не зроблена ні ў адной краіне!

Вучэбны матэрыял ваенных падзей пабудаваны такім чынам, і гэта знаходка метадыстаў, што моладзь вучыцца разумець прычыны распалявання воінаў, вытокі мужнасці, гераізму і самаахвярнасці ў адстойванні высакроднай справы — абароны Айчыны. Гісторыя павінна садзейнічаць кансалідацыі грамадства, умацаванню міжнацыянальнага і міжкантэрынага ладу і духоўна-культурнай сілы людзей. Без духоўнай і нацыянальнай кансалідацыі нельга будзе вырашыць ні адной сацыяльна-эканамічнай праблемы. Дзякуючы кіраўніцтву нашай дзяржавы мы, як ні адна іншая краіна, пазбеглі тых крываваў сутычак, якія мелі месца ў Закаўказзі, Прыбалтыцы, і сёння мы бачым, што робіцца ва Украіне. Ідэя любові да краіны павінна садзейнічаць умацаванню нашага адзінства для паспяховага рэалізацыі сацыяльна-эканамічных і культурных праграм, якія сёння рэалізуюцца ў беларускім грамадстве.

— **Вы многая робіце ў справе барацьбы з псеўдагісторыяй Вялікай Айчыннай вайны. Нават прапановалі стварыць грамадскую арганізацыю для супрацьстаяння фальсіфікацыям падзей ваеннай гісторыі. Што не атрымалася?**

— Кожны плод павінен саспець. Забаронамі пэўную праблему можна вырашыць толькі на нейкі час. Грамадскае жыццё патрэбна будаваць такім чынам, каб гэтым негатывым тэндэнцыям не было месца для развіцця і ўспрымання. Тое, што ў савецкі час пазіцыя дастаткова ідэалістычная карціна Вялікай Айчыннай вайны (а іншкі не маглі быць, бо яе стваралі ўдзельнікі тых падзей), — праўда. Многіх пазітыўных рэчаў было не проста шмат, а празмерна. Падзеі калабаранства, здрады раней не паказваліся. А як толькі з'явілася магчымасць, мы сёння бачым, да чаго гэта прывяло. З іншага боку, літаратура набыла камерцыйны характар, што адмоўна адбілася на працэсе аб'ектыўнага паказу падзей Вялікай Айчыннай вайны. Сенсацыя — найважнейшы камерцыйны рухавік: калі яе няма, то трэба прыдумваць. Захацелася ім расказаць, як партызаны рабавалі, — калі ласка. Гэта было, але было і іншае. Каханне, вернасць, адданасць... Каб было ўсё так, я пішуць некаторыя аўтары, то ж я мы перамаглі? Вядома, ёсць і неабходная падтрымка нашых заходніх апанентаў, якія сядзелі за адным сталом, вясцоўцаў, якія жылі побач, вайскоўцаў... Стала жудасна!!!

Ва ўсе часы ў пашане было высакроднасць і сіла духу. Гэта павучальны ўрок гісторыі. Скванпасць, зайдзрасць, агіднасць душы, празмернае жаданне ўзняцца па службовай лесецы стваралі спрыяльную глебу для злоўжыванняў. Сёння праблема рэспрэсіі празмерна палітызаваная, што не садзейнічае разумнаму ўсёй глыбінні трагедыі. Яшчэ раз паўтаруся: кожная дата, у тым ліку нацыянальная трагедыя, павінна працаваць на кансалідацыю

грамадства. У будучым, напэўна, будзе і дзень паканяня і памяці. Але і гэтая трагічная дата павінна служыць прымірэнню, а не распаляванню палітычнага процістаяння.

— **Што тычыцца прымірэння: беларусы, якія ўвайшлі ў Украіну, сёння з болей з'яраюць за тым, што адбываецца ў нашых паўднёвых суседзях. Аляксандр Аляксандравіч, у чым справа: прадкі-ветэраны дарэмна рызыкавалі сваімі жыццямі дзеля будучы пакаленняў аб урокі Другой сусветнай вайны вельмі складана засвоіць?**

— Гэта ўсё сведчыць аб недахопе гістарычнага светаўзгляду ў падрастаючага пакалення. Мы зноў вяртаемся на кругі свае. І калі гістарычныя факты і падзеі пакладзены для таго, каб не кансалідаваць грамадства, а знайсці ворага, то гэта даволі небяспечная з'ява. Тое, што адбываецца сёння ва Украіне, — справа даволі складаная. Відавочна, што палітычна і бізнес-эліта здрадылі карэнтным інтарэсам украінскага народа. Трагедыя, якую мы сёння назіраем, звязана з той няправільнай палітычнай лініяй, якую выбрала незалежная краіна з самых вытокаў свайго развіцця.

Нашы суседзі ў пачатку 1990-х узялі крэн на гераізацыю Украінскай паўстанцкай арміі (УПА), што спрабавалі ўкраінаць у асанаваанне украінскага грамадства, чаго і дасягнулі. Агублікавалі шмат дакументальных матэрыялаў, у якіх пазітыўна паказвалася роля дзённаў УПА. Хаця расійскія запыты, якія былі зроблены да германскіх кіруючых колаў, паказалі, што ў нямецкіх архівах не існуе матэрыялаў, якія сведчылі б аб гераічнай барацьбе УПА супраць вермахта. Аб гэтым сёння ніхто не хоча гаварыць. І я стаў сведкам таго, як падчас навуковай канферэнцыі ў Луцку аднаго з выступаўцаў, які ідэалізаваў Украінскую паўстанцкую армію, аспрэчыў ветэран Вялікай Айчыннай вайны. На жаль, фальсіфікацыя гісторыі працягваецца і пакладзена яна ў рэчышча дзяржаўнай палітыкі. А мы, у адноўленне ад паўднёвых суседзях, прытрымліваемся думкі, што патрэбна з найбольшай аб'ектыўнасцю асвятляць нашу мінулае, будаваць сённяшня дзень на тых пазітыўных падзеях і фактах, якія былі, а таксама паказваць недахопы і праблемы, каб пазбегнуць гэтага ў будучыні.

— **Яшчэ адна дата, якая турбуе людзей той эпохі, — 29 кастрычніка 1937 года. У гэты дзень былі расстраляны сотні прадаўцаў беларускай інтэлігенцыі. Мой прадед, пільменнік Платон Крэн, таксама трапіў у жорны сталінскага рэжыму. Чаму ваша ініцыятыва аб заснаванні Дня памяці ахвяр сталінскіх рэпрэсіі так і не была падтрымана?**

— Хутчэй, не падтрымалі маю думку, якую, магчыма, некаторыя не падзяляюць. Перакананы ў тым, што кожная бязвінная ахвяра павінна ўспрымацца ў грамадстве як нацыянальная трагедыя. Трагедыя, ператвораная ў стаўтысцую, губляе сплачванне. Мая маці была з заможнага роду, і віхура рэпрэсіі не абышла наш род. Таму і я адчуваю той боль. Гэта нацыянальная трагедыя. Аднак калі кажуць, што віватны толькі Сталін, я не заўсёды пагаджаюся. У свой час, калі «Вачэрні Мінск» публікаваў спісы рэпрэсаваных, я паспрабаваў асэнсаваць глыбінную сутнасць трагедыі. Заказаў архіўныя справы і ўважліва азнаёміўся з дакументальнымі крыніцамі. І самае крыўднае, што давялося ўбачыць, — даносы калег, якія сядзелі за адным сталом, вясцоўцаў, якія жылі побач, вайскоўцаў... Стала жудасна!!!

Ва ўсе часы ў пашане было высакроднасць і сіла духу. Гэта павучальны ўрок гісторыі. Скванпасць, зайдзрасць, агіднасць душы, празмернае жаданне ўзняцца па службовай лесецы стваралі спрыяльную глебу для злоўжыванняў. Сёння праблема рэспрэсіі празмерна палітызаваная, што не садзейнічае разумнаму ўсёй глыбінні трагедыі. Яшчэ раз паўтаруся: кожная дата, у тым ліку нацыянальная трагедыя, павінна працаваць на кансалідацыю

Землякі

СМАРАГДЫ УРАЛА ВАЗІЛІ НА «БЕЛАЗАХ»

Шукаючы ўдалечыні ад Радзімы каштоўныя камяны, знаходзіш, урэшце... саму Радзіму

З якога пачаць? Пачаць з Радзімы, з якой пачаць працаваць на Урал паўтара года таму, добраахвотна. Так і некаторыя нашы прадкі ў Сібіры — XX стст. ехалі на Урал, у Сібір — хто працаваць, хто даследаваць, а каго ў кайданых адпраўлялі. Усё было ў нашай беларускай гісторыі.

Гэты артыкул хачу прысвяціць смарагдам Урала. Каго ж не вабіць такое багацце? Але не аб каштоўных камянях расказаць хачу, а аб тым, як працавалі і працуюць тут людзі...

Начытаўшыся ў «інтэце» пра Самацвентную палату Урала, багатую смарагдамі (ізумурдамі), александрытамі, рубінамі, сафірамі, тапазамі, алмазамі і яшчэ дзясяткамі розных каштоўнасцяў, не мог стрымцаць, каб не паехаць у Малышава, цэнтр здабычы карысных камяняў. Усяго 90 км ад Екацярынбурга. І там дзякуючы лёсу сустраў чалавека, які дапамог шмат што зразумець. Гэта геолог Уладзімір Папоў, які праводзіць экскурсіі па ізумурдных рудніках. «Хоць знайсці свой каштоўны камяныч? Калі лёс падарыць. Як калісьці папашчыла простаму селяніну Максіму Кажунікаву ў 1830 годзе знайсці зялёныя камянычкі сярод вывернутых камлёў дрэў. З таго гісторыя знаходак і распрацовак пачалася».

У сям'і даўня час сяляне, а не геологі, былі першаадкрывальнікамі выкапняў і іншых багаццяў зямлі. Урал — старыя горы, і прырода нібы агаліла каштоўнасці з цягам часу, разбурыўшы іх маразамі, змяціў пустыя пароды. Зямля парасла лясамі, і прырода за тры сягондзі нарадзіла добры пладародны пласт. Сяляне ачышчалі зямлю ад лясю, каб араць, сеяць, збіраць ураджай. Калі

НАШЫ МАШЫНЫ НА САМАЦВЕННЫХ РУДНІКАХ

На МАЗах і БелАЗах вазілі смарагды. Увечце: цэлы БелАЗ самацвётаў. Як вам такая карціна?

Кароценькая даведка. Ізумурды ізумурдамі, але ж галюўным для тагачаснай нагульнай дзяржавы, Савецкага Саюза, быў берылій — самы лёгкі метал, які дабавлялі ў жалезныя сплавы і атрымлівалі асабліва трывалую сталь. Гэта сталь ішла на гарматы, кулямёты, на браню танкаў, на вытворчасць знакамітых «кацішоў». Хуткастрэльная зброя давала шмат пераваг Савецкай Арміі. Дзякуючы берылію сталь не страчвала трываласць пры высокіх тэмпературах. У часы Вялікай Айчыннай вайны кабіна берылію, які змяшчаў берылій, была адной з сакрэтных і важных абарончых задчак. А ў часы «халоднай вайны» гэта задчка стала яшчэ больш актуальнай. Таму часам

было не да ізумурдаў. А знаходзілі яны разам — берыл і смарагды, бо смарагд — гэта нібы «астарэльны» пад высокім ціскам зямлі мінерал берыл. Толькі вельмі прыгожыя зялёнага колеру, празрыстыя, чысты мінерал. А берыл — «мутны камень».

Першая сустрэча. Мураўкін Уладзімір Іванавіч, начальнік аўтамабільнага цэха, які абслугоўваў Малышаўскі руднік (на фота). Семдзясят востем гадоў. Да 75 працаваў у руднапрамыслі. Сам з Уладзімірскіх зямлі. У 1955–1958 гг. служыў у арміі пад Баўрыскам. Абслугоўваў цяжка бамбардзіроўшчыкі Б-16. Хадзіў у «самаволку» і ў законнае звальненне да Беларускай дзяржаўнай Надысі Маркавай. Яна была родам з вёскі Вусце Баўрыскага раёна, працавала поварам. А яна адслужыў, то заслаў святой. З Урала, бо накіраваны быў на працу ў Малышаўскае руднікпрамыслі. Так і забраў беларускую дзяржаўчыку ў багаты край. Тут працавалі і

пражлі ў згодзе да гэтага часу. Кожны год летам і адпачынак яны ехалі да радні ў Вусце, і там ён становіўся сапраўдным селянінам: каціў, дапамагаў па гаспадарцы, адпачываў як мае быць і смак нашае гарэлкі добра помніць... Але ўжо колькі гадоў не былі ў Беларусі. Стан здароўя жонкі не дазваляе. «Слабавата ўжо мая кабетка, — казаў Уладзімір Іванавіч, — але ж упартаў. Усё буніць: вязі мяне на радзіму. Там памерці хачу».

Амаль 50 гадоў працоўнага веку ў Мураўкіна на здабычы берылу. Малышаўскі руднік адкрытага тыпу. І руду на камбінат вывазілі машынамі. Бурылі шурфы, закладвалі ўзрыўчатку, ірвалі, грузілі экскаватарамі і вывозілі на перапрацоўку на завод. Вывозілі спачатку на МАЗах, да 1960 года — «МАЗ-205», потым «МАЗ-525» атрымалі — гэта 25-тонныя грузавікі. Было іх тады толькі 6 машын. У 1967 годзе прыйшлі «БелАЗы», 27-тонныя асілкі. І было іх ужо трыццаць. Для аўтапарка пабудавалі цэплы бокс на 40 аўтамабіляў. Маразы былі часам і —50. Тады заводзілі машыны парай. Так разгаравалі... Ужо ў пачатку сямідзясятых далі некалькі 40-тонных «БелАЗаў». А потым... потым надышлі 1990-я гады... Распрадавалі БелАЗы тагачасныя кіравнікі, стваралі свае прадпрыемствы, думалі мець добры прыбытак, стралялі адзін аднаго, улада змянялася за ўладай... Цяпер нібы зноў да дзяржавы стратэгічныя распрацоўкі вярнуліся... Вось такая карціна. Але шмат што згублена канчаткова.

Слухаў гэтага чалавека, а ён як быццам сваё жыццё за гадзінку і «паклаў» перада мною. Зразумела, што было шмат усялякіх выпадкаў, гісторыі, але па сутнасці — вост так проста, адкрыта. Паўвека кіраваў аўтабазаі, якая вывезла дзя-

сяткі мільянаў тон руды на беларускіх машынах... І ўся яго праца, як і тых, з кім ён працаваў, была на карысць дзяржавы, для агульнага дабрабыту, для будучага шчасця.

ІЗУМУРДЫ ЎЗАРВАЛІ ДЗЕЛЯ ПЛАНА

Ехалі на Малышава да Уладзіміра Пліўко, былога начальніка аднаго з руднікоў па здабычы берылу. Звычайны невялічкі гарадок. Ніколі не скажаць, што тут жыць багацеі ці што тут здабываю ізумурдаў. Пара ювельнічых магазінаў, майстэрні па апрацоўцы камяняў... Нічога такога, што б сведчыла аб незлічымым багацці гэтай зямлі. Нават навука гарадка ніякіх такіх катаждкаў...

Заўшлі ў двор да спадара Пліўко. Уздоўж дарожкі камяні змеевіку, яшчы, горнага крышталю, малахіту, агату. Сам знаходзіў. За сталом багата. Пазадзяміліся. Жонка сустрапа амаль у дзвярах, апраналася, спыталася. «Вы з Беларусі? Вось як! І ў мяне дзед з бабурый быў з Беларусі. Жывелічы. З-пад Ліды. Але ж я не ведаю шмат. Дзеда выслалі ў Пермскі край. Дык ён амаль пастэльнікам і пражыў у гарах. Нічога не расказаваў. Сядзіце за стол. Выбачайце. А я паляцела. Гаспадар вас

пачастуе». Вось табе і пачатак новай машынах... Мерна цыкла размова. «Што там у вас у Беларусі? Малайчына ваш Бацька. Не «раскадаў» падпрыемствы дзі зямлю не загубіў». Так пачаў Уладзімір Аляксандравіч. Сам спытаў. Сам адказаў

Наш культурны асяродак

ЖЫРАНДОЛЯ

Выпуск № 39 (256)

Кіно для святочнага настрою

Падарунак ад вялікага экрана

Шэраг камедыйных, папулярных нямецкіх фільмаў на мове арыгінала з субтытрамі пакажуць у кінатэатры «Перамога». Праграму, якая будзе ісці з 15 да 19 снежня, падрыхтаваў у якасці святочнага падарунка мінскім глядачам Інстытут імя Гэта. Пяць карцін з добрым пракратым лёсам увайшлі ў афішу кінатэатра на Інтэрнацыянальнай. Праект Cinemascope таксама не забудзе пра глядача напярэдні свят і падрыхтаваў спецыяльную праграму, якая пачнецца 19 снежня, а апошні фільм будзе паказаны ўжо 31-га, у прадчуванні Новага года.

У Інстытуце імя Гэта дзейнічае кінаклуб пад назвай «19/19», які паказвае фільмы на мове арыгінала (на магчымасці прапануюцца суб-цітры) у канферэнц-зале інстытута 19 чысла кожнага месяца а дзевятнаццатай гадзіне (адсюль і назва).

«У рамках праекта «19/19» мы, як правіла, паказваем самае актуальнае кіно, гэта значыць тое, якое выйшла ў пракат у апошнія гады. Мы падумалі, што Раство Хрыстова ўжо блізка, а тыя фільмы, якія выпускаліся 8-10 гадоў таму, глядач мог ужо забачыць. З'явілася магчымасць прапанаваць цікавыя, маладзёжныя, вясёлыя, жыццёвыя фільмы як калідны падарунак, каб людзі перад святам скінулі з сябе праблемы і клопаты, прыйшлі ў кіно і атрымалі асалоду ад нямецкіх фільмаў. У гэтых фільмах ёсць шмат смешнага, але таксама і маркотнага», — расказвае каардынатар аддзела культурных праграм Інстытута імя Гэта і кіраўнік праекта Ігар Куксан.

Кінаклуб упершыню выходзіць за сцены канферэнц-залы інстытута, але магчыма, што акцыя стане рэгулярнай і зможа замацавацца ў штогадовай праграме. Билеты на сёлётную праграму глядач зможа атрымаць у касе бясплатна за гадзіну да пачатку паказу.

Карціна «Мой сябар» расказвае, як кардынальна розныя людзі могуць стаць сапраўднымі сябрамі — з самаахвяраваннем дзеля ішлага і сентыментальным хэпі-эндам. Галоўны герой фільма «Мае словы, мая хлусня, маё каханне» надрукуе знойдзены рукапіс пад сваім імем і ў

Кадр з фільма «Фані і Аляксандр» Інгмара Бергмана.

«Гэтае цудоўнае жыццё» Фрэнка Капры для Амерыкі — як «Іронія лёсу» для постсавецкай прасторы: паказваецца штогод напярэдні свят і нагадвае кожнаму чалавеку, з чым трэба ісці ў наступны год, што ў ім рабіць і якія прырытэты расставіць.

Промня славы будзе даваць аўтографі да таго моманту, пакуль не вымушаны будзе раскрыць падман. Фільм «Знаёмства з Цукерамі» дасць галоўнаму герою магчымасць атрымаць вялікі куш нетрадыцыйным спосабам — наладжаннем сямейных адносін.

«Нас не бянтэжыць, што некаторыя фільмы ў нашых праграмах ужо маглі быць паказаны. Галоўным крытэрыем для адбо-

ру была папулярнасць у пракце. У тых, хто гэтыя фільмы ўжо бачыў, можа ўзнікнуць жаданне паглядзець іх яшчэ раз». Ёсць магчымасць — на вялікім экране.

Яшчэ адным сагравальным падарункам да свят будзе праграма праекта Cinemascope ў малым зале кінатэатра «Ракета» з 19 снежня. З шасці класічных фільмаў не кожны здольны стварыць святочны настрой, але падыхаць класікай сусветнага кінематографа дакладна зможа.

Нельга абмінуць амерыканскі фільм «Гэтае цудоўнае жыццё» Фрэнка Капры з Джэймсам Сцюартам у галоўнай ролі. Гэта карціна для Амерыкі — як «Іронія лёсу» для постсавецкай прасторы: паказваецца штогод напярэдні свят і нагадвае кожнаму чалавеку, з чым трэба ісці ў наступны год, што ў ім рабіць і якія прырытэты расставіць. Няхай і нам нагадае.

«Мая ноч у Мод» класіка французскай новай хвалі Эрыка Рамера з Жанам-Луі Трэнціньянам у галоўнай ролі не з'яўляецца менавіта навагоднім фільмам. Мужчына-католік сустракае бландынку, якую бачыць у ролі сваёй будучай жонкі. Увесь яго ўнутраны змяняльны, духоўны свет, які Эрык Рамер можа па-майстэрску зацьвіць увесь пакой ці кіназалу за некалькіх хвілін. Мужчына-католік сустракае бландынку, якую бачыць у ролі сваёй будучай жонкі. Увесь яго ўнутраны змяняльны, духоўны свет, які Эрык Рамер можа па-майстэрску зацьвіць увесь пакой ці кіназалу за некалькіх хвілін.

«Фані і Аляксандр» ад майстра Інгмара Бергмана паказвае бестурботны дзіцячы свет, які лёгка парушаецца дарослым абставінамі. Як гэты абставіны ўздзейнічаюць на маленькіх асоб — мала пераказаць у анонсе, таму што Бергман траба глядзець. І гэта цікавы варыянт для мітуслівага апошняга дня года.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ

Імпрэза

ПАЗНАЮ Я ІХ ПА ГАЛАСАХ

Маладыя вакалісты змагаюцца за «так» ці «не»

Члены журы на Першым міжнародным Калядным конкурсе вакалістаў будуць узброены таблічкамі з гэтымі словамі: з іх дапамогай яны вызначыць, каго з канкурсантаў прапусціць у наступны тур. Гэта, напэўна, спрашчае працу ў такім буйным спаборніцтве: у Мінск прыехалі больш за 150 удзельнікаў з 21 краіны свету. З іх — каля 70 расіянаў, але Беларусь прадставілі больш за 40 чалавек. Украіна, якая славіцца галасамі, даслала каля 30 канкурсантаў.

Конкурс сёлета ўпрыгожвае праграму Мінскага міжнароднага каляднага форуму, які праходзіць пяты раз. У праграме ўсе новыя спектаклі года, і нават адна прэм'ера — оперы «Паяц» Леанкавалы. На прэм'еру запрасяў усіх канкурсантаў старшыня журы конкурсу, дырэктар Вялікага тэатра Беларусі Уладзімір Грыдзюшка. Ён жа вельмі даходліва і з гумарам патлумачыў маладым спевакам, што ў конкурсе бадай немагчымае аб'ектыўнае судзейства, таму што кожны член журы кіруецца сваім суб'ектыўным меркаваннем, і з сумы ўсіх суб'ектыўных меркаванняў будзе складацца канчатковы вынік.

Канкурэнцыя кажацца сур'ёзнай, калі меркаваць па складзе канкурсантаў, сярод якіх ёсць твары нават пазнавальныя — у прыватнасці, удзельнікі тэлепраекта «Вялікая опера», які праходзіў на канале «Культура». Адын з фіналістаў і нават уладальнік

тэатраў Беларусі. У яго тут асаблівая нагрузка: конкурс — адно, але ж і ў спектаклях удзельнічаць трэба. Ён вітаў усіх гасцей на цырымоніі адкрыцця конкурсу, які праходзіць «у горадзе Мінску, дзе па-сапраўднаму любяць оперу». Ілья пажадаў журы пільнасці і цярплівасці: «Таму што сярод нас застаіцца таленты».

Журы, улічыўшы вялікую колькасць удзельнікаў, пайшло нават на невялікія змены правілаў конкурсу: паднялі да 30 чалавек колькасць тых, хто праходзіць у другі тур пасля праслухоўвання першага тура, якія праходзяць пад фартэпіяна. Але толькі 10 змогуць прайсці ў фінал, дзе выступляць на галоўнай сцэне тэатра разам з аркестрам (17 снежня). Ёсць яшчэ заахвочальны момант — выступіць у гала-канцэрце Каляднага форуму на вялікай сцэне разам з опернымі «зоркамі» 18 снежня.

Гэта першы конкурс маладых вакалістаў, які заснаваў і праводзіць менавіта Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Беларусі. Але калі меркаваць па добрым настрой, які панаваў у зале падчас адкрыцця конкурсу, па жартах і смеху, усё спевакі настроены аптымістычна. І прыглядзіся да вялікай сцэны.

Ларыса ЦІМОШЫК

Выстава

ГЛЯДАЧ ПРАГНЕ ІМПРЭСІ..

Не зусім суб'ектыўныя нататкі з «Біенале жывапісу, скульптуры і графікі»

Звычайна такія сур'ёзныя выставы, як «Біенале жывапісу, скульптуры і графікі», што экспануюцца ў Палацы мастацтва, называюць «падсумаваннем вынікаў», але для глядачоў гэта найперш сустрэча з новымі творами добра знаёмых аўтараў і адкрыццё новых імёнаў. І самае каштоўнае, калі раптам адкрываеш вобраз, сучасны твайму ўнутранаму стану. На выстаўкі ходзяць найперш дзеля новых уражанняў, імпрэсіі. Выкладчыкі і студэнты кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі БДУ прапаноўваюць чытачам свой погляд на выставу і тыя творы, што найбольш іх уразілі.

«ПАРТРЭТ ДОМА НА ФОНЕ ВОСЕНІ»

Твор Іоны Касабука маскіруецца пад пейзаж, але гэта, безумоўна, партрэт. На палатне ўвасоблены не дом, а архітэктурны персанаж, вулічны тыпаж: экстр'ер, не ў фас, у тры чвэрці. Ад дома тут толькі накі, абрысы, схаваны за драпіроўкай, захаваны з-за непатрэбнасці. Вокны і дзверы не паспелі адчыніцца ці проста акрэсліцца. Або даўно ўжо не існуюць, зняйдзеныя чалавекам, зарослыя каменем. Іржа, ад якой не дапаможа раствор воцату, іржа несупынальнай восені пануе тут і павольна, сята абгрызае металічныя ажурныя косткі балкона і краты брамы.

Калі зніклі людзі, застаўся толькі гэты дом, восень і сабака, што назаўжды застыў перад парогам і, не адводзячы пільнага погляду, глядзіць у той бок, дзе знік след гаспадару. Сабака мае права чакаць іх, які дом мае права не чакаць і даўно не чакае. Дом неж неўпрыкмет захавару на старасці — хвароба перадалася праз пажоўклае, насычанае млявасцю, соннае лісце навакольных дрэў. Сцены дома ўдхнулі ў сябе, увабралі ў свае лёгкія сухія лісцікі, і тыя вылучаюцца на фоне дома. А ён перастаў вылучаюцца на фоне восені. І стары дом з напавуўчылівай татуіроўкай дрэў, і восень, і застылы сабака, акружаны небаб бэз сонца, вісяць у шэра-сталёвай прасторы, бы адлучаны ад свету. Аднак яшчэ можна вызначыць, дзе быў уваход, сабака яшчэ памятае, куды пайшлі і адкуль прыйдуць людзі, а восень стамілася ад сваёй несупынальнасці.

Паліна ПІТКЕВІЧ

КАРЦІНА БЫЦЦАМ СОН

Пастэльная колеравая гама жывапіснага палатна Наталлі Марчанкі «Званочкі» зачароўвае. У гэтага твора ёсць свой «душэўны стан» — гармонія і спакой. Здаецца, далікатныя, мяккія, прыглушаныя акварэльныя плямы могуць праз некалькі хвілін знікнуць. Такі жывапісны эффект нагадвае стан чалавека пасля сна: аддаленасць вобразаў, захінутыя туманам дэталі... яны нагадваюць празрыстыя кавалачкі вітражнага шкла... У свет карціны Наталлі Марчанкі хочацца ўвайсці і... застацца. Застацца назаўсёды. Убачыць ціхую раніцу, калі круглая жаўтавата-белая плямка сонца толькі пачала насычацца колерам, дакрануцца да белага фарфаравай кружкі духмянай гарбаты з зёлка, адкусіць салодкую, мядовую, жоўта-аранжавую грушу, а глаўнонае — паглядзець на блакітна-фіялетавыя званочки.

Мастачка напісала сілуэты прадметаў, іх плаўныя абрысы. І толькі букет ранішніх званочкаў — кампазіцыйны цэнтр карціны, быццам яркі фрагмент у туманым сне, прапісаны дасканала. У ім ёсць сонечнае цяпло і раінішняя празрыстасць. Здаецца, гэта мой сон...

Вольга РОПАТ.

ПРЫВІДНЫЯ ДРЭВЫ

Карціна здалёк падалася акном. У драўлянай раме, праз зашпаленае шкло відаць галінкі ці то кустоў, ці то дрэў. Сцеўціць сонца, люструецца ў плямках-кропельках на шыбах. Падыходзіць бліжэй, каб лепш разгледзець дэталі, і насланне спадае, перад такою палатно з няроўнымі вертыкальнымі лініямі карычнёвага колеру, з жоўта-вохрыстым фонам. Робіш крок назад — і зноў з'яўляецца адчуванне гнуткіх галін у сонечным святле.

Вобраз не затрымліваецца надоўга, дастаткова неўчыка са паўглядацца ў палатно Глеба Ойткі, і становіцца зразумела, чаму карціна атрымала назву «Лясная мелодыя». Галінкі перагаворваюць і ствалы дрэваў, высокіх і тонкіх, такіх, што нават крона не змясцілася ў абмежаванасці рамы. Гэты лес прасякнуты радасным святлом. Здаецца, што можна адчуць пах нагрэтай кары, цёплага лісця ці хвоі. З каларовага чатырохкутніка пазірае само лясное лета, з усімі птушнічымі песнямі, з шлохама лістоў і травы, з басавітым гулам пчол, шоргатам дробных казуркаў, жывое і гаманкае. Лясная мелодыя гуная, нібы духавы аркестр.

Але дастаткова змяніцца настрою глядача — і такое прыбавнае сонечнае святло ператвараецца ў герадзію агні. Здаецца, дастаткова расхінуць гэтыя тонкія расліны, каб вялізны горад-волат абрынуўся ўсімі сваімі жоўтымі агнямі. А кволя дубчыкі, які лёгкая

фіранка, аддзяляючы сабой хаос агнёў і тлumu. Да мелодыі гэтых дрэўцаў трэба прыслухоўвацца як да галасу адзінокага інструмента — скрыпкі ці флейты.

Праходзіць яшчэ колькі часу, і асобныя лініі зліваюцца ў адзін складаны ўзор на кары дрэва-велікана. Ад часу старая шурпатая кара патрэскалася, і можна убачыць жоўтую сарвавіну. Калі б у гэтага дрэва быў спіл, мы убачылі б мноства колыяў — за кожны пражыць лясны год. А іх намада было, паколькі памяць пра мінулае стагоддзі не змясцілася ў карычнёвым футуляры кары. І пакуль вобраз мудрага дрэва не паспеў змяніцца на штосьці іншае, чуваць задумліва мелодыі гітары ці нетаропкі, магутны арган...
Рагнеда ЮРГЕЛЬ

ГЕАМЕТРЫЯ ЧАЛАВЕКА, АБО ДЗЕ ШУКАЦЬ СЭНС ЖЫЦЦА

Раней, калі мяне апаоўвалі невырашальныя, як здавалася, праблемы, складаныя пытанні ці цяжкае жорба, а думкамі нібы ўздзімалася над домам, над горадам, нават над усёй планетай, і ўяўлялася, што бачу святло з акна свайго пакоя. Гэтае святло гуглялася сярод іншых асветленых вокнаў, такіх самых, ярышчэйшых ці больш цёмных. Так даволі лёгка ўсведамлялася: усё, што непакоіць мяне, — дробязі ў параўнанні з тым, колькі большых пытанняў і турбот мучаць зараз іншых людзей.

Калі гэтыя практыкаванні перасталі прыносіць тэрапеўтычны эффект, трэба было шукаць нешта новае. І ёсць новыя лекі знайсціся. Імі стаў твор Аляксандра Мінькова «Чалавек». Вось яно — адлюстраванне сэнсу жыцця, дакладней — яго беспаспяховае пошукі. Вось яно — непрыхваляная праўда, такая, якая ёсць. Мы — усёго толькі набор простых геаметрычных фігур. Змест наш — грані. Мы існуем таму, што нас стварылі.

Не варта дапытвацца ў сябе ці іншых, як жа нашы думкі, пачуцці, нашы жаданні і дзеянні. Хіба ёсць у Гранітнага Чалавека думкі, пачуцці, сумненні наконст сэнсу жыцця? Магчыма, і так. Але наш гэты думка падаецца дзіўнай, недарэчнай, смешнай. Яшчэ больш недарэчнай нашы памкненні да матэрыяльнага. Мы — Гранітны Чалавек. Ці не стала ўсё навокал больш простым, зразумелым і прыемным? Ці не варта лічыць гэта нагодай спыніцца, аддыхацца, супакоіцца і паначы жыць, назіраць і атрымліваць асалоду? Мы — Гранітны Чалавек. Мы — твор мастацтва сярод твораў мастацтва.

Кацярына ЗАХАРЭВІЧ.

І. Касабука. «Партрэт дома на фоне восені».

НЕСТАНДАРТНА!

Ціхімі, незаўважнымі крокамі адыходзіць у гісторыю чарговы год нашага жыцця. Хутка працнімся ўжо ў 2015-м. На падыходзе апошняга ў гэтым годзе нумары літаратурных часопісаў «Нёман», «Польмя» і «Маладосць» — прасякнутыя перадачымым урушэннем падсумаванне таго, што было напісана, прачытана, перадумана за доўгія плённы 2014-ы. Давайце прыгледземся бліжэй.

«Прыйдзі, Новы годзе, і не крыўдзі мяне нэндзай-бядою так, як папярэднія старыя... І прынясі мне добрыя памыслы варункі жыцця дзеля працы майя на карысць людзям праз навуку, праз прыгожыя словы і прыгожыя творы мастацтва!» Гэтымі словамі, напісанымі рукой (у прамым сэнсе) Язэпа Драздовіча, пачынаецца снежаньскі нумар «Маладосці». Дакладна таго самага, хіба, мусяць папрасіць усе тры часопісы — лепей не прыводзіць... Тэма свят у дванаццатай «Маладосці» прадставіла шырока: тут і «калякалядная» апытанка, і парадзі псіхалага наконст «пераданагодны перанастройкі»... Пазія нумара прадставіла «пачаткоўцам» Паўлам Сімам, Зміцерам Захарэвічам, пазыкай з экзатычным імем Ехана Лі, а таксама добра вядомым вам Навуам Гальперовічам. У прозе варта звярнуць увагу на асобу Сяргея Маці-

на — маладога пісьменніка, жыццё якога недарэчна абарваўся прыкладна год таму. У «Маладосці» вы знойдзеце яго доўгі нестандартны твор «Андрэй Зайцаў. Паміж нараджэннямі». Пацкайцеся таксама твора яшчэ аднаго «маладосцеўскага» адкрыцця Арыны Гардзей пад назвай «Паслушніца» і добрымі казкамі Вольгі Караткевіч пра ўпарты цвік ды пацка, які марыў аб крылах... Самае тое пад Новы год!

У снежаньскім нумары «Маладосці» чытаць таксама інтэрв'ю з чалавекам «з ініцыяламі Багдановіча» Міхаілам Бараноўскім, лідарам гурта «Галіна забіць». Гэта сярэбрушка размова пра таго ж Багдановіча, літаратуру, беларускамоўнасць, Каляды... Пра што яшчэ — прачытаеце ў часопісе.

Тут жа вы знойдзеце цікавы матэрыял Алесь Карлюкевіча, прысвечаны непапулярнаму Адаму Мальдзісу, а таксама артыкул Жанны Некрашэвіч-Кароткай пра славу таго «вясковага лірыка» Уладзіслава Сыракомлю — дарэчы, аб'ект навуковых інтарэсаў таго ж Мальдзіса... Праўда, мала існуе культурных постацяў мінулага, якімі б не цікавіўся Адам Воспіваіч.

Сур'ёзны «старэйшы брат» гарэзлівай «Маладосці» часопіс «Польмя» пачынаецца адразу з грунтоўнага — з рамана Уладзіміра Гіламедава «Пасля вайны» (гэта працяг, таму калі хочаце цалкам прачытаць — здабываеце яшчэ і папярэдні нумар). Як захацацца чаго лягчэйшага, звярніцеся да пазіў дванаццатага нумара «Польмя» — вершы Віктара Гардзевы, Дамітрыя Пятровіча, Васіля Дэбіша, Галіны Загурскай, Валянціны Гіручы-Русакевіч... Але пачаківайце, мы яшчэ з прозай да канца не разабраліся! Міхась Пазнякоў парадзе чытачоў трыма новымі апавяданнямі «Ад лёсу не ўцячы», «На паўдзёры», «Старшы лейтнант». А ў рубрыцы «Галасы свету» змешчаны пераклад на беларускую мову апавесці ўкраінскага пісьменніка Уладзіміра Даніленкі «Сонейка маё, чорнае і калматае». Для аматараў павандраваць па патаемных кутках душы вялікіх людзей — руб-

рыка «Дзёнікі». У снежаньскім нумары «Польмя» вы знойдзеце паспяважны дзёнікі Вісарыёна Гарбука, пісьменніка, які доўгі час змагаўся з цяжкай хваробай. «Надышла пара імгненна вырашаць, на што траціць кожную секунду ў часу, адважваючы ў хваробы» — запіс ад 6 чэрвеня 1985 года. Калі вам цяжка матывавацца на працу, творчасць, жыццё, дзёнікі Вісарыёна Гарбука несумненна дасць вам патрэбны штуршок.

Для літаратурна-знаўцаў «Польмя» падрыхтавала навуковы артыкул Галіны Тычко пра вобразны свет пазы Янкі Купалы «Сон на кургане» і развагі Браніслава Зубоўскага пра творчасць Янкі Маўра.

І, нарэшце, у чытачоў «Польмя» будзе магчымасць стаць сведкамі дыскусіі на вельмі правакацыйную тэму — стан і перспектывы дзіцячай літаратуры. Нездарма матэрыял мае назву «Экстрэмальнае небасцельны заняткаў». Пра цікавасць дыскусіі гавораць імёны яе удзельнікаў: Людміла Сінкова, Яўген Мартыновіч, Аксана Бязлепкіна, Таццяна Шамякіна...

Цяпер запрашаю нурнуць у «Нёман» — пацкайце літаратурнымі навінкамі часопіса. Пачынае «Нёман», які і «Польмя», з грунтоўнага — апавесці Сяргея Трахімёнка «Генюм Ньютона». Прыліпкі малых празаічных формаў пацкайце «Двама апавяданнямі» Васіля Ткачова і «Бульбянымі пасядзелкамі» Раісы Дзэйкун.

«Маладосць», «Польмя», «Нёман» у снежаньскім аглядзе

У снежаньскім «Нёмане» змешчана падборка пазытных твораў фіналістаў і прызёраў фестывяля аднаго верша, які праводзіў мінскі паэт Г. Барташ у 2007—2012 гг. Падборка мае вельмі актуальную назву — «Падарункі на Божае нараджэнне». Бадай, украду для вас адтуль, каб зайнтрыгаваць, адзін падарунак — дасціпны верш Кацярыны Зыкавай:

*зима это где-то между молитвами
льжонного магазина о снеге
и дворника о бесснежии, между когда ты зиму
не хочешь и когда уже с ней.
зима это когда серебристая рыба взойдет
на синем
и станет со-всем-просто
у которого нет имени
(как у места между верхней губой и носом)*

Шукайце ў снежаньскім «Нёмане» таксама пераклад мемуараў ураджэнца Навагрудка Ігнація Яцкоўскага «Аповесць майго часу, або Літоўска прыгоды». Гарантавана захапляльнае пагружэнне ў гісторыю. Дарэчы, тут прыводзіцца тэкст верша Паўлюка Багрыма «Зайграй, зайграй, хлопча малы» — адна з самых таямнічых старонак гісторыі беларускай літаратуры.

Калі вы яшчэ не ўсведамляеце вартас-

цёў роднай літаратуры і камплексуеце з гэтай прычыны, то працягчыце артыкул Пятра Васюкочы «Улада тэксту. Беларуская літаратура на фоне сусветнай». Прыяўдзім кавалачак, прысвечаны ўжо згаданаму Паўлюку Багрыму.

*«О мнем говорили: хотел стать поэтом,
а стал солдатом.
Никто не знает, кем он действительно
хотел стать. Сегодня нет даже уверенности,
действительно ли он написал стихотворение
«Зайграй, зайграй, хлопча малы...»
Его лирический герой хочет стать
волокляком (оборотнем), чтобы носиться
по лесам и быть вольным.
Или карликом, на которого в детстве
села летучая мышь.
Лишь бы не идти в рекруты или на панцину.
Свобода превыше всего.
Быть волокляком или карликом, существом
странным и непонятным, —
не так-то ли удел поэта в Беларуси?
Багрим в конце концов не стал ни первым,
ни вторым, ни третьим. Взял в руки молот,
выковал люстру для костела,
где служил когда-то ксендз, благословивший
его на писание стихов, а еще мастерил
ограду на кладбище, на котором
и сам заснул вечным сном...»*

Ждаем вам, любячы нашы чытачы, сустрэчы новы 2015-ы з мандарынным настроем і без жалю да таго, што сплывае разам з 2014-м. Будзьце шчаслівыя ў новым годзе, а «Маладосць», «Польмя» і «Нёман», тры кіты беларускай мастацкай перыёдыкі, абяцаюць рупліва клапаціцца, каб вам было чым узабагацацца духоўна і інтэлектуальна.

Тамара САРАЧЫНСКАЯ

ХАЦЕЎ ЯК ЛЕПЕЙ...

Сабраліся неяк вясковья кабеты ды сталі дзеляцца навінамі. Адна з іх і расказае:

«Ой, бабачкі, што са мною было... Проста цуд! Не паверыце... Гэта ж я ўчора паднялася на дошвітку, управілася па гаспадарцы, сабрала клункі — і айда на аўтобус. Ведама ж — Каляды хутка. Вырашыла сыну ды ўнучкам якіх гасцінцаў завезці — крышку мяса, сала, каўбасак сваіх. Добраўка даехаала, пад абед ужо ў гасцях набылася: пачаставалася, нагаварылася пра вясковья навіны, пра здароўе... Вось сын і кажа: «Ну чаму ты, мама, без тэлефона жывеш? Мы б табе хоць калі пазванілі». Я і не супраць як быццам... А потым ён мяне праводзіць паехаў — на вакзал, ну каб дамоў ужо... І па дарозе дзе мяне нейкую цацку, смартфон знайваецца. Я яму:

— Сыночак мой, кінь дурное... Не буду я браць яго! На халеру?.. Я ж ім карыстацца не ўмею.

А ён у адказ:

— Бары, мама, і глядзі: бачыш во гэту клетачку? Дакранайся... Чуеш — у мяне звянок, і я па сваім смартфонце табе адказваю... А зараз я табе пазваню. Чуеш? Тады вось гэту клетачку крані...

З паўгадзіны мы з ім, як малая, у тую клетачку «гулялі» — ледзь заўважылі, што аўтобус пад'ехаў. Хоць-нехаць схпіла я той апарат, укінула ў кішэню і паехала...

Пакуль дабралася да прыпынку свайго, амаль сцімалася. Выходжу з аўтобуса, думаю, як гэта мне ісці: можа, праз лес, напраткі? І тут нейкі голас мне:

— Паверніце налева!

Азірнулася... Струпанела... Бабачкі, андэжэ ж нікога няма... І каб сказаць, што я выпішы... А то ж не! Мусіць, думаю, звар'яцела баба! Бо той голас — спакойны, мужыцкі — яшчэ раз:

— Паверніце налева!

Ногі ад страху дрыжаць, але ж вырашыла — паслухаюся і сапраўды налева пайду: дарога ж там раўняючая, не праз лес...

З кіламетр пратэпала як не сваімі нагамі, — зноў мяне голас! Той самы! Кажа:

— Праз сто метраў паверніце направа.

І вусіцшына, бабачкі, і злосць бярэ: за каго ж тут мяне трымаюць? Што я, дамоў дарогі не ведаю?

Агрызнулася гэтак і далей іду.

А тут ужо і вёсачка наша, і хатка ма! Дабралася, рада! Той голас... таксама.

— Мы на месцы, — гаворыць мне, — мы на месцы!

— Сціхні, — камандую! Я што — сваю хату не пазнаю?

А каму, кажу, бабачкі? Адна ж... Каторы гадок...

Але ж тым часам і ноч на парозе — аглядацца трэба. Дастала я той апараткі, паклала на стол пад абразамі, пераадзела, усё парабіла... І сыноч пазваніў, слытаў, як дабралася.

Я яму, каб не падумаў, што пад старасць звінхулася, ні слоўка пра тыя галасы не сказала...

Ён сам прызнаўся, што на смартфонце навігатор нейкі ўключыў, каб мяне вяселье было да хаты ісці. Як лепей хацёў. Не падумаў, што я з тым «спадарожнікам» столькі страху набярэся...

Мікалай БАГДАНАЎ,
в. Новай Пагост, Мёрскі раён.

СТУКАЮЦЬ? НЕ АДЧЫНЯЙЦЕ

Яшчэ падчас вучобы мой сябрук Іван дужа цікавіўся метадам «маскі» некуды

пранікнуць (не кажучы пры гэтым, што ты журналіст), усё ўбачыць і выведаць, а потым напісаць — гэта здавалася яму найвышэйшым пілатажам! Вось толькі дзе яго прымяніць, калі працаваць ён трапіў у «раёнку», а там ужо праз год яго ведаў кожны сабака. Куды пранікнеш?

Праўда, неяк яму амаль пашчасціла. У канцы таго года Івана паслалі ў воаласць на курсы. І, мусіць, цікавай была вучоба, бо пра дарогу дамоў ён зусім не падумаў. А 31 снежня кінуўся на вакзал, — білету ніякіх: ні на цягнік, ні на аўтобус... Думае, ну не сядзець жа на вакзале ў навагоднюю ноч. Свята! Дык чаму б тады не пазваніць у любяга дзверы, не паплагацца, што не можаш дабрацца дамоў, і не сустраць Новаго год дзе прыйдзецца, у любой кампаніі... А потым можна і артыкул напісаць — пра нашу гасціннасць, пра шчырае славянскае гасцінства, сеў у трайлевіцы. Пакуль азіраўся, дзе б гэта лепей выйсці, апынуўся амаль за горадам — у трох кроках, можна сказаць, ад «царскага сяла».

Думаў, уво пашчасціла! Але ж не: у кварталах, дзе жывуць «новыя» беларусы, яго чакала поўнае расчараванне. У самым першым, крайнім катэджы святля ў вокнах не было наогул: гаспадары, відаць, адначалі святло недзе ў іншым месцы. Каля другога асабняка ззяла таблічка: «Асцярожна! Злы сабака!» — што ён, той сабака, тут жа і пацвердзіў гучным, грозным брэхам. З-за брамы трэцяга «дамка» ў адказ на Іванува прапанову разам сустраць Новаго год пачуўся трохпаўрхоўвы мат. Каля чввёртага хлопцу паўсімязіла нейкі тоўсты і п'янаваты дзятко і працягнуў некалькі купюр, параіўшы за гэтыя грошы выбраць іншае месца для сустрэчы Новага года...

Што было рабіць: расчараваны маладзён падаўся назад на чыгуначны вакзал, думаў там падзяліцца гасцінцамі з кім-небудзь бомжыкам — каб парадаваць хоць яго... Але ж раптам на вуліцы ўбачыў бабчуку з цяжкаватай торбачкай. Далікатна (ён заўжды гэта ўмеў) загаварыў са старой, узяўшы дапамагчы...

Пакуль нёс тую ношу, паспеў даведацца, што жанчына жыве паблізу, з дзедкам.

І сам паспеў прызнацца, што не тутэйшы, што білету ні на аўтобус, ні на цягнік няма...

— Дык пайшлі да нас, Новаго год сустрачым... Мы з дзядком хоць небагацтыя, але ж добраму чалавеку рады, — сказала кабета.

Дома ў яе — па ўсім было відаць — ніякай сур'ёзнай вачэры не чакалася. Таму Іванавы прысмакі аказаліся вельмі дарчы.

Яны добраўка пасядзелі, пагаманілі, разам паглядзелі фотаздымкі ды ўзнагароды. Гаспадары ўгадалі сваіх дзятэй, якія жывуць далёка і нават на Новаго год прыязджаюць рэдка...

Але ж галоўнае (як расказаў адзін з прысутных), французы ні аб чым пасля не шкадавалі: вечаў ім вельмі спадабаўся!

Мікалай СТАРЫХ,
г. Гомель.

ШЧАСЦЕ НЕ КОНЬ...

Вёска, дзе нарадзілася мая жонка, амаль абязлюдзела. Побач, здавалася, і чыгунка, і шаша Брэст — Масква, а на многіх падворках раскашуе бур'ян...

брала той самы нумар. — Калі не памыляюся, вы Ніна?

— Так, — злёгка здзіўлена адказала дзяўчына.

— Вы наконт змянення вашага жыцця? — па-дзелавому працягваў голас з трубка.

— Так, — ізноў коротка адказала Ніна.

— Ну што вы так, пані? Скажыце яшчэ хоць слова! А то я нібы размаўляю з аўтадакзчыкам.

Ніна войкнула і папрасіла праба-чэння.

— Вось, гэта ўжо лепш, — яна амаль пачула ўсмешку ў голасе чалавека на тым канцы. — Дык што б вы хацелі змяніць?

— Ну, — Ніна задумалася. — Усё.

пійным жывоціку, рудыя, добра парадзельны валасы былі гладка зачэсаны назад. Ён не падыходзіў на ролю маньяка. Ці дыстрыб'ютара. А вось варыянт са шпіёнам мог падыйці. Як і з сектантам — калі ёсць такая секта, чые прыхільнікі ўсюды носяць з сабой парасон. Нават у сонечны дзень.

— Вы Ніна, я не памыляюся? — як учора па тэлефоне, спытаў ён і працягнуў ёй руку ў чорнай пальчатцы.

— Так! — Ніна падскачыла, але сумелася.

— Прабачце, калі... ласка, — прамовіла яна разгублена, калі незнаёмец галантна пацалаваў ёй руку.

— Завіце мяне проста — Шэф, — усміхнуўся ён новы знаёмы і прысеў за столік насупраць.

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

пранікнуць (не кажучы пры гэтым, што ты журналіст), усё ўбачыць і выведаць, а потым напісаць — гэта здавалася яму найвышэйшым пілатажам! Вось толькі дзе яго прымяніць, калі працаваць ён трапіў у «раёнку», а там ужо праз год яго ведаў кожны сабака. Куды пранікнеш?

Праўда, неяк яму амаль пашчасціла. У канцы таго года Івана паслалі ў воаласць на курсы. І, мусіць, цікавай была вучоба, бо пра дарогу дамоў ён зусім не падумаў. А 31 снежня кінуўся на вакзал, — білету ніякіх: ні на цягнік, ні на аўтобус... Думае, ну не сядзець жа на вакзале ў навагоднюю ноч. Свята! Дык чаму б тады не пазваніць у любяга дзверы, не паплагацца, што не можаш дабрацца дамоў, і не сустраць Новаго год дзе прыйдзецца, у любой кампаніі... А потым можна і артыкул напісаць — пра нашу гасціннасць, пра шчырае славянскае гасцінства, сеў у трайлевіцы. Пакуль азіраўся, дзе б гэта лепей выйсці, апынуўся амаль за горадам — у трох кроках, можна сказаць, ад «царскага сяла».

Думаў, уво пашчасціла! Але ж не: у кварталах, дзе жывуць «новыя» беларусы, яго чакала поўнае расчараванне. У самым першым, крайнім катэджы святля ў вокнах не было наогул: гаспадары, відаць, адначалі святло недзе ў іншым месцы. Каля другога асабняка ззяла таблічка: «Асцярожна! Злы сабака!» — што ён, той сабака, тут жа і пацвердзіў гучным, грозным брэхам. З-за брамы трэцяга «дамка» ў адказ на Іванува прапанову разам сустраць Новаго год пачуўся трохпаўрхоўвы мат. Каля чвёртага хлопцу паўсімязіла нейкі тоўсты і п'янаваты дзятко і працягнуў некалькі купюр, параіўшы за гэтыя грошы выбраць іншае месца для сустрэчы Новага года...

А.П.

УРОК ГАСЦІННАСЦІ

Чаму французы п'юць віно? Ім, каб трохі агняць, патрэбен вечаў. Нашы п'юць гарэлку, бо сам вечаў ім патрэбен на інашае.

Дык вось. Некалі на нашым хімічным заводзе ўводзілі цэп фосфарнай кіслаты. Будавалі ён па праекце французскіх інжынераў, яны ж прымалі ўдзел у пусканаладчымх работах і ў «працэсе» пастаянна кантактавалі з тутэйшымі. Больш за тое, неак — для больш блізкага знаёмства — запрасілі нашых да сябе... Не ў Парыж, вядома ж, — проста на адну з кватэр, дзе жылі падчас камандзіроўкі.

Прышлі нашы. Бачачы, пасярэдзіне пакая стаяць невялічкія столік, на ім — спадак з дробна парэзаным сырам, побач — бутэлька маранчага віна і некалькі невялічкіх шклянчак...

Налілі ў іх пакрысе, разам выпілі, паспыталі сыру. Паспрабавалі пра нешта гаварыць — марна: як п'яваў Кікабідзэ, «а костру разгоратыся не хочатся»...

Паўдзіхалі госці, для прыліку трохі пабылі ды, падзякаваўшы, сышлі, нібы той Журавель ад Лісіцы...

Аднак крўды свайі нікому не паказалі — наадварот: запрасілі французў да сябе, вырашылі паказаць ім, што такое гасціннасць па-нашаму.

Дык вось, прыходзяць тыя, а перад імі стол... Аж прагнаецца, бедны, ад розных страў, ад бутэлек, ад гранёных «маланькоўскіх» шклянчак...

Што ж кляў і, вядома ж, не налівалі, але па традыцыі (савеці бок прадстаўлялі «спячцы» з Расіі), першую шклянку прапанавалі выпіць да дна. Замежнікі не адмовіліся — асмушылі...

І панеслася гамонка-бясёда! І зніклі (як не было!) усё моўныя бар'еры!.. І пайшло паехаха...

Але ж галоўнае (як расказаў адзін з прысутных), французы ні аб чым пасля не шкадавалі: вечаў ім вельмі спадабаўся!

Мікалай СТАРЫХ,
г. Гомель.

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі нам. Добра, цяпер да справы. Вы спыталі, як я збіраюся змяніць ваша жыццё? Вось.

Ён паклаў на стол канверт і падсунуў яго да Ніны.

— Што гэта?

— Ключ.

Стала непрыемна ціха, і Ніна нават пачула, як зазваніў тэлефон у хлопца,

якое вы маглі падумаць, — «Шэф» абалёўся ад ручку свайго парасона. — Не грошы, не кватэры, не. Гэта тое шчасце, што вам патрэбна. Дакладна вам.

Ніна здзіўлена яшчэ больш.

— Пачакайце, а адкуль вы ведаеце, што мяне патрэбна шчасце?

«Шэф» загадкава пасміхнуўся.

— Вы ж самі патэлефанавалі

■ Паміж намі

КАЗКІ МУЖЧЫН: ВЕРЫЦЬ ЦІ НЕ ВЕРЫЦЬ?

Так ужо жыццё ўстроена: большасці замужніх жанчын кожны вечар прыходзіцца граць ролю Пенелопы. Гэта значыць цярпліва чакаць у сямейным гняздэчку прыходу мужа. Якім ён прыйдзе? Злёгка вяселеным пасля таго, як пасядзелі з сябрамі ў бары і перакулілі «па грамульцы»? Крыху ўзрушаным: «Быў атакаваны трыма шыкоўнымі бландзінкамі... Лець адбіўся — верны табе». Або змрочным, як чэрвенская хмара перад навальніцай: «Я гэтага шэфа калі-небудзь падпіліну ў цёмным завулку, дастаў ужо!». Але тут гаворка ідзе пра акадэмічнае спазненне, гэта значыць — да паўгадзіны. А што рабіць, калі мабільны тэлефон сужэнца адказвае голасам жанчыны-робата «Абанент недаступны, перазваніце пазней»?

ную рэвалюцыю» (каб ён на іншых глядзець не мог!).

КАЗКА ДРУГАЯ.

«МНЕ НЯЁМА БЫЛО АДМОВІЦЬ»

Так ужо атрымалася, што менавіта ў гэты дзень і ў гэтую гадзіну Пятровічу спатрэбілася пераставіць мэблю на фаншў («перавезці на дачу цешчу», «закупіць прадукты да юбілею») і г.д. Тут у якасці «маскіраваных» прыкмет будзе свежая драпіна на тыльным баку далоні, выдраны з «мясам» кавалак пазногця, запечаная кроў на пальцы. Ды ці мала што яшчэ? Абавязковы пах алкаголю — каб мэбля даўжэй стаяла («цешча аддзячыла», «трошкі прыгубілі з юбілейнай бутэлькі»). Тут званок сябру наўрад ці дапаможа: мужчыны часта «прыкрываюць» адзін аднаго, і гэта называецца «мужчынская салідарнасць».

Парада: раніцай абавязкова патэлефануйце жонцы Пятровіч і нявінна так спытайце: «А праўда, што на цябе ўначы ледзь не звалілася паліца, якую мой муж прыбуў на тым месцы, дзе ў вас яшчэ нядарна стаяла шафа?». Можца не сумнявацца: яна тут жа выкладзе ўсё, што думае, і пра вашага мужа, і пра Пятровіча, а таксама пра тое, што адбылося ўчора.

КАЗКА ТРЭЦЯЯ.

«У мяне — незапланаваная сустрэча»

«Сёння пасля абеда мяне выклікаў шэф і паведаміў, што праз гадзіну ў аэрапорт прыбывае самалёт з дарагім госцем з Парыжа (Лондана, Нью-Ёрка). Мяне ён прызначыў суправядальнай асобай.

Прышлося паказваць яму мезе, карцінную галерэю, а заадно павячраць з ім у рэстаране. Можаш патэлефанаваць шэфу і спытаць, калі мне не верыш». У якасці «апраўдальнага зайца» будзе прэзентаваны невялікі флакончык «парыжжакі» туалетнай вады, паштоўка з відамі Таўэра і да т.п. Пакальці руку на сэрца: хто з нас, жанчын, кантакце па мабільным тэлефоне з босам мужа? Адзінікі! На гэта і разлік.

Парада: пацалуіце яго ў шчаку за такі «надзвычайны падарунак» — не так ужо і часта мужы нам дораць кветкі. Верыць або не верыць у «кветкавую гісторыю», вырашаць вам. Але букет жа — вось ён, вы яго бачыце, яго можна паставіць у вазу.

КАЗКА ЧАЦВЁРТАЯ.

Проста пил у вочы

Ваш выбраннік стаіць на парозе з вялізным букетам кветак і тлумачыць, што аббага паўрадага, пакуль знайшоў гэты цуд флоры. Нешта больш сціпла браць не захачеў, бо сёння... Пры гэтым ён быць

вам выпадкова робіць паўзу, даючы вам магчымасць дагаварыць пра тое, якое сёння свята (калі ён не прыдумай гэтага па дарозе дадому). І вашы падазрэнні, звязаныя з тым, што ўсе кветкавыя краны даўно зачынены, будуць тут жа бліскуча развешаны. Ён адправіўся па букет — у суседні горад, у аэрапорт, дзе разгрукалі самалёт з Галандыі, на дачу да Пятровіч і г.д.

Парада: пацалуіце яго ў шчаку за такі «надзвычайны падарунак» — не так ужо і часта мужы нам дораць кветкі. Верыць або не верыць у «кветкавую гісторыю», вырашаць вам. Але букет жа — вось ён, вы яго бачыце, яго можна паставіць у вазу.

І напрыканцы: ніколі не думайце пра свайго мужчыну горш, чым ён ёсць на самой справе. У трохгадзінным спазненні не заўсёды вінавата іншая жанчына. Мож, яму спраўды захачелася пасядзець і папіць з сябрамі піўка. А вы яго за гэта венікам па фэйсе. Даруйце, букетам...

Вера ФЕМІНА

■ Нататнік
Яго жонкі

**Святлана ДЗЯНІСАВА,
галоўны рэдактар часопіса
«Маладосць»**

Я і мой Арыстоцель

На занятках па дысцыпліне, якая вучыць кіраваць, атрыманая нечаканнае заданне: пісьмова паравацца над якім-небудзь творам якога-небудзь вучонага мужа кіштату Платона, Арыстоцеля, Макіявелі, Чычэррына, Леніна, Канфуцыя, Сперанскага, Гегеля, Мантэск'е... Выдатная кампанія. І не заданне — спраўджаная мара.

Выбрала Арыстоцеля. Галоўным чынам, за тое, што менавіта яму прыйшло ў галаву ўключыць ўсе прычыны чаго б там ні было ў чатыры сціпленыя пункты: тое, з чаго; тое, што; тое, адкуль і тое, дзеля чаго. Усё геніяльнае спраўды простае, лаканічнасць — сястрыца таленту, а што занадта, тое дакладна не здорава.

Разважваю. Усялякія стасункі (як даводзіў спадар Арыстоцель ажно дзве тысячы трыста гадоў таму) усталёўваюцца не інакш як дзеля дасягнення якіх-небудзь даброт. Больш за якія іншыя імкнуча да даброт тыя стасункі, што абдымаюць сабою аістэтыя. І гэтыя стасункі называюцца стасункамі палітычнымі, або папросту дзяржаўнымі. І самую перспектыву мадэль такіх стасункаў прапануеца шукаць... далібог, не здымаючы тапкі. І нават з кухні не выходзячы. Літаральна памешваючы боршч і пераварочваючы на недасмажаны бок ружаватыя дранкі. Інакш кажучы — у сям'і.

У дасканалай сям'і ёсць два элементы, кажа спадар Арыстоцель, — вольныя і рабы. Першы вобраз ён суадносіць з мужам і бацькам, другі — з жонкай і дзецямі. І насамрэч, сапраўдная жанчына (я гэта ўжо каторы раз кажу, хоць нехта са мною спрачаецца) ніколі не будзе імкнуча да ўлады ў доме (тым больш відавочнай, бачнай нязброеным вокам), калі яна хоча, каб яе сям'я захоўвалася доўгія гады і ёй самой было ў гэтай сям'і камфортна. Па Арыстоцелю, замужжа — рабства. Паводле святых айцоў праваслаўя, яно — манаства. Але і рабства, і манаства — дабравольныя, нават жаданыя. (Памятаю словы адной знаёмай ігуменні: манахіні, маўляў, тыя ж дзеці. Нармальнае жанчына, я вам скажу, таксама заўсёды трохі інфантыльная. Роўна настолькі, каб віртуозна падтрымліваць тыя самыя стасункі, якія вядуць яе да даброт.)

Дык пра што я? Пра палітыку, дзяржаву і палітыку дзяржавы, якая з усіх даброт на першае месца ставіць даброты сямейныя, і пра тое, што з гэтага вынікае. Сур'ёзнае мне далі заданне, іншымі словамі кажучы.

Жэ журналіст, у напрацоўках якога шмат праектаў, прысвечаных паспяховым прадстаўнікам прыватнага бізнесу, а таксама вяртым кіраўніком дзяржаўных прадпрыемстваў, скажу, што вельмі часта і першае, і другое «запаралелена» наяўнасцю вялікай (чытайце — шматдзятнай) сям'і. Што агульнае мы тут маем? Па-першае, навікі кіравання амаль некіруемымі. Па-другое, даволі частую неабходнасць прымаць «антыкрызісныя» рашэнні. Па-трэцяе, засваенне псіхалогіі партнёрства не ў аўдыторыях, а на самай сапраўднай практыцы, на ўласных памылках... Нават з гэтага мы ўжо атрымліваем загартаваную волю лідара, якому пад сілу агораць не толькі асабістыя пераходнага ўзросту трох сыноў.

Я ўсё ж за тое, каб жанчыне не трэба было кіраваць. Нікім і ніколі. Арыстоцель хоць у любым выпадку малайчына, бо як толькі пачне яго што чытаць, дык ён адразу ж і нагадвае: усё пачынаецца з сям'і, ніяк не інакш. І так каго заўгодна вяртае на месца

Мінае гадзіна, дзве, тры і, нарэшце, бліжэй да паўночы ў замочную шычліну акуратна ўстаўляецца ключ, дзверы ці-хенька, без рыпення адчыняюцца, і доўгачаканы муж, крадчыся, спрабуе прайсці незаўважаным у спальню... Вядома ж, самая пільная з нас часу не марнуюць. Ужо і качалка прыёмна аддавае руку, і «цяжкая артылерыя» ў выглядзе цешчы з гатовымі сараваца з вуснаў словамі: «Ты дзе швэндаўся, паразіт? Танечка не спіць, хвалюецца!», тут як тут. А некаторыя, калі цешча адсутнічае, трымаюць на руках немаўля, каб «паглядзець ў вочы тату!» І тут, як па ўзмаху чарадзейнай палачкі, нават не самы гаваркі мужчына ператвараецца ў... Ганса Крысціяна Андэрсена. Або ў братаў Грым. Або ў ката Баюна, які толькі і рабіў, што закальхваў прастанушых людзей, навязваючы на іх сон...

І пра што ж ён распавядае?

КАЗКА ПЕРШАЯ.

«Дарагая, я трапіў у затор...»

Гэтую байку ўжываюць у асноўным жыхары гарадоў, у якіх бывае немагчыма дабрацца з канца ў канец за гадзіну. Напрыклад, у сталіцы з казкай пра тое,

што на дарозе ўзнік затор з дзясяткаў машын, можна пагадзіцца, а вось у якім-небудзь раўнным гарадку такому хітрыку жанчына наўрад ці паверыць. Але ж мужчыны — народ вынаходлівы. У іх напачатку «слэззатывае гісторыя» пра тое, як «мяне вырашыў падкінуць на сваёй «дзвяцты» Пятровіч. Пасярэдзіне дарогі ў прадстаўніцы расійскага аўтамабілебудавання раптам адмовіў рухавік, спрабавалі завесці, «забілі» на гэта дзве гадзіны, а потым рукамі штурхалі гэтую старызну ў гараж». Каб апавед гучаць больш пераканаўча, мужчына можа «загнаць пад пазногці» некалькі мілілітраў машынага масла, а таксама нанесці «след» ад салідопу на адну са шчок або лоб.

Прасцей за ўсё адразу ж патэлефанаваць Пятровічу. Муж альбо будзе адбівацца: «Навошта? Ён ад засмучэння бутэльку гарэлкі выпіў і спіць без задніх ног!», альбо, калі ўсё ўзгоднена з Пятровічам, абьявіцца скажа: «А-а, тэлефануй!»

Парада: нават калі адбылося штосьці страшнае (муж вам здрадзіў), пачкайце да раніцы. Начныя разборкі ні да чаго добрага не прывядуць. За гэты час вы добра адлучаеце, як яго пакараць. Альбо зусім адлучыць ад сужэнскай паселі, альбо, наадварот, наладзіць «сексуаль-

■ ДАРЭЧЫ

10 ТЫПОВЫХ ПРЫКМЕТ ЗДРАДЫ

Незвычайная ўвага да вас.

Ваш мужчына стаў больш уважлівым да вашых патрэб і пачаў задорваць вас падарункамі без нагоды? Не спытайцеся радавацца: цалкам магчыма, што гэта адбываецца з-за пачуцця віны, выкліканага здрадай.

У яго пастаянныя камандзіроўкі.

Муж пачаў часцей ездзіць у камандзіроўкі і даваць вам значна больш падрабязныя справздачы пра свае паездкі? Калі падрабязнасць стала занадта шмат, гэта прыкмета таго, што ён вас падманвае.

Ён вас пазбягае. Ваш выбраннік эмацыянальна аддзяляецца ад вас. Калі вы ў яго пра штосьці пытаеце або хочаце пагаварыць пра гэта, ён страецца ўхіліцца ад адказу. Вашы звычайныя і на-

туральныя пытанні ён расцэнчвае як празмернае абмежаванне яго свабоды.

«Уцечкі» з сямейнага бюджэту. Забавы на старане каштуюць грошай, і калі мужчына здрадчыць, то гэта адбываецца на яго фінансавым стане: ён менш ахвотна ўкладвае грошы ў сямейныя пакупкі.

Ён стварае прычыны для сварак.

Ён пастаянна знаходзіць зачэпкі, каб пасварыцца. Пасля такіх сцэн ён на нейкі час сыходзіць з дому? Такім чынам ён атрымлівае больш магчымасцяў для сутрач з разлучэнняй.

У яго змяніліся звычкі ў быцц, ежы, сексе.

Не так даўно ён не расставалі з любімымі джынсамі і рэдка галіўся, а цяпер яго раптам пачалі цікавіць дызайнерскія рэчы, і часу каля лустэрака ён праводзіць больш, чым вы. Дадайце да гэтага новыя стрыжку, модную парфуму і падумаеце: для каго ж ён так стараецца?

Ён сам кладзе рэчы ў машыну.

Гэта не таму, што ён пачаў праўляць большую гаспадарлінасць, а для таго, каб вы незнарок не наткнуліся на следы пакінуты ў машыне іншай жанчынай, — па-

маду, пах духоў або, яшчэ горш, адзенне.

Падарункі ніяккуль. У вашага мужчыны з'яўляцца рэчы, занадта ўжо падобныя на нечыя падарункі. Партманет, стыльная запалніца і іншая дробязь, якую звычайна дораць мужчынам. Нядрэнна было б пацікавіцца, адкуль усё гэта.

Тэлефонныя тайны. Ён выходзіць з пакоя, калі размаўляе па тэлефоне? Уж не кідае свой мабільны дзе папала, а пастаянна носіць яго з сабой? Спіс прынятых і адпраўленых паведамленняў выдалаецца штодня? Гэта нярэдка гаворыць пра тое, што мужчына здрадзвае.

Ён падаецца здзіўнаватым лабачным людзям.

Вашы агульныя знаёмыя знаходзяць яго «не такім» і пытаюцца ў вас, у чым справа. Збоку лятчы заўважыць напружанасць і праблемы, што намечаліся ў вашых адносінах

■ Гісторыя з канверта

«СОНЕЧНЫ ЗАЙЧЫК»

У нашай групе, якая прыехала ў Мінск на курсы павышэння кваліфікацыі, мужчын і жанчын было прыкладна пароўну. І амаль усё мужчыны так і «стралілі» вачыма ў бок Аліны — мілавіднай, высокай, крыху паўнаватой жанчыны. Так патаемна і ласкава ззялі яе блакітныя вочы, так міла трыпталі на пышчотных вуснах хвалюючая ўсмешка, так лёгка і ўзнёсла яна крочыла па аўдыторыі, што ўсім было зразумела: так свабодна жыць і так лёгка ўсміхацца можа толькі закаханая і шчаслівая жанчына.

— Таксама звярнуў увагу? — пацікавіўся ў мяне калега з Віцебшчыны, з якім сядзелі побач. — Бачу, бачу... Гэта Аліна Васільеўна, між іншым, паспяхова кіраўнік і шматдзятная маці. Другі раз замужам, і кажучы, што шчаслівая, — працягваў сусед. — Хаця і першы муж у яе быў добры. Халера яго ведае, што гэтым жанчынам трэба ў жыцці?..

— Алінай мне ўдалося пазнаёміцца на пералынку паміж заняткамі. Яна лёгка ішла на кантакт, гаварыла больш пра работу, — і ўся нібыта свяцілася... Ад яе погляду становілася неспакойна; хвалюваў і прыцягваў нібы магнітам гэты позірк. Хм!.. Шчаслівая жанчына ў наш «бздуршны» век — гэта ледзь не нонсенс. Так і скажу ёй у апошні дзень падчас развіталынага фурштуту, зладжанага нашай групай. А яна нечакана разгаварылася...

— Я выйшла замуж у 18 гадоў. Па сённяшнім мерках — вельмі рана. Але, як лічылі ўсе, удала. Ці лічыла так я? Нават не ведаю: гэта было і каханне, і... жаданне ўцёрці нос аднакласніцам. Але, старанны і паспяховы хлопец, у свае 23 гады ўжо працаваў на пасадзе інжынера і заводна вучыўся. Я ў бацькоў — адзіная любячая дачушка, для якой нішто нічога ніколі не шкадаваў. Таму не дзіўна, што мы адразу зажылі лёгка, каможна. Матэрыяльныя цяжкасці, у тым ліку і жыллёвыя, вырашыліся хутка.

Я нарадзіла двух сыноў. Муж яшчэ больш паглыбіўся ў работу. Выйшла з дэкрэтнага адпачынку — прапанавалі ўзначаліць установу. Згадзілася. Цяжка мне не было ніколі, я ўмею ладыць з людзьмі, падначаленыя мяне любяць... Бег час, мае сыны пайшлі ў школу...

...Аднойчы наш калектыв запрасілі на ўрачыстасць: адзначалася 70-годдзе былога кіраўніка, Івана Міхайлавіча. Здаецца, усё ішло традыцыйна, але за сталом побач са мной сеў яго пляменнік — Аляксей. Цэлы вечар ён неадступна дагаджаў мне, так ласкава глядзеў у вочы, так спяшаўся вызнаць і выканаць кожнае маё жаданне.

І я «палпыла» пад абаянным гэтага хлопца. Усе госці ў гэты вечар не зводзілі вачэй з нашай пары.

...Мы гаварылі, танцавалі, а я не адчувала ног пад сабой. Для яго была адзінай, і з такой пакорнасцю ён глядзеў на мяне, што раптам адчула: я — каралева, якая раней жыла нейкім няправільным жыццём. Я — каралева, і мне варта толькі варухнуць пальцам — і ўвесь Сусвет будзе кінуты да моіх ног. Гэтыя вочы не могуць ігнаці! Лёша ўзяў у рукі яна і ўсе прысутныя на гэтай вечарыне — мае падначаленыя, госці — зразумелі: ён іграе ў гэты вечар для мяне! Ён чакае маіх апладысмантаў і ацэнкі. Усе астатнія госці — проста прысутныя... Як ён, Аляксей, пасля чагавала маё руці... Не многія мужчыны ведаюць, як кранае сэрца жанчыны пацалункаў рукі...

З таго вечара пайшоў і панеслася. Я страціла галаву, мае падначаленыя, здзіўленыя і разгубленыя, часта бачылі, што саджуся ў аўтамабіль, за рулём якога Лёша — мой сонечны зайчык, за якім я цягнулася...

Але з яго боку ўсё было вельмі сур'ёзна. Я нават не чакала! Лёшка мяне любіў, завальваў кветкамі і страшна раўнаваў да мужа. Гэта была не мімалётная інтрыжка, бо ён стаў прасіць мяне аб разводзе. Пра што я думала? Хаця жанчына ў такіх момантах ўвогуле не думае. А ён? Прыгожы халасты хлопец заліцаўся да жанчыны, якая была замужам, і старэйшай за яго на чатыры гады, і выхоўвала двух сыноў. У нейкі момант зразумела: зваротнай дарогі няма.

Я падала на развод. Не хочацца і ўспамінаць, які выбух эмоцый выклікала гэтая навіна. «Чаго ёй не хапае? Гэта ж толькі пачуцці... Як можна разразаць сям'ю?» Але са мной было маё каханне і Аляксей. Я развяслася, і ў хуткім часе мы панакліліся, у нас ужо нарадзілася дачка... Прайшло каля чатырох гадоў з таго моманту, як мы пазнаёміліся. А ён... Ён чакае, як і раней... А зараз — сумуе. Я шчаслівая маці, любімая жанчына і, думаю, паспяхова кіраўнік...

...Увесь час, пакуль мы размаўлялі з Алінай, я твар нібыт сяціўся, а на вуснах раз-пораз з'яўлялася ўсмешка. У той момант я падумаў: гэта, напэўна, яе асвятляе і сагравае той самы «сонечны зайчык», як яна ласкава называла свайго Лёшу...

І ўпотаікі яму пазайздросціў.

Аляксандр ГОРБАЧ

■ Навеяла...

ТАКАЯ ДЗІЎНАЯ ГУЛЬНЯ... У КАХАННЕ

«У вашых дзяцей у галаве — адзін секс! І гэта — у чатырнаццаць гадоў!» — рэпліка класнага кіраўніка, кінута падчас аднаго з бацькоўскіх сходаў, уцяла нас, мам і тат, у стан ступару. Настаўніца пачала называць прозвішчы: адно, другое, трэцяе... Мама, якая сядзела побач (prozishchy яе дачкі трапіла ў «чорны спіс»), уздыхнула і па-філасофску заўважыла: «Нічога... Да дваццаці гадоў перахаляеца, а потым возмуцца за розум...»

Напэўна, з гэтым моманта пагадзіцца — перашалюць. Наядучца «забароненага плода». Набудуць сякі-такі «дарослы» вопыт, каб было чым перад сяброўкамі бліснуць. Пратопнуць дарожку да гінеколага і венеролага. Атрымаюць «букет» недалечнага хвароб, якія будуць перыядычна нагадваць аб сабе. Зробяць «вакуум» або два. І супакояцца... Пачнуць прышдаць чакаць. Каб усё было, як у нармальных людзей: дом, сям'я, дзеці...

Не ведаю, як у каго, а асабіста ў мяне такі досвед стан «лёгкасці быцця» выклікае адчуванне гробіваасці — стойкай, як рэфлекс Паўлава. Гэтая «лёгкасць» прэ адусюль — можна нават не прыгледвацца. На вуліцы, у кавярнях, у метро малалеткі цялююцца напакі з «ўзажык», усім сваім выглядам дэманструючы перавагу маладых здаровых пачуццяў над паўсядзённым шрасціц і прозай жыцця. Але «пачуцці» разлятаюцца-разбіваюцца, як картанчы домік, ад першага парыву ветру...

...Вечарам у пятніцу, стоячы ў чарзе ў касу супермаркета, міжволі выслухоўваю дыялог двух тынейджараў. «Ледзь трымаюся на нагах пасля бяссоннай ночы...» — расказвае адзін другому. — Бацькі ўчора паехалі да бабুলі, ну я і вырашыў скарыстацца момантам. Пазваніў Крысціне, запрасіў у госці. Паацявала, што з'вінца праз тры гадзіны... І што мне — тры гадзіны дарэмна губляць? Набраў па мабільную Анжэлу... Праз дваццаць хвілін прыехала на таксі... Ну, уключаю музыку, ідзем з ёю ў душ, забываемся там... І тут — прыкін — званок у дзверы! Падумаў, бацькі вярнуліся. Накідаваю прасціну, бягу адчыняць. А там — Крысціна... Я — ёй: «Малыш, пагуляй з гадзінку, я пакуль заняты». Ледзь паспеў Анжэлу выставіць... А Крысціна потым да раніцы засталася». «А чым усё скончылася з гэтай, з Юліяй? — пытаецца другі. — Яна ж рэальна была ў цябе закаханая».

«Ды ты што, звар'яцеў? Я яе ўспамінаю як кашмарны сон! Прыкін, два месяцы цягалася да мяне — адвясца не мог... А потым сказала, што «зляцела», кожны дзень званіла, плакала... Я яе і пасылаў, і прасіў, каб адчалілася... Ледзь не пасівеў, спаць не мог, рукі дрыжалі ад жаху: а раптам бацькі даведаюцца? Дзякуй Богу, неяк сама гэтую праблему вырашыла. З таго часу не бачыў яе і не чуў. Не паверыш, пасля гэтага з паўгода не мог на «цёлак» глядзець: агідна было... Цяпер прэзерватывы нават у школу з сабой бяру».

Яны абодва залівіста рагочуць... У гэты час непадальку ад прылаўка дзве

дзяўчыны, знаходзячыся ў «рэжыме чакаання», лянвіла пацягваюць «колу». «Рыжяя — твая, бландзінка — мая... Хаця, не — бландзінкі ў асноўным дурніцы... А, няважна, потым разбяромся... Ты купляеш піва, я лаўлю матор», — кажа адзін хлопец другому.

Піва, аднак, «крутым пацанам» не адпачуеца па банальнай прычыне: недацягваюць па ўзросце. Пакуль яны — зусім па-дзіцячы — умоўляюць прадаўчыцу «ўнікнуць у становішча», я думаю пра Юлю — тую самую... З аднаго боку, яе, бедную, шкада. З іншага... Ну, напэўна ж, ведала, ад чаго «заводзяцца» дзеці. І не проста заводзяцца, а праз дзевяць месяцаў з'яўляюцца на свет, не маючы нічога агульнага з лялькай Барбі, якую можна выкінуць, калі надакучыць. Дзіця — гэта нешта ўжо зусім рэальнае, не падобнае на ілюзію, якімі забіты галовы 15—16-гадовых шукальніцы прыгод. Чамусьці ў гэты перыяд жыцця побач з імі не аказваецца блізкага чалавека, здольнага далікатна патлумачыць, што каханне — гэта не вываржэнне вулкана, не перарэзанні лязом вены, не вар'ічкі секс пасля бутэлькі тэкільі, не груповае наведванне лазні... Каханне не працуе на паказуху. Яно — маўклівае, кранальнае, шкадуючае і аддаанае. І — у тым ліку — гатовае несці адказнасць за ўсе наступствы. Нельга чакаць каханне — і адначасова аддавацца ўсім і кожнаму. Нельга марыць пра казку — і грэбаваць элементарнымі нормамі маралі... Недазрачна спачатку вымяраць каханне колькасцю палавых актаў у гадзіну, а потым пачынаць праследванне з пагрозамі:

«Калі ты са мной не ажэнішся, то я...»

А чаму ён, уласна кажучы, паві

Васіль ГУСТЫР, старшыня СВК «Свіслач» Гродзенскага раёна:

«УСЁ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД ТАГО, ЯК ДА ЗЯМЛІ СТАВІЦЦА, АД РУК ЧАЛАВЕЧЬІХ»

Працоўныя дасягненні вытворчага сельскагаспадарчага кааператыва «Свіслач» Гродзенскага раёна на слыху, так бы мовіць, ужо даўно. Не стаў выключэннем і сёлетні год: на абласных «Дажынках» кіраўнік гаспадаркі Васіль ГУСТЫР прыняў узнагароду за перамогу ў спаборніцтве за дасягненне высокіх вынікаў на ўборцы ўраджаю збожжавых і зернебабовых культур. З кожнага гектара ў «Свіслачы» атрымалі 90,2 цэнтнера, а разам з кукурузай — 99,2. Лідзіруючыя пазіцыі таксама па ўраджайнасці цукровых буракоў, бульбы, на выхадзе кармавых адзінак на бала-гектар сельгасугоддзяў, добра ўрадзіла агародніна...

Старшыня СВК «Свіслач» Васіль ГУСТЫР.

ЧАЛАВЕЧЫ ФАКТАР ВЫДАТНЫХ УРАДЖАЙ

— Васіль Мікалаевіч, Беларусь іншы раз называюць зонай рызыкаўнага земляробства. Хаця шматгадовы вопыт вашай гаспадаркі сведчыць, што на першым месцы, пэўна, сучасныя аграрныя тэхналогіі, майстэрства людзей. Ці рызыка надвор'я ўсё ж існуюць?

— Глядзіце, як склалася ў гэтым годзе. У нас 40 дзён не было дажджу, не выпала ні грама вільгаці. Я прыгадаваў 1979 год, калі таксама быў працяглы засушлівы перыяд. Дык мы тады атрымалі ўсяго па 28 цэнтнераў збожжа з гектара. А сёлета, разам з кукурузай — амаль 100, другі паказчык у гісторыі гаспадаркі.

— Але, можа, «Свіслачы» падаравана Богам самая ўрадлівая зямля?

— Добра памятаю, што асобныя ўчасткі ў 1970-1980-я гады ў нас давалі... 13 цэнтнераў пшаніцы з гектара. Усё залежыць ад таго, як да гэтай зямлі ставіцца, ад рук чалавечых.

— У чым жа ён, гэты чалавечы фактар?

— Вядома, усюды свае асаблівасці, розныя ўмовы — эканамічныя і кадравыя. Але... Адзін з раёнаў нашай вобласці, дзе цяпер не надта ладзяцца справы ў сельскай гаспадарцы, і за савецкім часам быў сярэд лепшых, нават «наступай на пяты» Гродзенскаму. Калі ў першага сакратара райкама партыі неяк спыталі, адкуль такія поспехі, ён адказаў: «За мной зямля стаіць! Ведаеце, якая ў нас цудоўная зямля? І таму я іду з горда паднятай галавой». Вось як! А чаму цяпер там — «нос у зямлю»?

У гэтым плане я заўсёды браў прыклад з Віталія Ільчына Крамка, чые імя цяпер носяць славетная гаспадарка «Кастрычнік». Нашы сельгаспрадпрыемствы знаходзяцца побач, на тэрыторыі аднаго сельсавета. Мы заўсёды, так бы мовіць, крочылі нага ў нагу, праўда, зорак з неба не хапалі. Здавалася б, дзе нам да ўжо прызнаных у раёне, вобласці, ды і ва ўсёй рэспубліцы лідараў? І раптам кіраўніком у «Кастрычнік» прыходзіць Крамка і распачынае такую «рэвалюцыю», што літаральна за тры гады «пераварочвае» усю гаспадарку. Пры гэтым найперш — мысленне кадры. Не вяртае чакаць, што нешта дадуць зверху, а трэба знайсці і

задзейнічаць, прымусяць працаваць на ўраджай тое, што ёсць у гэтай зямлі, у тутэйшых людзях — іх талент, умненне. І ён гэта зрабіў!

Тады і ў мяне быццам вочы па-новаму адкрыліся на работу. Падумалася: а чым я горшы за Віталія Ільчына? У нас жа практычна аднолькавыя погляды на працу з зямлёй. І буду чакаць, калі мне хтосьці нешта дасць? Не!

НЕ АДПРАЦОЎВАЦЬ, А ПРАЦАВАЦЬ!

— Васіль Мікалаевіч, такія погляды цяперашняга моладзь падзяляе?

— Мне прыгадаецца такі выпадак. Некалкі гадоў таму да мяне ў кабінет заходзіць хлопец і кажа: «Мяне прыслалі да вас адпрацоўваць на два гады».

— Адпрацоўваць ці працаваць?

— Ён так і паведаміў, што прыехаў адпрацоўваць. Мой адказ быў такім: «Зачыні з таго боку дзверы і каб я цябе больш не бачу!». Затым выходжу ў прыёмную — малады спецыяліст там сядзіць і плача: не ведае, што рабіць далей. Запрашаю яго назаўтра раніцай прысці на планёрку, каб прадставіў сабе, а пакуль — ніякіх дзеянняў на працу адкладзены. Прыходзіць на планёрку — і зноў: «Мяне прыслалі да вас адпрацоўваць!». І зноў пачаў ад мяне тое ж, што напярэдадні.

— На гэтым і развіталіся?

— Не. Няхай і не адразу, але хлопец усё ж зразумеў, што

нельга адпрацоўваць — працаваць трэба. Працуе ў нас ужо чацвёрты год. І мы яго работай задавалены, і, наколькі разумее, ён таксама задавалены, нікуды не збіраецца з'яжджаць. Аднак гляджу нядаўна па тэлебачанні сюжэт пра наведванне маладымі спецыялістамі адной з гаспадарак нашай вобласці і зноў чую ад дзяўчыны ў адрас старшыні тыя ж словы: «Я сюды прыехала б на адпрацоўку». Мы ў свой час, калі вучыліся, то імкнуліся распачаць работу па сваёй спецыяльнасці і да канца дзён менавіта працаваць. А тут паняцце — «адпрацоўка»...

На жаль, цяперашняя моладзь, па вялікім рахунку, ужо далёкая ад вёскі. Не ведаю, у чым прычына. Мажліва, найперш у тым, што мы нешта страцілі ў выхаванні, адвучылі дзяцей працаваць на зямлі. Вясковае дзіця дома ўжо не загрузана, як наша пакаленне, работай. Кароў няма, курэй няма, свіней трымаць ужо практычна не існуе. Іншы раз нават выпускнік аграрнага ўніверсітэта, які нарадзіўся ў горадзе, ведае і ўмее больш, чым яго сельскі равецнік.

Цяпер, напрыклад, каб дапусціць школьніка да работы, нават на збожжасклад з мятлой, лапатай, — столькі праблем, папер... А ў Галандыі на прыватнай ферме я бачу 14-гадовага хлопца за рулём трактара — кармы раздаваў жывёле. Прычым з такім гонарам, што бацька давярае яму гэтую работу! І ніхто не баіцца. У нас жа — як бы чаго ні выйшла... А ў канчатковым вы-

наў. Каб яны не толькі саборнічалі па паказчыках вытворчасці той ці іншай прадукцыі, але і арганічна дапаўнялі аднаго, максімальна выкарыстоўваючы свае «козыры». Магчыма, у адным рэгіёне трэба рабіць упор на цукровыя буракі, кукурузу. А ў іншым займацца гэтымі культурамаі сэнсу няма, і лепш вырошчваць цудоўныя травы, каб, атрымаўшы досыць сена і сенажу, гадаваць буйную рагатую жывёлу і без усялякіх праблем вырабляць ялавічыну і малака.

Да ўсяго, працуючы на зямлі, трэба падыходзіць з эканамічным разлікам. Прыгожа, вядома, гучыць, што кожны зямельны кавалак павінен працаваць на ўраджай. Але навошта засыпаць тую ўгоддзі, якія высокага ўраджаю аб'ектыўна не даюць? Няхай там

што нельга прымусяць чалавека працаваць. Ён сам павінен быць у гэтым зацікаўлены — тады і вынік будзе.

Ужо больш за 20 гадоў стымалам добра працаваць і зарабляць у гаспадарцы з з'яўлення выплата дывідэндаў. Іх памер залежыць ад працоўнага стажу і атрыманай за гэты час зарплата. Адлік вядзецца з 1973 года, калі ад гаспадаркі аддзялілася птушкафабрыка. У статуте СВК запісана, што ў якасці дывідэндаў можна выдаць работнікам прадпрыемства, у тым ліку і пенсіянерам, да дзесяці працэнтаў ад чыстага прыбытку.

— Зразумела, пенсіянеры атрымліваюць менш, бо ў іх ужо няма папаўненняў стажам і зарплатай, але усё ж падмога. Да таго ж пэўныя выплаты праду-

сёлета атрымала 4-пакаёвую кватэру сям'я механізатара Леаніда Майсейчыка.

— А днямі я ўручыў ключы ад кватэры заатэхніку, якая прыехала да нас працаваць на ферму, — значае наместнік старшыні СВК «Свіслач» па ідэалагічнай рабоце Тадэвуш ШЫДЛОУСКІ.

БЕЗ ПАВАГІ ДА МІНУЎШЧЫНЫ НЕ БЫВАЕ БУДУЧЫНІ

Наша размова з Васілём Густыром пачалася, дарчы, не з гектараў і цэнтнераў, а з гадоўнага, на яго думку, фактара

Электрык Валерый ПЕНТАЛЬ сёлета зноў у прызерах раённага спаборніцтва па сушы збожжа.

У якасці кормасумесі для жывёлагадоўлі, якія гадуе аператар Сяргей КОНАН, можна не сумнявацца.

ніку атрымліваецца, што змагаемца з дармаедствам, тым жа спяісам, іншымі праблемамі, але толькі не выходзім чалавека працай.

НЕ ВАЛ ПАТРЭБЕН, А ГРОШЫ НА РАХУНКУ

— Васіль Мікалаевіч, гаворачы пра сёлетнія працоўныя вынікі, вы чамусьці не адзначылі той факт, што ўраджайнасць цукровых буракоў у «Свіслачы» ўпершыню ў краіне перавысіла 100 тон з гектара...

— Спраўды, такі вынік дасягнуты. Быццам і радавацца трэба, але гэта, ведаеце, на-

Васіль ГУСТЫР вітае з 90-гадовым юбілеем заслужаную работніцу гаспадаркі Любоў ФІЛІПОВІЧ.

будуць травы альбо лес расце для будучых пакаленняў. А пад вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі трэба інтэнсіўна выкарыстоўваць зямлю, якая спраўды ўрадлівая і хутка, без вялікіх затрат дае аддачу.

Вырабіць прадукцыю з аптымальнымі затратамі і з выгадай яе рэалізаваць — вось што гадоўнае для лубога вытворцы. А каму сёння патрэбны валавыя паказчыкі? Неабходна, каб грошаджаны і да свят — новы год, 23 лютага, 8 сакавіка. Нядаўна мы адзначалі 70-гадовы юбілей гаспадаркі і ў асноўным прэміравалі пенсіянераў — людзей, якія шмат зрабілі на карысць прадпрыемства, — кажа Васіль Густыр.

БЕЗ ПРЫМУСУ, А СА СТЫМУЛАМ

На падставе свайго вялізнага вопыту кіраўніка (37 гадоў на чале саўгаса, калгаса, а цяпер кааператыва «Свіслач») Васіль Густыр перакананы,

гледжаны і да свят — новы год, 23 лютага, 8 сакавіка. Нядаўна мы адзначалі 70-гадовы юбілей гаспадаркі і ў асноўным прэміравалі пенсіянераў — людзей, якія шмат зрабілі на карысць прадпрыемства, — кажа Васіль Густыр.

Практычна няма і жыллёвай праблемы. Штогод гаспадаркай будуюцца кватэры альбо робіцца капітальны рамонт, добраўпарадкаванне жылля. Напрыклад,

поспеху на палях і фермах — чалавечага.

Напярэдадні нашай сустрэчы Васіль Мікалаевіч разам з работнікамі райвыканкама, сельскага Савета наведваў Любоў Кірылаўну ФІЛІПОВІЧ, каб павітаваць яе з 90-гадовым юбілеем.

— Любоў Кірылаўна — гэта гісторыя саўгаса, калгаса, кааператыва «Свіслач». Яна усё сваё жыццё працавала на ферме «Нячечы», далгядала кароў.

Прычым не толькі была перадавай дарыкай, але і актыўна ўдзельнічала ў грамадскай рабоце як ветэран Вялікай Айчыннай вайны. Яе ўсе паважаюць як цудоўнага чалавека. Добрая маці, вырасціла трох дачок, у яе шмат унукаў, ёсць праўнукі. Гэта не першы яе юбілей, але мы адзначаем. Які вост на такім узросту, з удзелам самадзейных артыстаў — упершыню, — кажа Васіль Густыр.

Зразумела, што для юбіляры такія ўвага — як бальзам на душу, бо яе памянюць, паважаюць. Ды і не толькі гэтую заслужаную працаўніцу. Многія ветэраны ўшанаваны ў музеі СВК «Свіслач», створаным ініцыятыўе кіраўніка гаспадаркі.

— Вы, напэўна, звярнулі ўвагу на дошку аб'яў, дзе вішаюцца ўсе нашы

Арганізатары музея СВК «Свіслач» Зінаіда і Тадэвуш ШЫДЛОУСКІЯ.

Помнік воінам, якія загінулі ў бах Вялікай Айчыннай вайны. Некалкі гадоў таму гаспадаркай устаноўлены пліты з імянамі салдат і афіцэраў, пра якіх раней не ведалі.

Вераніка ХІЛЬКЕВІЧ, Барыс ПРАКОПЧЫК. Фота Яраслава ВАНЮКЕВІЧА.

Доктар адкажа

ЯК ХАРЧАВАЦА ДЫЯБЕТЫКУ?

«Напішыце, калі ласка, якія гатункі бульбы змяшчаюць менш крухмалу, каб маглі ўжываць яе хворыя на цукровы дыябет. Хоцяцца ведаць канкрэтна, якія прадукты пры дыябеце ўжываць нельга, а якія зніжаюць цукар у крыві».

Ала, Полацкі раён».
Тлумачыць урач-эндокрынолаг Мінскага гарадскога эндыналагічнага дыспансера Наталля АСАВЕЦ:

— Прынцыпы харчавання пры цукровым дыябеце мала чым адрозніваюцца ад прынцыпаў здаровага харчавання, якімі павінны кіравацца ўсе людзі, калі яны клапацяцца пра сваё здароўе. Харчаванне павінна быць збалансаваным: вугляводы — 50–60% сутачнай каларыйнасці рацыёну, тлушчы — 10–20%, бялкі — 15–30%. Неабходна харчавацца 5–6 разоў на дзень і невялікімі порцыямі. Апошні прыём ежы павінен складацца з 10% ад сутачнага рацыёну, і гэта павінна быць не пазней за 3 гадзіны да сну.

Важна раўнамерна размеркаваць вугляводы на працягу дня. Не ўжываць лёгкаасваляльныя вугляводы (салодкае, прысмакі). Аснову харчавання павінна складаць гародніна, далей — бялкі, а тлушчы — пераважна на расліннага паходжання. Можна ўжываць 2–3 порцыі фруктаў і ягад з нізкім вугляводным індэксам. Адна порцыя — гэта адзін апельсін або два ківи.

Трэба вытрымліваць пітны рэжым. Зімой патрэба арганізма ў пітнага негала-

ванай вадзе складае каля 1,5 л, летам — 2–2,5 л.

Пацыенты, якім неабходна знізіць вагу, трэба кантраляваць сутачную каларыйнасць ежы: яна не павінна перавышаць 1400–1500 ккал.

Калі мы не можам змяніць сваю спадчыннасць і нам даволі праблематычна пазбавіцца цалкам ад стрэсу (хоць трэба вылучыць роагаванне іх), то карэкацыя харчавання — не такая ўжо складаная задача.

Пра стравы з бульбы можна сказаць наступнае. Больш за ўсё ўрэзвае глюкозы крыві павышае бульбяное піорэ, у меншай ступені — вараная бульба і яшчэ менш — бульба смажаная. Але! Смажаная бульба ўсё ж такі наогул не рэкамендуецца пацыентам з цукровым дыябетам, паколькі валодае высокай каларыйнасцю, што не спрыяе зніжэнню вагі.

Вымочваць бульбу перад гатаваннем не мае сэнсу. Харчовы прадуктаў, якія зніжа-

юць узровень глюкозы крыві, не існуе. А вось зборы цукразніжальных траў існуюць і прадаюцца ў аптэчнай сетцы («Арфазецін», «Арфазецін»).

Каля 2,7% беларусаў маюць такое захворванне, як цукровы дыябет. Паводле разлікаў спецыялістаў, размова павінна ісці пра 6%, а гэта значыць, што палова хворых не ведае пра свой дыягназ і не атрымлівае неабходнае лячэнне.

У абсалютнай большасці выпадкаў размова ідзе пра цукровы дыябет 2 тыпу (1-ы тып сустракаецца ў разы радзей). Цукровы дыябет 2 тыпу — захворванне, на узнікненне якога ўплывае шмат фактараў. Сярод іх — лішняя вага і атлусценне, спадчыннасць, вострыя і хранічныя стрэсы, працяглы прыём некаторых лекаў, вострыя васкулітныя катастрофы (інфаркты і інсульты). Напрамую з атлусценнем звязаны феномен неадчувальнасці да ўласнага інсуліну (інсулін-рэзістэнтнасць). Цукровы дыябет нельга вылечыць, але яго можна і трэба кантраляваць. Для гэтага неабходна перагледзець лад жыцця.

Самымі важнымі тут будуць:

- рацыянальнае харчаванне;
- зніжэнне і кантроль вагі;
- адэкватныя фізічныя напружкі;
- адмова ад курэння, абмежаванне алкаголю;
- медыкаментознае тэрапія.

Святлана БАРЫСЕНКА

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

Государственное производственное объединение «Минскстрой»
220050, г. Минск, ул. К. Маркса, 13А
режим работы: с 8.30 до 17.45, перерыв 13.00–14.00, тел.: 327-52-36, 226-03-01

Зарегистрировано решением Мингорисполкома от 18 января 2007 г. № 140 в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей № 100071325. Сведения о жилых домах, в строительстве которых, выполняя функции заказчика, принимал участие застройщик в течение 3-х лет, представляются опубликованные настоящей декларацией, с указанием фактических сроков строительства:

- ул. Чичурина, д. 6 – 10 мес., ул. Чичурина, д. 12 – 11 мес., ул. Чичурина, д. 14 – 18 мес., ул. Чичурина, д. 18 – 17 мес., ул. Чичурина, д. 20 – 27 мес., пр-т газеты «Правда», д. 3 – 24 мес., ул. Панченко, д. 10 – 11 мес., ул. Панченко, д. 10А – 12 мес., ул. Матусевича, д. 56 – 23 мес., ул. Г. Шмиры, д. 7 – 18 мес.

Объединение осуществляет строительство объекта «Комплексный проект застройки жилой территории в границах улиц Прильцового, Скрипникова, Одицова, Лобаня (микрорайон № 3)». Жилой дом № 41 по генплану в городе Минске.

Свидетельство (удостоверение) № 500/1312-3074 о государственной регистрации создания земельного участка площадью 0,6363 га и возникновения права пользования на него от 04 апреля 2014 года.

Проектом предусматривается строительство крупнопанельного, односекционного, 19-этажного, 132-квартирного жилого дома в конструкторской серии М 111-90.

Начало строительства жилого дома – 27 октября 2014 года.

Предполагаемый срок ввода в эксплуатацию в соответствии с ПОС – 17 ноября 2015 года.

Проектно-сметная документация прошла в установленном порядке государственную экспертизу от 28.01.2013 № 1029-60/12 с дополнением № 360-60/14 от 30.06.2014.

Договор строительного подряда от 15.10.2014 № 184С-10-14, генподрядчик – ОАО «МАПИД». Договоры создания объекта долевого строительства будут заключаться с гражданами, не желающими их улучшить на строительный квартал №№ 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41.

Предметом договора будет являться строительство жилого помещения. Стоимость строительства 1 кв. метра общей площади 1-комнатных квартир – 1480 долларов США, 2-комнатных и 3-комнатных квартир – 1450 долларов США.

Стоимость 1 кв. метра общей площади фиксируется в долларах США и остается неизменной в долларах США до окончания действия договора создания объекта долевого строительства. Оплата производится в белорусских рублях по курсу Национального банка Республики Беларусь на дату оплаты денежных средств на специальный и расчетный счет застройщика.

При 100% оплате всей суммы по договору создания объекта долевого строительства в течение 10 (десяти) банковских дней со дня регистрации договора в Мингорисполком стоимость 1 кв.м. общей площади уменьшается на сумму, эквивалентную 50 долларам США, и составит,

соответственно, 1430 и 1400 долларов США.

В состав общего имущества в многоквартирном жилом доме, которое подлежит передаче в долевую собственность, входят: межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые и иные шахты, коридоры, крыша, технические этажи и подвал, другие места общественного пользования, несущие, ограждающие конструкции, механическое, электрическое, сантехническое и иное оборудование, находящееся внутри жилых и нежилых помещений.

Заявления о долевом строительстве квартир будут приниматься (регистрироваться) через 5 календарных дней, а договоры создания объекта долевого строительства будут заключаться через 7 календарных дней после опубликования настоящих изменений в проектную декларацию в кабинете 105 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 13А непосредственно с гражданами, подавшими заявления, либо с их представителями, действующими на основании доверенности, оформленной в установленном законодательством порядке.

Если гражданин либо иной претендент на участие в долевом строительстве в течение 5 (пяти) календарных дней с момента регистрации его заявления не явился для заключения договора и не сообщил об уважительных причинах своей неявки, его заявление на участие в долевом строительстве утрачивает силу и ГПО «Минскстрой» оставляет за собой право заключить договор на заявленную квартиру с другим претендентом.

Генеральный директор Н.В. Милошевский УНП 100071325

Сацыяльны клопат

ДЫК ЧЫМ АБМЕЖАВАНЫЯ МАГЧЫМАСЦІ?

Як адчувае сябе звычайны чалавек, калі аказваецца ў адной кампаніі з інвалідамі? Пузна, ніякавата. Можна думаць, што і чалавек з інваліднасцю мае прыкладна такія ж пачуцці сярод агульнай масы «здоравага» грамадства. На жаль, бар'ер паміж інвалідамі і неінвалідамі усё яшчэ існуе, хоць у апошнія часы нямала робіцца для яго пераадолення. Напрыклад, для людзей з абмежаванымі магчымасцямі з'яўляюцца новыя варыянты працаўладкавання і сацыяльнай рэабілітацыі.

Афіцыйныя лічбы сведчаць, што ў службу занятасці Мінска для працаўладкавання за дзевяць месяцаў бегучага года звярнуліся 509 інвалідаў, з іх працаўладкавана 260 чалавек і яшчэ 37 кавіравана на прафесійнае навучанне. Як расказала «Звязда» старшыня камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Жанна РАМАНОВІЧ, людзі з інваліднасцю занятыя ў самых розных прафесіях — гэта і дыспетчары, і ліфцёры, і ўкладчыкі прадукцыі, і бухгалтары, і эканамісты. У плане выбару роду дзейнасці інвалідаў усё вырашаюць толькі працоўныя рэкамендацыі і прафесійная падрыхтоўка, якія дазваляюць уладкавацца на працу па ўладкаванай спецыяльнасці — іншых абгрунтаваных абмежаванняў няма.

Разам з тым, адзначыла старшыня камітэта, усё яшчэ актуальна праблема маральна-этычнага плана, калі працадаўцы не вельмі ахвотна прымаюць на працу людзей, якія маюць інваліднасць. «Гэта вымушае ствараць пэўныя ўмовы працы, павінен быць скарачаны рабочы дзень, аптымальныя напружкі, — патлумачыла Жанна Аляксандраўна, — але для гэтага і існуе дзяржаўная падтрымка людзей з інваліднасцю».

Апроч таго, у горадзе ўжо працуюць 12 рэабілітацыйна-працоўных майстарняў, дзе праходзіць працоўную рэабілітацыю 151 інвалід. Майстарні аснашчаны неабходнымі прыстасаваннямі, інструментамі і расходнымі матэрыяламі для выбару сувеніраў і швейнай прадукцыі, керамікі, дэкаратыўнай апрацоўкі скуры. Адметна, што каля 1,2 тысячы людзей з абмежаванымі магчымасцямі ў Мінску займаюцца фізкультурай і спортам.

Таксама Жанна Рамановіч паведаміла, што ў пачатку наступнага года на базе дзіцячага дома для дзяцей з асаблівасцямі псіха-фізічнага развіцця адкрываецца аддзяленне дзённага знаходжання для маладых інвалідаў. Аналагічнае аддзяленне для людзей, старэйшых за 31 год, пачне працаваць у другім квартале 2015 года ў псіханеўралогічным доме-інтэрнате №4.

Цяпер у тэрытарыяльных цэнтрах сталіцы для людзей з абмежаванымі магчымасцямі арганізавана праца 10 аддзяленняў дзённага знаходжання. Іх наведваюць 347 маладых інвалідаў, а аддзяленні сацыяльнай дапамогі на даму абслугоўваюць 957 інвалідаў I і II груп. Усяго ж у сталіцы зарэгістравана 120,3 тысячы людзей з інваліднасцю.

Дзяна СЕРАДЗЮК

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска» (В дополнение к декларации в газете «Звязда» от 20.12.2013 № 240)

Застройщик – Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска», зарегистрированное в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей 27.02.2014 № 190580553.

Место нахождения: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, 4-й Загородный пер., 64а, тел./факс: 204-67-99, 252-32-18.

Режим работы: 8.45 – 18.00, обед 13.00 – 14.00; пятницу 8.45 – 16.45, выходные дни: суббота, воскресенье.

Информация о проекте. Объект – «Разработка комплексного архитектурного проекта жилой застройки с объектами инженерной инфраструктуры и улично-дорожной сети в границах ул. Шаранговича, Горьковского, Рафиева в г. Минске, Микрорайон № 4, 1-я очередь строительства. Жилой дом № 2» расположен во Фрунзенском районе г. Минска.

Предлагаются для привлечения к строительству по договорам создания объекта долевого строительства для граждан, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, 9 двухкомнатных квартир. Цена 1 кв. метра общей площади квартиры на дату опубликования проектной декларации составляет 14 437 000 белорусских рублей. Срок ввода объекта в эксплуатацию – 15.02.2015.

Для заключения договора необходимо: личное присутствие и паспорт (+ косерокопия) того лица, с кем будет заключаться договор;

— быть готовым оплатить в течение 3 рабочих (банковских) дней с даты регистрации договора в комитете строительства и инвестиций Мингорисполкома 25 процентов стоимости объекта долевого строительства. УНП 190580553

Извещение об открытом аукционе на право по продаже земельных участков в частную собственность

ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА – ДМИТРОВИЧСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

№ лота	Местоположение земельного участка	Кадастровый номер	Площадь земельного участка, га	Целевое назначение земельного участка	Назначение земельных участков в соответствии с единой классификацией назначения объектов недвижимого имущества	Характеристика расположенных на участке строений, инженерных коммуникаций	Начальная цена объекта, руб.	Сумма задатка, руб.	Сумма подлежащих возмещению затрат на оформление и регистрацию участка, руб.
1	Брестская обл., Каменецкий район, д. Маковище, 27	124082007601000052	0,1197	Для строительства и обслуживания жилого дома	Для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома), (код 1 09 02)	Земельный участок с наличием инженерной и транспортной инфраструктуры. Имеются ограничения в использовании земель на площади 0,0022 га в охранный зоне линии электропередачи напряжением до 1000 вольт и на всей площади в охранный зоне ГТУ «НП «Беловеховская плуца»	2 023 200	404 600	5 573 669 Кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ
2	Брестская обл., Каменецкий район, д. Маковище, 27А	124082007601000053	0,1206	Для строительства и обслуживания жилого дома	Для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома), (код 1 09 02)	Земельный участок с наличием инженерной и транспортной инфраструктуры. Имеются ограничения в использовании земель на площади 0,0020 га в охранный зоне линии электропередачи напряжением до 1000 вольт, на площади 0,0003 га в охранный зоне линии электропередачи напряжением свыше 1000 вольт и на всей площади в охранный зоне ГТУ «НП «Беловеховская плуца»	2 038 400	407 700	5 573 669 Кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ

1. Аукцион состоится 23.01.2015 г. в 15.00 в здании Дмитровицкого сельского исполнительного комитета (зал заседаний) по адресу: Брестская обл., Каменецкий район, аг. Дмитровичи, ул. Октябрьская, д. 7.

2. Для участия в аукционе гражданин, юридическое лицо (лично либо через своего представителя или уполномоченное должностное лицо) в установленном законодательством порядке подает заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков, которые они желают приобрести в частную собственность, а также документ, подтверждающий внесение суммы задатка. Сумма задатка для участия в аукционе перечисляется в срок до 21.01.2015 г. на расчетный счет Дмитровицкого сельского исполнительного комитета 3604219070012, филиал ОАО «Белгоспромбанк» – Брестского областного управления, МФО 150501401, УНП 200057063, ОКПО 04420302.

Для участия в аукционе представляются: гражданином – копия документа, содержащего его

КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ об открытой продаже облигаций

Закрытого акционерного общества «Дельта Банк» девятого и десятого выпусков

- Полное и сокращенное наименование эмитента (на белорусском и русском языках): На белорусском языке: полное — Закрытае акцыянернае таварыства «Дэльта Банк»; сокращенное — ЗАТ «Дэльта Банк». На русском языке: полное — Закрытое акционерное общество «Дельта Банк»; сокращенное — ЗАО «Дельта Банк».
- Место нахождения эмитента, телефон, факс, электронный адрес (e-mail): Юридический адрес: 220036, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Розы Люксембург, 95. Почтовый адрес: 220035, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Тимирязева, 72, тел.: +375 (17) 279-02-89, факс: +375 (17) 207-36-31, e-mail: info@deltabank.by.
- Сумма зарегистрированного уставного фонда эмитента: Размер зарегистрированного уставного фонда ЗАО «Дельта Банк» составляет 261 380 000 000 (Двести шестьдесят один миллиард триста восемьдесят миллионов) белорусских рублей.
- Наименование периодического печатного издания, в котором будет публиковаться бухгалтерская отчетность эмитента в составе, определенном законодательством Республики Беларусь, иная информация, а также сроки их публикации: Краткая информация об открытой продаже облигаций девятого и десятого выпусков публикуется в газете «Звязда». Информация о внесенных изменениях в проспект эмиссии после государственной регистрации облигаций и до даты начала проведения открытой продажи облигаций публикуется в газете в срок не позднее, чем за один день до даты начала проведения открытой продажи облигаций.

Информация о внесенных изменениях в проспект эмиссии в период проведения открытой продажи облигаций публикуется в газете «Звязда» в семидневный срок со дня регистрации таких изменений в регистрирующем органе. Одной из обязанностей эмитента в соответствии с пунктом 8 Инструкции о порядке представления и публикации участниками рынка ценных бумаг отчетности и иной информации, утвержденной постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 21 декабря 2010 г. № 157 «О некоторых вопросах представления и публикации участниками рынка ценных бумаг отчетности и иной информации» (Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 2011 г., №12, 8/23164), публикуется в газете «Звязда» не позднее 25 апреля года, следующего за отчетным финансовым годом, иная отчетность — ежеквартально не позднее 25 числа месяца, следующего за отчетным кварталом. С указанной информацией также можно ознакомиться на официальном интернет-сайте ЗАО «Дельта Банк» по адресу: www.deltabank.by.

В случае принятия в отношении ЗАО «Дельта Банк» решения о реорганизации или ликвидации, либо в случае возбуждения в отношении банка производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве), соответствующая информация размещается и публикуется в порядке и в сроки, установленные законодательством Республики Беларусь.

5. Наименование депозитария, обслуживающего эмитента: Наименование депозитария: ЗАО «Генеральная система инвестиций». Место нахождения: 220114, г. Минск, пр. Независимости, 117а, к. 1204. Дата и номер государственной регистрации: ЗАО «Генеральная система инвестиций» зарегистрировано Минским городским исполнительным комитетом 24.11.2000 г., регистрационный номер 1348.

Лицензия № 022005200-124-1128 на право осуществления профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам выдана Министерством финансов Республики Беларусь.

Срок действия лицензии — до 29 июля 2022 года.

6. Дата, номер государственной регистрации эмитента и наименование регистрирующего органа: Закрытое акционерное общество «АТОМ-БАНК» зарегистрировано Национальным банком Республики Беларусь 25 января 2001 года, регистрационный номер 807000015.

29 августа 2007 года Национальным банком Республики Беларусь было зарегистрировано изменение наименования банка на ЗАО «Дельта Банк».

6. Место, время и способ ознакомления с более подробной информацией (проспект эмиссии облигаций): С более подробной информацией и Проспектом эмиссии облигаций девятого и десятого выпусков Закрытого акционерного общества «Дельта Банк» можно ознакомиться, начиная с даты публикации в средствах массовой информации текста данной краткой информации об открытой продаже облигаций, по адресу: 220035, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Тимирязева, 72 с 9.00 до 16.30, а также на интернет-сайте эмитента в сети Интернет по адресу: http://www.deltabank.by/.

7. Дата принятия решения о выпуске облигаций и наименование органа, принимающего это решение: Решение о девятом и десятом выпусках облигаций ЗАО «Дельта Банк» принято и утверждено Советом директоров ЗАО «Дельта Банк» 29 октября 2014 года (протокол № 29).

8. Дата и номер государственной регистрации облигаций: Облигации девятого выпуска зарегистрированы в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь «10» декабря 2014 г., регистрационный номер 5-200-02-2403.

Облигации десятого выпуска зарегистрированы в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь «10» декабря 2014 г., регистрационный номер 5-200-02-2404.

9. Форма выпуска облигаций, объем эмиссии, количество облигаций:

Изменения в Проспект эмиссии облигаций девятого и десятого выпусков

Закрытого акционерного общества «Дельта Банк» (ЗАО «Дельта Банк»)

Раздел III. ФИНАНСОВО-ХОЗЯЙСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЭМИТЕНТА

Пункт 3.1. изложить в следующей редакции:

Показатели	на				
	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.09.2014	01.10.2014
Размер нормативного капитала	140 739,7	331 894,0	399 235,8	389 321,6	392 312,6
Основные средства по остаточной стоимости, из них:	19 687,9	28 002,4	37 949,1	144 100,4	144 837,4
- здания и сооружения	13 278,2	11 012,3	14 172,6	108 477,9	108 354,0
- вычислительная техника и оборудование, прочие осн. средства	5 879,0	8 769,3	13 506,5	25 404,3	26 058,3
- транспортные средства	68,2	265,2	675,6	511,6	502,9
Прибыль	17 404,2	3 330,2	146 114,7	22 728,4	30 552,5
Балансовая (чистая) прибыль	14 722,5	3 330,2	122 721,4	19 650,1	29 300,9
Дебиторская задолженность	7 661,5	32 896,3	85 558,7	24 236,9	26 800,2
Кредиторская задолженность, в том числе:					
- просроченная по платежам в бюджет и государственные целевые бюджетные, внебюджетные фонды	4 856,8	6 312,3	45 152,6	12 688,8	15 560,2

И.о. Председателя Правления

Главный бухгалтер – директор департамента расчетов и бухгалтерского учета

Параметры/ № выпуска	9 выпуск	10 выпуск
Объем эмиссии облигаций	5 000 000 (Пять миллионов) долларов США	170 000 000 000 (Сто семьдесят миллиардов) белорусских рублей
Количество облигаций	5 000 (Пять тысяч) штук	1 700 000 (Один миллион семьсот тысяч) штук
Номинальная стоимость облигаций	1 000 (Одна тысяча) долларов США	100 000 (Сто тысяч) белорусских рублей
Срок обращения облигаций (календарных дней от даты начала открытой продажи облигаций по дату погашения)	5 479 дней	5 479 дней
Дата начала погашения облигаций	28 ноября 2029	28 ноября 2029
Дата, на которую формируется реестр владельцев облигаций, для целей погашения облигаций	26 ноября 2029	26 ноября 2029
Форма выпуска облигаций	неконвертируемые, именные, процентные облигации в бездокументарной форме (в виде записей на счетах)	
Порядок выплаты дохода	Периодически один раз в три месяца	
Количество периодов выплаты дохода	60	

10. Цель выпуска облигаций и направления использования средств, полученных от размещения облигаций: Целью выпуска облигаций является привлечение временно свободных денежных средств юридических лиц и индивидуальных предпринимателей для формирования ресурсной базы Банка. Средства, полученные от размещения облигаций, будут направлены для использования в целях осуществления деятельности, установленной Уставом Банка.

12. Период проведения открытой продажи облигаций: Дата начала открытой продажи: 28 ноября 2014 года. Дата окончания открытой продажи: 06 ноября 2029 года.

13. Место и время проведения открытой продажи облигаций: Размещение облигаций осуществляется путем их открытой продажи на внебиржевом рынке.

14. Срок обращения облигаций: Срок обращения облигаций: с 28 ноября 20

Гараскоп на 2015 год

БЛІЗНЯТЫ ПАЛЕПШАЦЬ ЖЫЛЛЁВЫЯ ЎМОВЫ, А КАЗЯРОГІ ЗМЕНЯЦЬ ІМІДЖ

АВЕН. У 2015 годзе Авены будуць падпрымальнымі і актыўнымі. Год адкрые перспектывы для буйных набыткаў доўгачасовага карыстання. Інтэрэсы будуць сканцэнтраваны на сямейных каштоўнасцях, на паляпшэнні ўмоў жыцця і клопаце аб блізкіх. Праца адыдзе на другі план, хоць менш яе не стане. У многіх прадстаўнікоў знака магчыма новая пасада або змены ў прафесійным статусе. Актыўная супрацоўніцтва з партнёрамі здалёк або з-за мяжы. Разам з тым, будзе часта мець зносіны з дарогамі вам чалавек, які таксама знаходзіцца ўдалечыні ці за мяжой. Чакаюцца добрыя навіны ў коле сваякоў. Магчыма стварэнне новай сям'і. Кола вашых блізкіх абавязкова пашырыцца. У 2015 годзе вы будзеце шукаць магчымасць для папаўнення ведаў, для духоўнага росту і самаадукацыі. Пошукі ў вучэбнай інфармацыі будзе пастаянным і актыўным. Вы будзеце адчуваць падтрымку аднадушных. Чакаецца запамінальная сустрэча з даўнім добрым сябрам. Фінансавы становішча — стабільнае. Але чакаецца шмат значных выдаткаў — дарчы, заплаваных. У асабістым жыцці будзе вельмі моцным уплыў партнёра. Ніякіх альтэрнатыв.

ЦЯЛЕЦ. Вы ўжо выдатна арыентуецеся ў тых умовах, якія яшчэ нядура на былі такім нязвыклымі. У жыцці наступае тае спакойная размеранасць, якая і гарантуе стабільнасць. Не выключана атрыманне новых ведаў, навінаў. Змяняцца ўмовы працы і сама праца. Вы можаце лёгка стаць лепшым у сваёй прафесіі, калі толькі вам гэта будзе трэба. У пэўным коле вы будзеце карыстацца даверам і добрым да вас стаўленнем. Сустрэчы і блізкія сувязі набудуць асабліва каштоўнасць. Вы станеце больш шанавана шчырасцю пацучай, давер і падтрымку тых, хто вам па-сапраўднаму дарагі. Адбудзецца поўны разрыў стасункаў з даўнім сябрам, але з'явіцца новая збярэжы і зменіцца падыход да людзей, зменіцца ўзровень каштоўнасці і якасць асабістых адносін. Фінансавы становішча будзе прадказальным. Неабходна зацягнуць увагу на здароўе, паляпшэнне фізічнай формы. Многіх прадстаўнікоў знака задумаюцца аб нараджэнні дзіцяці.

БЛІЗНЯТЫ. Палепшацца ўмовы працы. Абноўленае асабістае прастора будзе спрыяць адчуванню ўнутранага камфорту і больш спакойнаму стану душы. І хоць амаль ва ўсіх аспектах жыцця чакаецца адносна раўнавага і стабільнасць, многія прадстаўнікі знака будуць утвараць нешта ад навакольных. Так ці інакш, але таяма прысутнічае ў жыцці кожнага. Трэба будзе клапаціцца пра блізкага сваяка, апекаваць і падтрымліваць яго. Пашырыцца кола інтэрэсаў. Магчыма новая праца, цікавая справа, займальны заняткі. Вы будзеце з энтузіязмам прытрымлівацца сваіх планаў. З'явіцца новыя знаёмлы, саюзнікі. Абновіцца кола калег. Вы станеце інакш успрымаць многія рэчы, якія здаваліся звыклымі і нецікавымі. Простыя жыццёвыя радасці будуць мець вялікую каштоўнасць. Давядзецца сустрэцца гасцей здалёк або з-за мяжы. Не выключана далёкая паездка, звязаная з пэўнай мэтай, а часам — з прафесіяй. Нярэдка прыйдзець выконваць нейкія (нават тайныя) дзеянні ў абход правілаў. Заўсёды прычынай будзе меркантильны інтарэс. Фінансавы становішча ўмацоўваецца. Чакаецца буйное набыццё тэхнічнага характару. У асабістым жыцці магчымыя крутыя павароты. Шчырасць адносін можа выглядаць падазрона... Напэўна, ад вас утвараюць нешта важнае. Але падмануць няцяжка, калі вы самі не супраць хлусні.

РАК. На ўсё будзеце мець свой пункт гледжання, не імкнучыся да чагосьці моднага або папулярнага. Будзеце падзяраць сумневу пазіцыю тых, хто дзейнічае паспешліва, падганяе вас ці актыўна ўздзейнічае на вашу пазіцыю. Ва ўчынках заўсёды будзе прысутнічаць элемент прадуманасці і ўважанасці. Год спрыяльны для буйных набыткаў, у тым ліку і нерухомай маёмасці, умацавання матэрыяльнага статусу і паляпшэння ўмоў жыцця. Для вас гэта стане асабліва важным момантам і, магчыма, самай галоўнай падзеяй. Прафесійны аспект будзе практычна нязменным, хоць для многіх прадстаўнікоў знака адкрыецца перспектыва новага выдатнага супрацоўніцтва на доўгатэрміновай аснове. Гэта заўсёды будзе звязана з далёкімі адлегласцямі і неабходнаю паездкай. Творчы і наватарскі падцязь прыляе развіццю цікавых ідэй і пошукі дадатковых кірункаў у працы. Рыхтуюцца да зайздроснай крытыкі з боку канкурэнтаў. Усё, што вы прынясеце ў сваю працу, будзе выглядаць проста і геніяльна. Узрасце ваш уплыў на сяброў, калег. Павысцца ўзровень папулярнасці і вядомасці. У асабістым жыцці будзеце захаваць пастаянна пацучай і прыхільнасцю. Вы шануеце падтрымку і шчырасць партнёра і закрыты для старонніх.

ЛЕЎ. Можаце выглядаць бяспэрым, асабліва крытыкуючы іншых. Часта будзеце рабіць гучныя заявы, з'яўляючыся крыніцай новай інфармацыі для навакольных. Калі вы — кіраўнік, ваш стыль кіравання будзе набываць аўтарытарныя рысы. У працы магчымыя крутыя павароты. Не выключана праезд. Кола сяброў стане значна шырэйшым. З'явіцца новыя дзелавыя партнёры. Будзеце шукаць саюзнікаў сярод тых, з кім былі калісьці знаёмымі. Чакаюцца паездкі, у тым ліку і на далёкую адлегласць. Навіны ад сваякоў паставяць перад неабходнасцю мяняць звыклы спосаб існавання. Магчымыя значныя выдаткі. Зоркі папярэджаюць: грошы, аддадзеныя ў доўг, ужо не вернуцца назад. Але год дасць магчымасць добрых заробкаў. Будзеце занятыя афармленнем важных папер, чаканнем чагосьці вельмі значнага, звязанага з уладаннем, набыццём. У некаторых прадстаўнікоў знака чакаецца прыбытак у сямействе. Вялікае значэнне будзе мець вонкавы бок жыцця, — інтэр'ер жылля, знешні выгляд, адзенне. Шмат што будзе перагледжана або зусім выкарана. Будзеце надаваць асабліва ўвагу фізічнай форме. Гэта заўсёды будзе звязана з пацучай бокам. Жаданні пераважаюць над духоўным. Але адчуванне шчасця будзе далёка ад вас.

ДЗЕВА. Здолеце адстаяць свае інтарэсы і рушыць наперад па шляху поспеху. Чакаецца відэочны прагрэс у прафесійнай сферы, умацаванне пазіцыі ў дзелавых адносінах і ўзрастанне асабістага аўтарытэту. Але пры гэтым вы будзеце аддаваць ад сяброў і звыклага кола зносінаў. Будзе ўласціва некалькіх замкнёнасць, утоенасць, нежаданне кантактаваць. Побытавы бок жыцця выходзіць на першы план. Магчымы рамонт, перапланіроўка жылля і нават пераезд. Добрыя навіны прыйдуць ад блізкіх сваякоў. Не выключана ўтварэнне новай сям'і ці нараджэнне спадчыні. Год падорыць вам добрую магчымасць сустрэчы з даўнім сябрам або аднакласнікам. У вашым доме будуць доўгачасныя госці. Сямейныя святы, увогуле, не такія частыя, запамінацца надойга і будучы падставы для прыемных успамінаў у коле самых блізкіх людзей. Фінансавы становішча будзе цалкам спрыяльным, хоць чакаецца шмат выдаткаў. Грошы будуць прыходзіць да вас з некалькіх крыніц. І з'явіцца новая, магчыма, не самая буйная, але самая стабільная і доўгачасовая. Год адкрые добрыя магчымасці для вучобы, перамогі ў спаборніцтвах або конкурсах. Разам з тым, ёсць верагоднасць атрымання выйгрышу або спадчыны. У асабістым жыцці ўсё будзе спакойна, стабільна.

ШАЛІ. Зможаце бліснуць эрудыцыяй, прадэманстраваць свае таленты і здольнасці. Да вас будзе шырака цікаваць з боку сяброў, калег і знаёмых. Вас не абыдуць сапраўдныя пацучы. Ваша жыццё будзе ўвесь час мяняцца — часта з-за уплыў блізкіх і дарагіх вам людзей. Вы будзеце імкнуцца да разумення і гарманічных адносін з блізкім чалавекам. З'явіцца магчымасць ажыццявіць гэтыя імкненні. Вас будзе абдымаваць нешта такое, чаго яшчэ ніколі не было ў вашым лёсе. І гэты вопыт паўплывае на столькі на паводніны іншых, колькі на ваша стаўленне да жыцця, да працы, да людзей. Магчымыя перамены ў прафесійнай сферы. Будзеце займацца зусім іншай працай. І гэта заўсёды будзе асабіста якасны рост. Могуць мець месца непрыемныя сітуацыі, звязаныя з юрыдычнымі і заканадаўчымі структурамі. Магчыма страта дакументаў і аднаўленне іх. Давядзецца абыць парогі афіцыйных устаноў. Фінансавы становішча будзе больш стабільным. Вам нярэдка будуць рабіць падарункі, якія запамінацца на ўсё жыццё.

СКАРПІЁН. Вы будзеце больш асяржочнымі, чым калі-небудзь, спадзеючыся ва ўсім на свой вопыт і інтуіцыю. Вера ў сябе становіцца галоўнай рысай вашага характару. Магчымыя рэзкія змены ў планах, у кірунку дзейнасці. Прафесійны аспект будзе пастаянна карэктавацца. Вялікае значэнне будзе мець новыя знаёмствы, супрацоўніцтва з вядомымі асобамі, часам нават вельмі папулярнымі. Калі вы заняты творчымі праектамі, то надыходзіць самы ўдалы час для рэалізацыі амбіцый у гэтым кірунку. Складана будзе паспяваць выконваць усё, што неабходна, што намечана і без чаго не магчымы прагрэс. Вы ўвесь час будзеце жыць у жорсткім рытме абставін. Магчымы пераезд, змяненні ўмоў працы, перамены ў асабістым жыцці. І гэта будзе той вопыт, які давядзецца перажываць упершыню. Вы адчуваеце перамены не толькі ў знешнім баку свайго жыцця, але і ўнутры сябе. Стрыманасць, цярплівасць і ўменне весці дыялог будучы схіляць да вас навакольных. З вамі будзе цікава працаваць і мець зносіны. Не выключана вучоба з атрыманнем дакумента аб заканчэнні. Чакаюцца паездкі, падарожжы. Будзеце прымаць гасцей. Магчымы ўдзел у прэстыжнай чырымоні значнага маштабу.

СТРАЛЕЦ. Будзеце асвойваць новую праграму дзейнасці, якія тычацца працы. Новае асяроддзе, нязвыклыя абставіны — усё гэта запатрабуе вялікіх энергетычных выдаткаў. Вы не з тых, хто захапляецца пераменамі, але ў вас чакаецца значны прафесійны рост менавіта дзякуючы абнаўленню. Вам неабходна адчуваць, што нічыятыя належыць вам. Але таксама будзеце мець патрэбу ў падтрымцы надзейнага партнёра і саюзніка. Гэта будзе самы блізкі чалавек. Матэрыяльны аспект будзе складаным, але цалкам стабільным. Побытавы бок жыцця будзе пастаянна павялічваць аб'ём неабходных спраў. І рамонт, і замена аднаго на другое, і складанасці з тэхнічным уладкаваннем — усё гэта будзе на вашых плячах. Да таго ж зоркі прадрэкаюць вам афармленне папер, важных дакументаў. І гэта будзе цалкам у вашых інтарэсах. Для чагосьці са старых знаёмых вы будзеце выступаць у ролі настаўніка і кансультанта. Вы лёгка на ўздзеі, а дарог будзе нямаля. Вы будзеце імкнуцца захаваць той лад жыцця, які быў цікавы раней. Але гэта рабіць усё больш складана. У коле сваякоў чакаюцца значныя змены. Не самы малады з родных заахоча стварыць новы саюз. Чакаецца важная сямейная падзея.

КАЗЯРОГ. Абмяжуеце сваё кола інтарэсаў пэўнымі каштоўнасцямі. Важным будзе асабіста жыццё і матэрыяльны аспект забяспечанасці. Прафесійны аспект адбываецца на другім плане. Вы ўжо не імкніцеся да заваявання вершынь, да татальнага перамогі ў вобласці сваёй працы. Важна захаваць тое, што ёсць. Для многіх прадстаўнікоў знака бытавыя пытанні стануць важней за дзелавыя. Не выключана рамонт, значныя змены ва ўмовах працы. 2015 год спрыяльны для куплі-продажу нерухомай маёмасці і буйных пакупак. Захоццаца памяншаць свой знешні выгляд. Вы з энтузіязмам зоймецеся кар'ернай фігуры, абнаўленнем прычоскі, гардэроба. Напэўна, вы атрымаеце ад лёсу сапраўднае пацуче высокай прыхільнасці да канкрэтнага чалавека. Каханне становіцца не толькі гарантам вашай палынасці ў адносінах да свайго акружэння, але і правактарам для рэалізацыі. Праз вашы рукі пройдуць значныя грашовыя сумы. Часта гэта будучы грошы, але вы ўдала папоўніце свой кашалек. Паездкі будучы мець прадказальны характар. Ніякіх новых маршрутаў. Старэйшым прадстаўнікам знака давядзецца ўвесь час клапаціцца пра здароўе. Свабодны Казярогі могуць уступіць у шлюбныя саюзы.

ВАДАЛЕЙ. Часта будзеце мець патрэбу ў душнай падтрымцы і разуменні з боку больш моцных асоб. Вам спакойна і ў сітуацыі, калі хтосьці нясе адказнасць, прымае рашэнні і прапануе дзейнасць. Самастойныя крокі не для вас. Зрэшты, вашы ідэі і нейкія простыя прапановы могуць стаць асновай буйнога поспеху, хоць і сумеснага з кімсьці. Вы будзеце пастаянна шукаць новыя магчымасці для прафесійнага камфорту. Не выключана новая праца ці вяртанне да ранейшых заняткаў. Але заўсёды гэта будзе звязана з прапановай ад кагосьці. Паспех на баку тых, хто мае цярпенне і не прыкмысць «качаць правы». Магчыма далёкае падарожжа ў кампаніі з даўнім сябрам. Дарогі могуць стаць адкрыццём для асобнага росту і змяненняў у поглядах на жыццё. Сур'ёзна задумаецца аб змене месца прахвання. Але вы не прыкмысць рызыкаваць, асабліва ў такіх лёсавызначальных справах, кама да дзеянняў справа не дойдзе. У вашым асяроддзі з'явіцца новая асоба, якая адкрыта сімпатызуе вам. І гэта будзе нібы падарунак лёсу. Нават калі вы не створыце сям'ю, магчымы вельмі прадуктыўны творчы саюз. Добры перыяд для сумеснай дзейнасці, пачатку новага бізнесу і проста для доўгачасовай надзейнай дружбы. Побыт не настолькі важны для вас, каб марнаваць на яго сілы і час, але вам не пазбегнуць рамонт і буйных набыткаў пад націскам блізкіх. Вярнуцца старая даўгі. Адбудзецца падпісанне важнага дакумента. Вам варта берачы вочы.

РЫБЫ. Не ўпусціце сваіх магчымасцяў ні ў чым. Вы уважлівы і старанна сочыце за пераменамі, асабліва калі яны датычацца матэрыяльных перспектыв. Вам уадца з лёгкасцю прыцягнуць на свой бок выдатных аднадушных. Няхай гэта будзе стабільная кампанія або самастойны чалавек. Дзейнічаючы з пазіцыі дыпламаты і нястрых дамоўленасцю, вы можаце змяніць чужую пазіцыю ў патрэбным вам кірунку. 2015 год спрыяльны ў пытаннях куплі-продажу нерухомай маёмасці, набыцця аўтамабіля ці змянення ўчастка. Можна ўступіць у шлюб, стварыць новую творчыя і дзелавыя саюзы. У вас могуць узнікнуць цёплыя пацучы ў адносінах да даўняга знаёмага. Вы зблізіцеся на глебе ўзаемных інтарэсаў на доўгія гады. Разам з тым, магчыма аднаўленне старых сувязяў. Вы будзеце настроены на адраўненне ад старага, умацаванне фізічнай формы. Не выключана і аперацыі, але заўсёды — заплавана нага характару. Зоркі абяцваюць паездкі як на далёкую адлегласць, так і па кароткіх маршрутах. Умоціцца сувязь з малодшымі членамі сям'і. Магчымыя значныя падзеі ў жыцці маладога сваяка. Будзеце аказваць падтрымку, даваць парады. Чакаецца пампезная сямейная ўрачыскасць. Хтосьці з родных надойга з'едзе — магчыма, за мяжу.

Даты	Падзеі	Людзі
------	--------	-------

1553 год — нарадзіўся Генрых IV, кароль Францыі, першы з дынастыі Бурбонаў. Да таго, як заняць французскі трон, Генрых быў каралём Навары і правадыром гугенотаў. Яго шлюб з французскай прынцэсай-каталічкай Маргарытай Валуа скончыўся кровапралітай Варфаламеўскай ноччу. Разумны і абалыны Генрых, ведаючы, што большасць французцаў не жадала прызнаваць манарха-гугенота, прыняў каталіцызм, праводзіўшы крылатыя словы: «Парыж варты імшы». Нанці эдыкт, падпісаны Генрыхам IV у 1598 годзе, завяршыў рэлігійны войны ў Францыі і прывёў змучаную краіну да супакоення. Каталіцызм заставаўся пануючай рэлігіяй, але гугеноты атрымалі свабоду веравызнання і набажэнства. Ва ўзросце 57 гадоў Генрых IV быў забіты каталікам-фанатыкам Раваліякам.

1797 год — нарадзіўся Генрых Гейнэ, вялікі нямецкі паэт. Дзякуючы сваім вершам Гейнэ стаў адным з самых славуціх лірыкаў усіх часоў. «Падарожжа на Гарц», «Паўночная мора», — гэтыя творы таленавіта выказваюць народныя матывы і музыку прыроды. У той жа час вершы нямецкага паэта поўныя іранічнага смеху і сатыры, на якія Гейнэ глядзеў як на караючую сілу паэзіі ў барацьбе з несправядлівасцю. На думку Генрыха Гейнэ, галоўнае ў творчасці паэта — чалавечнасць у самым шырокім значэнні гэтага слова. «Шчасліва-паэт! — пісаў пра Гейнэ рускі перакладчык Аляксей Пляшчэў. — Ён бачыць дубовыя лясы, якія пакулі схаваны ў жалуджах, гутарыць з пакаленнямі, якія яшчэ не нарадзіліся. Яны шпчучу яму свае таямніцы; а ён распавядае іх потым на народнай плошчы. Але голас яго заглушаны патрэбамі дня. Нямногія слухаюць яго, мала хто разумее. Гэтак жа, як гісторыя можна назваць пракокам мінулага; так і паэта Гейнэ яшчэ з большай справядлівасцю можна назваць гісторыкам будучыні».

1920 год — на II Усебеларускім з'ездзе Саветаў рабочых, сялянскіх, батрацкіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў прыняты дапаўненні да Канстытуцыі БССР 1919 года і ратыфікаваны прэлімінарыя дагавор паміж Саветскай Расіяй і Польшчай. З'езд таксама выказаўся за перавод усіх дзяржаўных устаноў на беларускую мову.

Было сказана

Міхаіл ЛАМАНСАЎ, расійскі паэт, вучоны-натураліст:
«Хто малаго не можа, таму і вялікае немагчыма».

НАРОДНЫЯ 13 СНЕЖНЯ

Паглыблены ў работу, яны дзейнічаюць марудна, старанна на галоўны вынік. Яны вельмі падазрона ставяцца да авантурных праектаў, якія абяцваюць неадкладную выгаду. Ім не хапае часу і сілы, каб асэнсавваць тое, што адбываецца, і ўсвядоміць жыццёвую мэту. Народжаным у гэты дзень неабходна працягнуць так і асяржочна ў спробах зазірнуць каму-небудзь у душу; яны могуць зведзець вялікі поспех, калі не будуць спыняцца на дробязях. Не трэба празмерна выпрабавваць цярплівасць навакольных сваёй патрабавальнасцю і назойлівасцю.

НАРОДНЫЯ 14 СНЕЖНЯ

Многія з іх людзі камунікабельныя і любяць знаходзіцца на першым плане ў звычайных пражэктарах. Тым не менш, яны з задавальненнем знойдуць прытулак ва ўласным унутраным свеце, куды ўваход дазволены толькі абмежаваную колу людзей. Гэта ў вышэйшай ступені складана, глыбока і непапулярнае паразуменне асобы. Ён непрааодна цягне да ўзроўня незвычайнага Яны — смелыя, рэдка адчуваюць страх, без вагання кідаюцца ў самае пекла, такім чынам стымуючы іншых да рашучых дзеянняў, становяцца для іх узорам. Яны могуць стаць каталізатарам перамен у сям'і, сацыяльным асяродку і ў грамадстве ў цэлым.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

НАВАГОДНІ СТОЛ

Селядзец святочны

Спартрэціца: селядзец маласолены — 1 шт., цыбуля рэпчатая — 1 шт., морква (вялікая) — 1 шт., смятана — 1 ст. л., гарчыца — 1 ч. л., маянэз, цыбуля зліёная для афармлення, алей — 1 ст. л.

Селядзец разбіраем на філе: здымаем скурку, выдаляем хрыбет і костачкі. Нарэзаем цыбулю, надзіраем саламкой моркву. У алей крыву абсмажваем цыбулю, дабуляем моркву, абсмажваем 2-3 хвіліны да лёгкай мяккасці. Студзім. Нарэзаем селядзец кубікамі. Робім запраўку. Змешваем маянэз, смятану, гарчыцу. Па жаданні можна дадаць лімонны сок. Змешваем усё інгредыенты, выкладваем у салатнік, у цэнтр выкладваем запраўку і ўпрыгожваем цыбуляй.

ПАРАДАК У ДОМЕ

Пра гаспадыню на кутах і шчылінах мяркуюць

Чароўныя палачкі, ці Як навесці ідэальную чысціню

Напярэдадні святаў самы час заняцца цяжкадаступнымі месцамі. А нашымі памочнікамі будуць: зубная шотка, ватныя палачкі і драўляныя зубачыстыкі.

Ракавіна. З мыйным сродкам старанна пачысцім шоткай зліў, а ватнай палачкай — адтуліны ў ім. Звычайна забіваецца брудам месца злучэння ракавіны і кафлі. Шоткай і мыйным сродкам з лёгкасцю выдалім бруд.

Звяртаем увагу на стыкі мэблі (напрыклад, рабочы стол і пліта, ці ракавіна). Праводзім зубачыстай у стыку. Цяпер вы ведаеце, дзе хаваецца бруд!

Посуд. Бярэм шотку і ватную палачку! Горлачка чайніка зусім пачысцім. Вакол ручак каструль і кубачкаў часта ўтвараецца наліт. Пад абадкамі каструль тая ж праблема. І накрывы ад каструль і патэльняў працуючы ўвагі. Шотка ўсё адмые! Часта нажы выглядаюць неахайна, бо рэшткі прадуктаў забіваюцца ў злучэнні ручкі і ляза. Гэтыя забруджванні мы выдалым з дапамогай зубачыстыкі.

Хатняя тэхніка. У насадку паглыбнага блендара ручкой не залезеш, а шоткай — калі ласка! Сам корпус таксама мае патрэбу ў генеральнай чысціні! Пад вадой яго мыць нельга, тады пачысцім з дапамогай вільготнай шоткі, а шчыліны пройдзем зубачыстай.

Пліта. Перш за ўсё ўзброймае зубной шоткай. Яна выдатна пралаціць у розныя стыкі і шчыліны.

Халадзільнік. Калі ў вас маразільнік знаходзіцца ўнізе халадзільніка, то ў складках пракладкі здерзцаў назапашваецца рознае дрэбнае смецце, якое вельмі лёгка вымятаецца шоткай.

Батарэй. Іх вельмі зручна мыць з дапамогай зубной шоткі.

Падлога. Бачыце, паміж плінтусам і сцяной забіўся пыл? Далоў яго з дапамогай нашай чароўнай шоткі!

А яшчэ пластыкавыя вокны на згібах, куты падаконніка і пральная машына — таксама вялікае поле дзейнасці для нашых палачак.

Дарчы, завядаўце некалькі шоткаў. Адну для посуду, а другую — для мэблі. Так больш гігіенічна.

Закуска «Сняжынка»

Спартрэціца: ласось (вазджаны) — 100 г, калерсы (або салёныя агуркі) — 3 ст. л., смятана — 150 мл, перац, лімонная цэдра, яйка курчынае — 1 шт., цеста слоеная — 450 г, ікра чырвоная — 1 ст. л., ікра чорная — 1 ст. л. (можна ўзяць бялковую).

З кардону або паперы зрабіце трафарэты. Для гэтага на чарціце круг дыяметрам 22 см і падзяліце яго на 6 ромбаў. Раскачыце слоеное цеста і выражце пры дапамоце зробленага трафарэта 12 ромбікаў даўжынёй 11 см. З 3 ромбаў зрабіце рамачкі. Змачце рамачкі яйкам і пакладзіце змазаным бокам на ромбік. Выкладзіце ромбікі ў выглядзе зоркі на бляху, засланую пекарскай паперай. Пастаўце ў халадную месаду на 30 хвілін. Затым вышмаруйце рамачкі ўзбітым яйкам і выкладзіце 15-20 хвілін. Астудзіце. Перакладзіце выпечаныя тарталеткі на бляду. Змяшайце смятану, цэдру, свежамолатый перац. Пакладзіце на кожную тарталетку некалькі калерсы ці кавалачкаў нарэзаных кубікамі салёных агуркоў, зверху — смятанную масу. Нарэжце ласось палоскамі, згарніце ў выглядзе ружы і пакладзіце ў цэнтр тарталетак. Лыжачкай раскладзіце чырвоную і чорную ікру ў куточках ромбаў.

СЁННЯ

Месца
Апошняя квадра 14 снежня.
Месця у сусур'і Дзевы.

Сонца

Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск — 9.20	16.47	7.27
Віцебск — 9.17	16.29	7.12
Магілёў — 9.10	16.37	7.27
Гомель — 8.58	16.42	7.44
Гродна — 9.34	17.04	7.30
Брэст — 9.26	17.13	7.47

Імяніны
Пр. АНДРЭЯ ПЕРШАЗВАНАГА.
К. Люцыі, Юліі, Пятра, Уладзіміра.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 750мм рт.сл. 0...+2°C	ГРОДНА 754мм рт.сл. 0...+2°C	МІНСК 744мм рт.сл. +1...+3°C	МАГІЛЁЎ 748мм рт.сл. +1...+3°C
БРЭСТ 753мм рт.сл. +1...+3°C	ГОМЕЛЬ 752мм рт.сл. -1...+1°C		

Абазначэнні:
■ — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
■ — невялікія геамагнітныя узрушэнні
■ — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +3...+5°C	КІЕЎ +1...+3°C	РЫГА +2...+4°C
ВІЛЬНЮС +1...+3°C	МАСКВА 0...+2°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ -1...+1°C

УСМІХНЕМСЯ

— У мяне дачка нарадзілася!
— Вішную, і якую я!
— Ну раней у мяне была адна жанчына, якая на мяне крычала, а цяпер іх дзве...

Калі едзеце ў аўтобусе і спазнаецеся, галоўнае — не падаваць выгляду, што спазнаецеся. Аўтобус адчувае страх і едзе павольней.

— Я ў цябе пакет з сардэлкамі забыўся.
— Так, дзякуй.

«А была б у мяне машына — прышлось б яе цяпер ад снегу чысціць», — думаў я, замярзаючы на прыпынку.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЯНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙСЬКІХ РЭСУРСАВІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛІГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А.КІРШЧУК, А. ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), Н. РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК

Выдавец — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага 10-а.

ТЭЛЕФОНЬ: прымійнай — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыі: лісьмаў — 287 18 64, падліскі і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, аддзельніцтва за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродна: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай воблі: (017) 292 21 03; бухгалтэрыі: 287 18 81.

<http://www.zvyazda.by>; **ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ** тэл./факс: 287 17 79, e-mail: info@zvyazda.minsk.by, e-mail: reklama@zvyazda.by

(для зваротаў): [zvarot@zvyazda.minsk.by</](mailto:zvarot@zvyazda.minsk.by)